

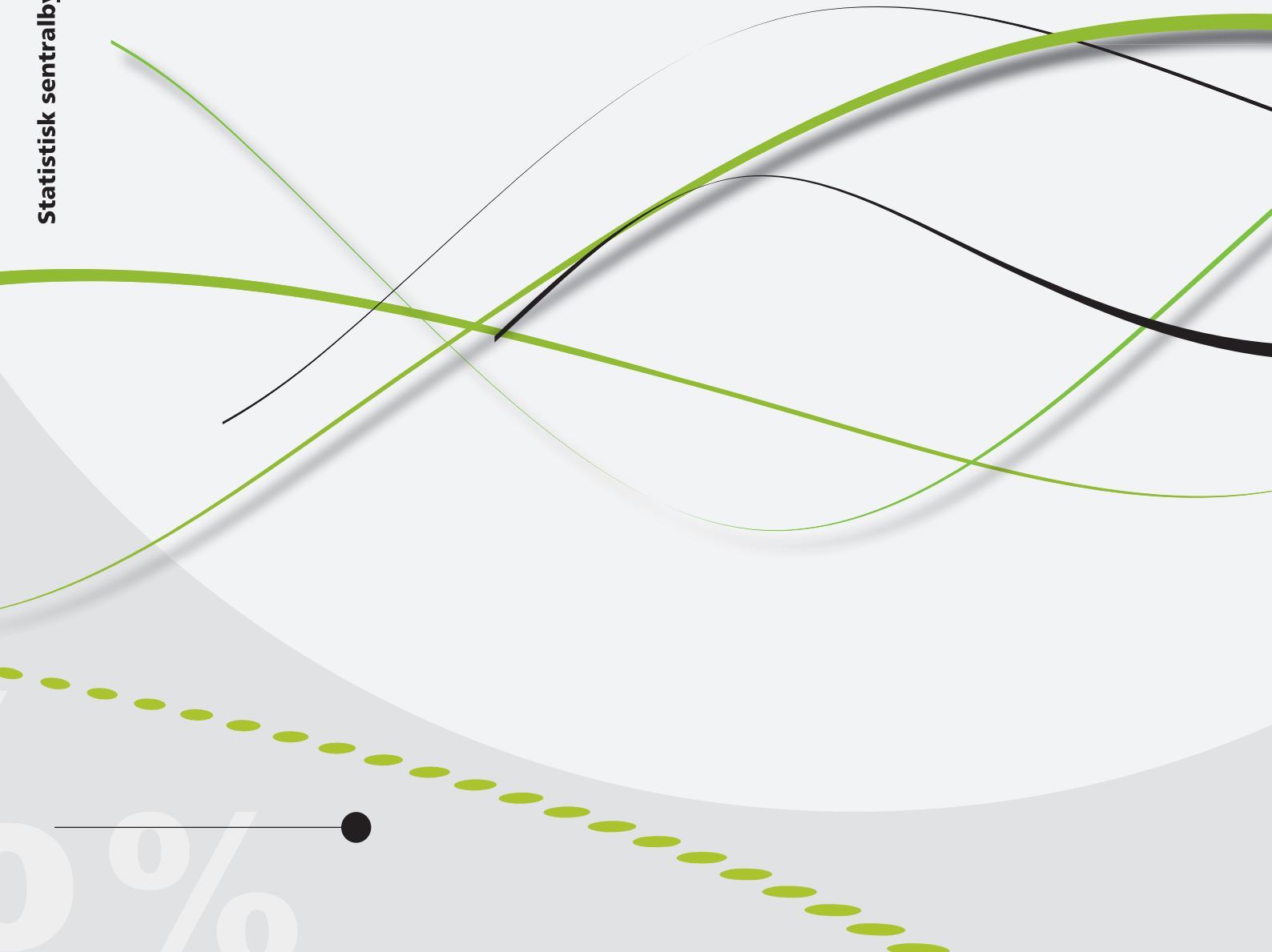
Svein Blom

Holdninger til innvandrere og innvandring 2017

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Svein Blom

Holdninger til innvandrere og innvandring 2017

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert 12. desember 2017

ISBN 978-82-537-9646-8 (trykt)

ISBN 978-82-537-9647-5 (elektronisk)

ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	
Desimaltegn	,

Forord

Rapporten presenterer resultater fra Statistisk sentralbyrå (SSBs) undersøkelse av befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring i juli-august 2017. Justis- og beredskapsdepartementet finansierer undersøkelsen som har som formål å lodde stemningen i befolkningen til ulike sider ved landets innvandrings- og flyktningpolitikk og til innvandrere som gruppe. Undersøkelsen viser også hvordan holdningene varierer etter bakgrunnsfaktorer som kjønn, alder, utdanningsnivå, bosted, grad av kontakt med innvandrere, om personen selv er innvandrer og etter partipolitiske preferanser.

Spørsmålene i undersøkelsen er stilt i SSBs reise- og ferieundersøkelse i tredje kvartal siden 2005. I årene 2002-2004 ble SSBs omnibusundersøkelser benyttet. SSB undersøkte også befolkningens holdninger til innvandrere fra 1993 til 2000 gjennom et sett intervju spørsmål med en noe annen ordlyd enn i dag (jf. Blom 2004, 2006).

Holdningene som kartlegges, gjelder verdien av innvandrere på områder som arbeid og kultur, betydningen av innvandring med hensyn til samfunnets trygghet og bruken av velferdsytelser, hvorvidt det bør bli lettere eller vanskeligere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge og i hvilken grad innvandrere bør søke å bli mest mulig assimilert. Det blir også spurt om omfanget og hyppigheten av kontakt med innvandrere og den enkeltes personlige erfaring med kontakten.

Tidligere rapporter fra undersøkelsen er samlet på nettsiden
<http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvhold/aar?fane=arkiv>

Data fra undersøkelsen er tilgjengelig i SSBs Statistikkbanken, se
<https://www.ssb.no/statistikkbanken/selecttable/hovedtabellHjem.asp?KortNavnW eb=innvhold&CMSSubjectArea=befolkning&checked=true>
Mikrodata overføres rutinemessig til Norsk senter for forskningsdata (NSD).

Statistisk sentralbyrå, 28. november 2017

Kjetil Telle

Sammendrag

Årets undersøkelse viser at holdningene til innvandrere og innvandring har beveget seg i innvandrervennlig retning siden forrige måling i 2016. Holdningene er nå tilbake omtrent der de var to år tidligere før den store tilstrømmningen av flyktninger høsten 2015. Den nye undersøkelsen ble foretatt i juli-august 2017.

Andelen som er enig i at «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv», økte med 5 prosentpoeng fra 66 til 71 prosent. Andelen som er enig i at «innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet», sank med 5 prosentpoeng til 27 prosent, og andelen som mener det «bør bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge», økte med 4 prosentpoeng til 16 prosent.

Videre oppgir nå 78 prosent å ha kontakt med innvandrere, samme andel som i 2015, opp fra 72 prosent i 2016. Likeledes er andelen som ville mislike å få en innvandrersom nabo, redusert fra 6 til 4 prosent, samme andel som i 2015. De nevnte endringene er alle statistisk signifikante.

Undersøkelsen viser også mindre endringer i velvillig retning på spørsmål om innvandrere «bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn» (88 prosent enige) og om arbeidsinnvandring fra ikke-nordiske land bidrar positivt til norsk økonomi (65 prosent enige).

Til påstandene om at innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene og at innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge, sier henholdsvis 25 prosent og 68 prosent seg enig. Dette er ikke signifikant forskjellig fra målingene i 2016. Det samme gjelder andelen som synes det ville være ubehagelig å få en innvandrersom svigersønn eller svigerdatter (20 prosent) og andelen som er enig i at innvandrere bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig (50 prosent).

En multivariat analyse viser sammenhengen mellom ulike bakgrunnsfaktorer og åtte av de mest sentrale holdningsindikatorer. Utdanningsnivå og kontakt med innvandrere er blant faktorene som betyr mest for utfallet ved kontroll for andre bakgrunnsfaktorer. Høy utdanning og stor kontaktflate til innvandrere går sammen med liberale holdninger.

Kjønn, alder og landsdel er av betydning bare for noen av holdningsindikatorer. Kvinner er for eksempel mer tilbøyelige enn menn til å mene at innvandrere beriker kulturen, samtidig som de i mindre grad enn menn synes at innvandrere bør bli mest mulig lik nordmenn.

I den grad alder spiller noen rolle, er det stort sett de yngste som forfekter de mest innvandrervennlige standpunktene. Etter landsdel er det ikke sjelden bosatte i Hedmark/Oppland, Agder/Rogaland og/eller Vestlandet som uttrykker størst skepsis. I spørsmålet om innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn, er enig-andelen lavest i Agder/Rogaland. Vi aner her en sammenheng med egne regionale sysselsettingsproblemer.

Etter politiske preferanser er det også store holdningsforskjeller. Hvordan tilhengerne av de forskjellige partiene stiller seg, varierer etter hvilke spørsmål som stilles. Ikke sjelden er tilhengerne av Miljøpartiet De Grønne, Venstre og Sosialistisk Venstreparti på den ene siden av holdningsskalaen, mens tilhengerne av Senterpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet er på den annen.

Abstract

This year's survey shows that attitudes towards immigrants and immigration have moved in an immigrant-friendly direction since the last survey in 2016. The attitudes are now almost back to where they were before the surge of asylum seekers in autumn 2015. The new survey was conducted in July-August 2017.

The share who agree that 'most immigrants make an important contribution to Norwegian working life' increased by 5 percentage points from 66 to 71 per cent. The share who agree that 'most immigrants represent a source of insecurity in society' went down by 5 percentage points to 27 per cent, and the share who think that it 'should be easier for refugees and asylum seekers to obtain a residence permit in Norway' increased by 4 percentage points to 16 per cent.

Moreover, 78 per cent now claim to have contact with immigrants, a return to the level of 2015 after a drop to 72 per cent in 2016. Those who would dislike having an immigrant as a neighbour also fell from 6 to 4 per cent, the same share as in 2015. These changes are all statistically significant.

There are also minor changes to benevolent attitudes in questions about whether immigrants should have 'the same job opportunities as Norwegians' (88 per cent agree) and whether labour immigration from non-Nordic countries makes a positive contribution to the Norwegian economy (65 per cent agree).

Regarding the statements that 'most immigrants abuse the social welfare system' and that 'most immigrants enrich the cultural life in Norway', 25 per cent and 68 per cent agree respectively. This is not significantly different from the survey in 2016. The same is true for the proportion that would feel uncomfortable about having an immigrant as a son-in-law or a daughter-in-law (20 per cent) and the proportion agreeing that immigrants should endeavour to become as similar to Norwegians as possible (50 per cent).

A multivariate analysis shows the correlation between different background factors and eight of the most important attitude indicators. Educational level and contact with immigrants appear to be among the background factors most strongly related to all the attitude indicators. A higher education and a wide range of contacts tend to go together with liberal attitudes.

Gender, age and geographical region only seem to impact on some of the attitude indicators. Women are for instance more prone than men to support the idea that immigrants enrich the culture. They also refute more strongly than men the idea that immigrants should be as similar to Norwegians as possible.

Where age matters, it is generally the youngest members of the population who maintain the most immigrant-friendly viewpoints. According to region, people living in Hedmark/Oppland, Agder/Rogaland and Vestlandet appear to be among the most sceptical. The share who agree that immigrants should have access to jobs on equal terms with Norwegians is lowest in Agder/Rogaland. Here we sense a certain correlation to local employment difficulties.

Political preferences also give rise to vast differences in attitudes. The ranking of the parties however varies according to different attitude indicators. Nevertheless, supporters of the Green Party, the Liberal Party and the Socialist Left Party tend to assemble at one side of the attitude scale and supporters of the Centre Party, the Conservative Party and the Progress Party at the other.

Innhold

Forord.....	3
Sammendrag.....	4
Abstract.....	5
1. Innledning.....	7
2. Data.....	7
3. Forventning om endringer	11
4. Hovedresultater	17
4.1. Spørsmål 1: Seks påstander om innvandrere	17
4.2. Spørsmål 2: Eget forhold til innvandrere i tre forskjellige "scenarier"	23
4.3. Spørsmål 3: Flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i Norge.....	25
4.4. Spørsmål 4: Personlig kontakt med innvandrere.....	26
4.5. Spørsmål 5: Holdning til arbeidsinnvandring.....	34
5. Hvilke endringer i 2017 er statistisk signifikante?	37
6. Merknader til endringene fra 2016 til 2017	41
7. Holdninger etter bakgrunnskjennetegn	43
7.1. Kjønn.....	43
7.2. Alder.....	44
7.3. Utdanningsnivå	44
7.4. Bostedsstrøk	45
7.5. Landsdel	45
7.6. Økonomisk hovedaktivitet	46
7.7. Antall arenaer for kontakt med innvandrere	47
7.8. Andre mål på kontakt med innvandrere	48
7.9. Innvandrere og deres norskfødte barn	49
7.10. Partipolitisk preferanse.....	50
Referanser.....	51
Vedlegg A: Spørreskjema	54
Vedlegg B: Holdninger til innvandrere og innvandring 2017 etter bakgrunnsvariabler, veide verdier	57
Vedlegg C: Multivariat analyse.....	101
Figurregister	102
Tabellregister.....	103

1. Innledning

Rapporten presenterer resultatene fra Statistisk sentralbyrå (SSBs) årlige undersøkelse av befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring for 2017. Undersøkelsens formål er å lodde stemningen i befolkningen til ulike sider ved landets innvandrings- og flyktningpolitikk og til innvandrere som gruppe. Spørsmålene inngår i SSBs reise- og ferieundersøkelse¹ for tredje kvartal. Feltarbeidet for intervjuene fant sted i juli og august 2017.

Spørsmålene som stilles berører ulike sider ved innvandrernes bidrag til samfunnet, hvordan innvandrerne oppfattes og graden av kontakt med dem. Et par av spørsmålene har røtter tilbake til 1993 da SSB innledet sin årlige kartlegging av holdninger til innvandrere og innvandring etter ønske fra daværende Kommunal- og arbeidsdepartementet. Det gjelder spørsmålet om likebehandling av innvandrere på arbeidsmarkedet og om flyktnings adgang til Norge. Da den nye arbeidsinnvandringen skjøt fart etter utvidelsen av EU mot øst i 2004, ble et spørsmål om arbeidsinnvandring innført i 2009. De fleste spørsmålene som benyttes, ble første gang stilt i 2002 eller 2003.

Vedlegg A bak i rapporten gjengir den nøyaktige ordlyden i spørsmålene og svaralternativene. Vedlegg B viser hvordan holdningsvariablene varierer etter diverse bakgrunnsfaktorer som kjønn, alder, utdanningsnivå, bosted, kontakt med innvandrere osv. Vedlegg C gjengir resultater fra multivariate analyser (OLS) av sammenhengen mellom holdningsindikatorer og de enkelte bakgrunnsfaktorene.

2. Data

Datainnsamlingen fant sted i perioden 3. juli - 16. august 2017 (uke 27 - uke 33), det vil si i løpet av seks og en halv uke, omtrent som i fjor. Intervjuene ble gjennomført over telefon med PC-assistanse. Besøksintervju ble ikke benyttet.

I alt var 2 000 personer i alder 16-79 år (per 31.12.2017) blitt trukket ut for intervju. Blant disse var det en avgang på 10 personer som viste seg å være bosatt i utlandet i mer enn seks måneder. De tilhørte dermed ikke i målpopulasjonen for undersøkelsen. Bruttoutvalget var således på 1 990 potensielle respondenter. Av disse ble det ikke oppnådd intervju med 886 personer. Nettoutvalget, de som ble intervjuet, talte dermed 1 104 personer.

Frafallet på 886 personer utgjør denne gang 44,5 prosent av bruttoutvalget (etter avgang). Det er 2,6 prosentpoeng høyere enn i 2016. Frafallet har tidligere bare vært høyere i 2014 og 2010 (jf. tabell 2.1).

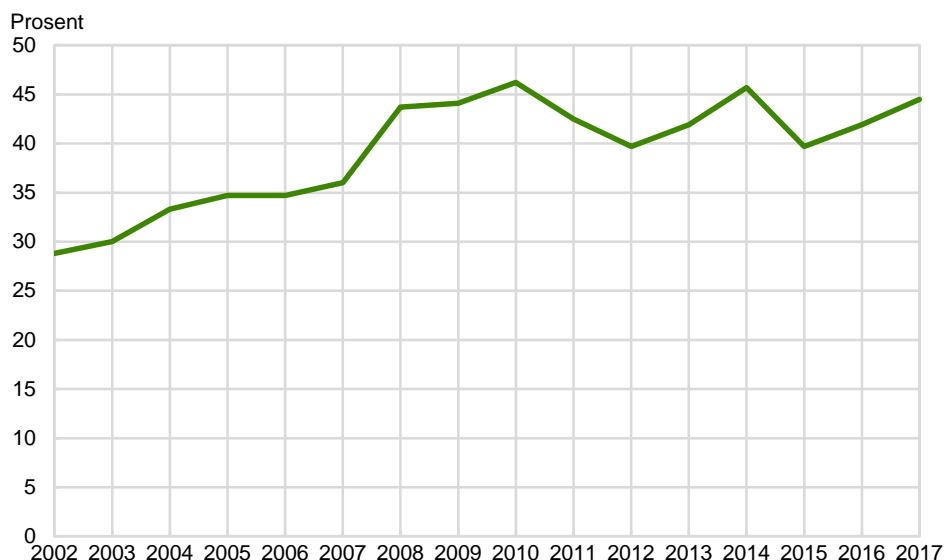
Tabell 2.1   **Frafallsprosent etter utvalgte år**

2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
28,8	33,3	34,7	43,7	46,2	39,7	41,9	45,7	39,7	41,9	44,5

Kilde: Omnibusundersøkelsene 2002-2004, Reise- og ferie-/samfunnsundersøkelsene 2005-2017, tredje kvartal.

Av plasshensyn viser tabellen frafallet i utvalgte år. Hvordan frafallsprosenten har utviklet seg i alle årene undersøkelsen har vært gjennomført, framgår av figur 2.1.

¹ Undersøkelsen i tredje kvartal omtales også som reise- og samfunnsundersøkelsen.

Figur 2.1 Frafallsprosent etter år, 2002-2017

Kilde: Som tabell 2.1.

Intervjueren skal registrere opplysninger om grunnen til frafall. De viser at egen eller andres nektning på vegne av intervjupersonen utgjorde 34 prosent av frafallet, en høyere andel enn i fjor (29 prosent), men omtrent på nivå med det som ble målt i 2015 (35 prosent). En lav nektandel anses vanligvis som gunstigere enn en høy. Andelen som intervjuerne av ukjente årsaker ikke lyktes å komme i kontakt med, var på 46 prosent av samlet frafall, igjen omtrent som i 2015, men lavere enn i fjor (52 prosent). Språkproblemer som grunn til frafall, utgjorde 9 prosent. 4 prosent oppgav sykdom, 3 prosent var på ferie og 3 prosent hadde ikke tid. Dette var som i fjor.

Den gjennomsnittlige intervjutiden for reise- og ferieundersøkelsen i tredje kvartal 2017 var 20 minutter, to minutter lengre enn i fjor. Årets spørreskjema inneholdt en ekstra bolk på seks spørsmål om barnevaksinasjon og tre ekstra spørsmål om holdninger til influensavaksine, men manglet et spørsmål om egenvurdert helse som var med i 2016. Spørsmålene om holdninger til innvandrere kommer tidlig i skjemaet, på samme plass som i fjor og flere tidligere år.

Bruttoutvalget på 1 990 personer ble trukket i henhold til SSBs utvalgsplan slik at det så langt mulig utgjør et statistisk representativt utvalg av målpopulasjonen. Hvis frafallet imidlertid er skjevt, det vil si større i noen identifiserbare grupper enn i andre, reduseres selvfølgelig representativiteten til dem som har latt seg intervju (nettoutvalget). Tabell 2.2 nedenfor undersøker dette nærmere.

Tabell 2.2 Fordeling av kjønn, alder, landsdel, innvandringskategori og utdanningsnivå (per oktober 2016) i undersøkelsens bruttoutvalg, nettoutvalg (uveid og veid) og frafall. I tillegg frafallsprosent. 2017. Prosent

	Bruttoutvalg	Uveid nettoutvalg	Frafall	Frafallsprosent	Veid nettoutvalg ¹
I alt	100,0 (N=1 990)	100,0 (N=1 104)	100,0 (N=886)	44,5	100,0 (N=1 104)
Kjønn					
Mann	50,9	51,4	50,1	43,9	50,4
Kvinne	49,1	48,6	49,9	45,2	49,6
Alder					
15-24 år	15,7	16,5	14,7	41,7	16,2
25-44 år	35,3	30,7	41,1	51,8	35,1
45-66 år	36,1	38,9	32,6	40,2	36,0
67-79 år	12,9	13,9	11,6	40,2	12,7
Landsdel					
Akershus og Oslo	24,2	23,9	24,6	45,2	23,7
Hedmark og Oppland	7,4	7,6	7,1	42,9	7,4
Østlandet ellers	19,1	18,7	19,6	45,8	18,4
Agder og Rogaland	14,3	14,4	14,1	44,0	14,8
Vestlandet	16,5	16,1	17,0	45,9	16,3
Trøndelag	8,8	9,3	8,2	41,5	9,6
Nord-Norge	9,6	10,0	9,3	42,7	9,7
Innvandrere og deres norskfødte barn					
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	8,9	6,3	12,4	54,5	6,6
Med landbakgrunn den øvrige verden	7,9	4,9	10,5	60,7	6,1
Øvrige befolkning	82,8	88,7	76,3	38,5	87,3
Uoppgitt	0,4	0,2	0,6	71,4	-
Utdanningsnivå					
Grunnskolenivå	23,0	19,3	27,7	53,5	23,1
Videregående skolenivå	39,3	38,5	40,4	45,7	39,6
Universitets-/høgskolenivå, kort	22,5	27,9	15,7	31,1	22,3
Universitets-/høgskolenivå, lang	8,6	10,9	5,9	30,2	8,9
Uoppgitt	6,5	3,4	10,4	70,8	6,2

¹Veiingen justerer nettoutvalget etter fordelingen av kjønn, alder og utdanningsnivå i bruttoutvalget.

Kilde: Reise- og ferieundersøkelsen 2017, tredje kvartal.

Det uveide nettoutvalget viser ifølge tabell 2.2 en noe høyere *mannsandel* enn i bruttoutvalget (et halvt prosentpoeng). Etter *alder* er dessuten aldersgruppen 25-44 år underrepresentert med vel 4 prosentpoeng i det uveide nettoutvalget, mens både yngre og eldre aldersgrupper er noe overrepresentert. Avviket etter *landsdel* er relativt lite. Akershus/Oslo og resten av Østlandet er noe underrepresentert, mens Trøndelag og Nord-Norge er noe overrepresentert i det uveide nettoutvalget. *Innvandrere og deres norskfødte barn* er dessuten – uansett landbakgrunn – underrepresentert i det uveide nettoutvalget på bekostning av den øvrige befolkningen. Etter *utdanning* er lavt utdannede underrepresentert i forhold til høyt utdannede. Andelen med uoppgitt utdanning er også større i bruttoutvalget.

To kolonner i tabellen viser frafallet – den ene hvordan frafallet fordeler seg for det enkelte kjennemerke over kategoriene og summerer til 100. Den andre viser den gjennomsnittlige frafallsprosenten i hver enkelt kategori. For hele bruttoutvalget er frafallet i gjennomsnitt på 44,5 prosent, men andelen varierer mellom kategoriene det brytes ned på. Det er størst – over 50 prosent – i de to kategoriene av landbakgrunn som innvandrere og deres norskfødte barn deles i. Frafallet et er også stort – nesten 54 prosent – blant personer med grunnskole som høyeste utdanningsnivå.

Skjevhetene i nettoutvalget forsøkes rettet opp gjennom veiing. Hver enhet (hvert individ) i nettoutvalget er tilordnet en vekt som modifierer enhetens innflytelse på helheten. Underrepresenterte enheter (f.eks. lavt utdannede) «vektes opp» med en frafallsvekt > 1, mens overrepresenterte enheter (som høyt utdannede) «vektes ned» med en frafallsvekt < 1. Både kjønn, alder og utdanning inngår i

konstruksjonen av vekten i motsetning til tidligere år (2010-2015) da bare utdanningsnivå ble benyttet. Når nettoutvalget listes ut på nytt for de enkelte kjennemerkene etter at frafallsvekten er aktivert, vil flere av de nye fordelingene avvike mindre fra de respektive fordelingene i bruttoutvalget. Høyre kolonne i tabell 2.2 viser dette.

Etter veiingen har mannsandelen i nettoutvalget – sammenliknet med i bruttoutvalget – gått fra 0,5 poeng for høyt til 0,5 poeng for lavt. Fordelingen etter *alder* er imidlertid blitt langt mer lik aldersfordelingen i bruttoutvalget etter veiingen. Andelen i aldersgruppen 25-44 år er nå nesten like høy som i bruttoutvalget (35 prosent). I stedet har andelene som de øvrige aldersgruppene utgjør, gått ned.

Etter *landsdel* var forskjellen mellom bruttoutvalget og det uveid nettoutvalget i utgangspunktet liten. Etter innføringen av frafallsvekt i nettoutvalget er underrepresentasjonen av Akershus/Oslo og Østlandet ellers og overrepresentasjonen av Agder/Rogaland og Trøndelag blitt litt større. Men overrepresentasjonen av Nord-Norge er blitt mindre. Alt i alt betyr likevel veiingen lite for fordelingen etter landsdeler i nettoutvalget.

Veiingen retter opp noe av underrepresentasjonen av personer med *innvandrerbakgrunn* i nettoutvalget, men ikke særlig mye. Innvandringskategori inngår da heller ikke i vektregimet. Andelen innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre blir noe større i det veide nettoutvalget, mens andelen uten innvandrerbakgrunn blir noe mindre.

Endelig ser vi også at veiingen fører til reduserte forskjeller mellom brutto- og nettoutvalg med hensyn til *utdanningsnivå*. Mens andelen med høyeste utdanning på grunnskolenivå tidligere var 4 prosentpoeng høyere i bruttoutvalget enn i nettoutvalget, er de etter veiing like store. Tilsvarende er de overrepresenterte andelene med utdanning på universitets- og høyskolenivå i det uveide nettoutvalget redusert til riktig størrelse i det veide nettoutvalget.

At nettoutvalget gjennom veiing er blitt mer likt bruttoutvalget med hensyn til kjennemerkene vi er i stand til å kontrollere, garanterer likevel ikke at skjevheter langs andre dimensjoner ikke kan forekomme. Noen av kildene til systematiske skjevheter i materialet som følge av selektivt frafall, er imidlertid eliminert gjennom veiingen. Resultatene som presenteres i rapporten, vil være veid med frafallsvekten.

3. Forventning om endringer

Resultatene fra *fjorårets* undersøkelse viste tilbakegang i «innvandervennlighet» på så godt som alle holdningsspørsmålene (Blom 2016). Det gjaldt både holdningen til mottak av flyktninger, oppfatningen av innvandreres innsats på arbeidsmarkedet, synet på innvandrere som kilde til samfunnsmessig usikkerhet og i spørsmålet om innvandreres kulturelle bidrag. Det ble også flere som mente at innvandrere burde bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig, sammenliknet med utfallet i 2015.

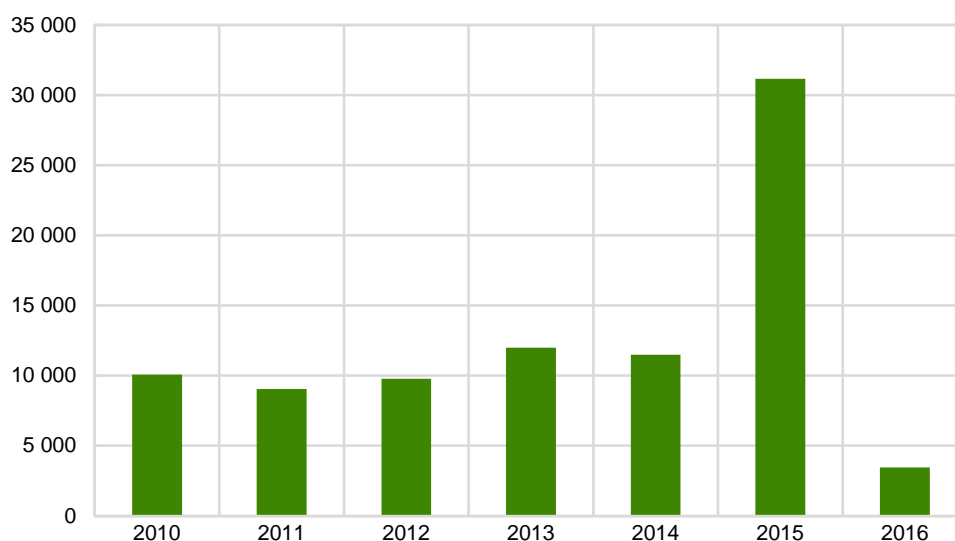
Reduserte asylsøkertall

Undersøkelsen i 2016 ble gjennomført vel et halvt år etter den store tilstrømningen av asylsøkere til Europa, herunder Norge, høsten 2015. Fra et årlig nivå på mellom 9 000 og 12 000 asylsøkere i 2010-2014 mottok Norge plutselig over 31 000 asylsøkere i 2015. De største kontingentene var fra Syria, Afghanistan, Irak, Eritrea og Iran. En periode i oktober-november kom det over 2 000 asylsøkere ukentlig til Norge. Mottaksapparatet var i utgangspunktet ikke dimensjonert for så store asylsøkertall på kort tid. Løsninger måtte improviseres, til dels ved frivillig dugnadsinnsats fra deler av befolkningen.

De politiske partiene gikk senhøstes sammen om innstramninger i lovgivning og instruks med sikte på å redusere strømmen av nye asylsøkere. Det ble innført midlertidig grensekontroll ved indre Schengen-grenser rundt om i Europa. Enkelte grenser sør i Europa ble regelrett stengt for flyktninger med gjerder og piggråd. Norge innførte midlertidig kontroll av reisedokumenter i havner og på innfartsårer til Norge. Den tyske forbundskansleren inngikk i mars 2016 på vegne av EU en avtale med presidenten i Tyrkia om tilbakesendelse av flyktninger som kommer sjøveien fra Tyrkia til Hellas/Europa mot at EU tar imot et tilsvarende antall flyktninger fra leirer i Tyrkia. Fjorårets rapport om holdninger til innvandrere (Blom 2016) redegjør for en del av disse tiltakene.

For Norges del hadde tiltakene den tilsiktede virkningen: asylsøkertallet sank. I tiden fram til holdningsundersøkelsen i juli-august 2016 oversteg de månedlige tallene på asylankomster til Norge bare unntaksvis 300 personer (UDI 2016). Situasjonen fortsatte slik også resten av året slik at tallet på asylsøkere i 2016 endte på 3 460 (figur 3.1).

Figur 3.1 Antall asylsøkere til Norge, 2010-2016

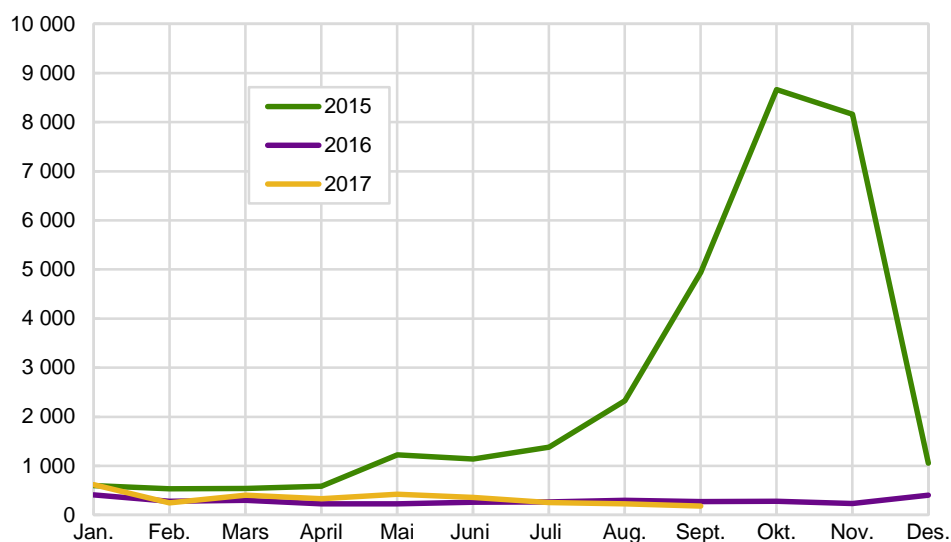

Kilde: UDI

Vi antok foran fjorårets undersøkelse at hendelsene på flyktningområdet høsten 2015 kunne ha virket skremmende på deler av befolkningen og derigjennom minsket sympatien for innvandrere og innvandring et halvt til trekvart år senere. Vi anså faren for dette som særlig høy dersom hendelsene høsten 2015 ble oppfattet som et bevis på at myndighetene hadde «mistet kontrollen» over innvandringen. En annen mulighet ville være at et halvår med lave flyktningtall i 2016 hadde beroliget opinionen og visket bort tv-bildene av flyktninger på marsj i store flokker på motorveiene opp gjennom Europa. Resultatet av meningsmålingen i juli-august 2016 tydet ikke på at flyktningbildene fra 2015 var glemt.

Tallet på asylsøkere fortsatte å være lavt fram mot holdningsundersøkelsen i juli-august 2017. Månedlige ankomsttall første halvår 2017 lå mellom 250 og 400 personer (UDI 2017a) (figur 3.2). Dette inkluderte flyktninger fra leirer i Hellas og Italia overført til Norge i henhold til EUs program for relokalisering. Norge har sagt ja til å ta imot 1 500 relokaliserte asylsøkere i løpet av 2016 og 2017 (UDI 2017b).

Figur 3.2 Antall registrerte asylsøkere per måned, 2015-2017

Kilde: UDI (2015, 2016, 2017a)

Da feltarbeidet for årets undersøkelse av holdninger til innvandrere og innvandring ble innledet i juli 2017, var tallet på asylsøkere til Norge i 2017 knapt 2 400 personer (UDI 2017c), beskjedne 700 flere enn på samme tid i 2016 (UDI 2016). Med økende avstand i tid til erfaringene fra flyktninginnrykket i 2015 er det ikke urimelig å forvente at holdningene til innvandrere og innvandring etter hvert vender tilbake til nivået før «flyktningkrisen» høsten 2015.

Men selv om tallet på nye asylsøkere har vært lavt siden desember 2015, er det nettopp i 2016 og 2017 at mye av den praktiske *virkingen* av asylstrømmen i 2015 har gjort seg gjeldende. Selv om bare vel halvparten av asylsøkerne som kom i 2015, oppnådde beskyttelse i Norge (UDI 2017c), økte antall bosatte som innvandret av fluktgrunner, med 64 prosent i 2016 sammenliknet med året før. For første gang ble over 15 000 personer med flukt som innvandringsgrunn bosatt i løpet av et år (hvorav 9 500 fra Syria). Blant de 16 500 personene som innvandret av familiegrunner i 2016, var 25 prosent tilknyttet en flyktning (Statistisk sentralbyrå 2017a, 2017b). Tall som dette antyder at 2016 ikke var så uberørt av flyktninginnvandring som de rene asylsøkertallene kan gi inntrykk av (jf. figur

3.2). Slike data får likevel erfaringsmessig mindre oppmerksomhet i media og dermed mindre betydning for holdningsdannelsen.

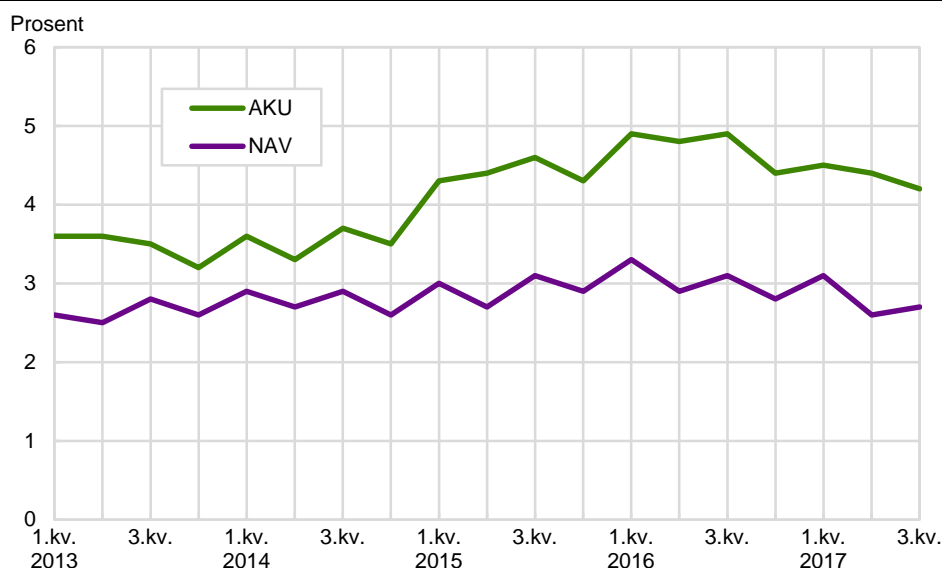
Økonomisk oppgang

Utviklingen på det økonomiske området har også erfaringsmessig vist seg å kunne påvirke holdninger til innvandrere og innvandring. Spesielt vil personer med en noe usikker økonomisk stilling kunne oppfatte innvandrere og flyktninger som potensielle konkurrenter om arbeidsplasser og velferdsytelser, særlig i økonomiske nedgangstider, og dermed innta kritiske holdninger (Finseraas, Pedersen og Bay 2016; International Organization for Migration 2015; Turner og Cross 2015; Van Setten, Scheepers og Lubbers 2017). Etter år med lavkonjunktur etter oljeprisfallet høsten 2014 begynner imidlertid tegnene på økonomisk oppgang igjen å vise seg. Statistisk sentralbyrå (2017c) gir følgende vurdering av situasjonen i september 2017:

«Etter nesten tre år med nedgangskonjunktur har veksten i norsk økonomi tatt seg opp. Konjunkturbunnen ser ut til å ha blitt nådd på slutten av fjoråret, men oppgangen er skjør ... (-). Meget ekspansiv finans- og pengepolitikk, svak krone og kraftig vekst i boligbyggingen har dempet nedgangen og bidratt til konjunkturomslaget. I tillegg har impulsene fra petroleumsinvesteringene snudd fra å være kraftig negative i årene 2014-2016 til å bli svakt positive i første halvår 2017. Framover venter vi at relativt høy vekst i etterspørselen fra Norges handelspartnere, en fortsatt svak krone og lave renter vil bidra til at norsk økonomi vil være i en oppgangskonjunktur og komme inn i en svak høykonjunktur i 2020.»

Som følge av dette har også arbeidsledigheten, både registrerte helt ledige ifølge NAV og ledige ifølge de intervjubaserte Arbeidskraftsundersøkelsene (AKU) som Statistisk sentralbyrå gjennomfører, vist en svakt synkende tendens siden henholdsvis første og tredje kvartal 2016 (jf. figur 3.3).

Figur 3.3 Andel arbeidsledige i alder 15-74 år, 2013-2017. Kvartalsvis¹

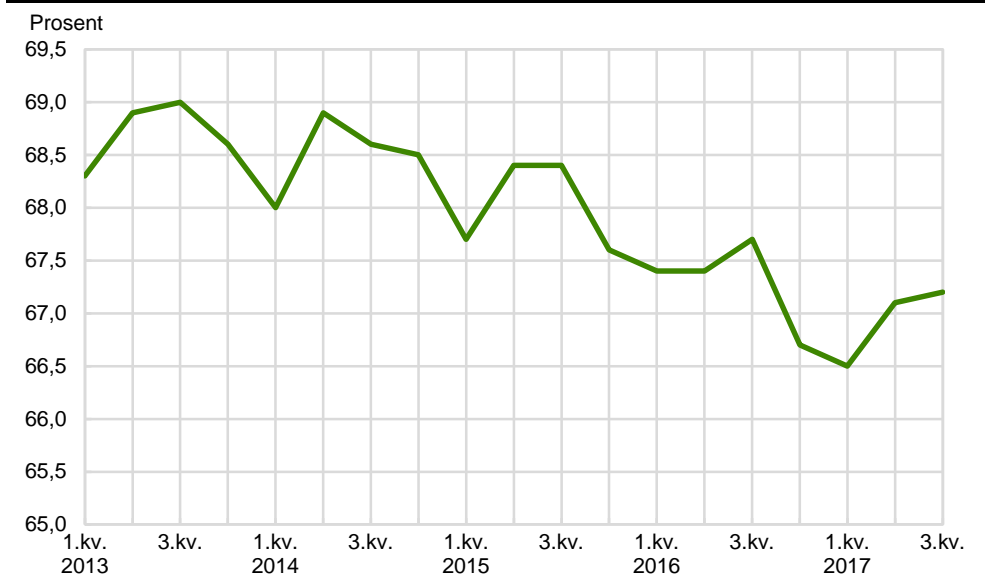
¹ For NAV-tallene vises tall for midterste måned i hvert kvartal.

Kilde: SSB, Statistikkbanken, tabell 08518 (AKU, ikke sesongjustert), NAV (2017), tabell 7.

Imidlertid har også sysselsettingen, målt som andelen som utfører inntektsgivende arbeid minst én time i undersøkelsesuken ifølge AKU, vist en fallende tendens i denne perioden, faktisk helt siden 2008. Figur 3.4 viser dette for samme periode som for ledigheten vist i figur 3.3. Dette illustrerer at utviklingen på arbeidsmarkedet ikke uten videre er så positiv som ledighetsutviklingen synes å

tyde på. Dette er et poeng som den politiske opposisjonen til regjeringen sjelden unnlot å framheve under valgkampen foran stortingsvalget 2017. Fenomenet ble forklart ved at langvarig arbeidsledige etter en tid mister troen på at de vil komme i arbeid og dermed slutter å melde seg ledige. I realiteten er dermed ledigheten ikke for nedadgående.

Figur 3.4 Andel sysselsatte i alder 15-74 år, 2010-2017. AKU, kvartalsvis

Kilde: SSB, Statistikkbanken, tabell 05110 (AKU), ikke sesongjustert.

Opposisjonen hadde likevel ikke hellet med seg når det gjaldt å svekke inntrykket av at landets økonomi var på bedringens vei. Resultatet av Stortingsvalget og opinionsundersøkelser om oppfatningen av økonomien tyder på dette. Utviklingen i det såkalte forventningsbarometeret som Finans Norge publiserer fire ganger i året, eksemplifiserer dette. Indeksen for tredje kvartal 2017 viser oppgang for sjette gang på rad siden første kvartal 2016. Andelen positive over negative svar på fem spørsmål om egen og landets økonomi har gått fra klart negative til klart positive skårer i løpet av denne perioden (Finans Norge 2017).

Også andre indekser gir resultater som peker i samme retning. Her kan nevnes Forbrukertillitsindeksen (Opinion 2017) og Financial News Index (2017). Forbrukertillitsindeksen bygger på månedlige intervjuer med befolkningen om økonomi, forbruk og sparing, mens Financial News Index er konstruert over løpende tellinger av økonomiske nyhetssaker i media og hvordan de er vinklet (Thorsrud 2016).

I den grad det stemmer at økonomiske oppgangstider svekker befolkningens frykt for å ta imot flyktninger og bedrer klimaet for å anerkjenne innvandrere som et verdifullt innslag i befolkningen på linje med andre, er det rimelig å forvente at tendensen til økonomisk oppgang som blir tydeligere utover våren 2017, kan ha bidratt til å påvirke holdningene til innvandrere og innvandring i mer velvillig retning.

Flere terroraksjoner

Bildet er mer dystert når det gjelder de mulige følgene av terroraksjoner på europeisk jord. Siden forrige holdningsundersøkelse har folk i Europa igjen opplevd en rekke terrorhandlinger. Gjerningsmannen eller -mennene har alle hatt en eller annen innvandringsbakgrunn. Motivene bak udådene blir ofte ikke

tilstrekkelig belyst ettersom de antatt skyldige sjelden kommer levende fra aksjonene. Ifølge Eurobarometerundersøkelsen blant befolkningen i EU i mai 2017 er terrorisme og innvandring nå de to viktigste sakene («issues») som EU står overfor. For første gang rangerer terrorisme øverst (nevnt av 44 prosent) mens innvandring inntar andreplass (nevnt av 38 prosent) (European Commission 2017). Lengre ned på listen kommer den økonomiske situasjonen, offentlige finanser, arbeidsledighet og kriminalitet.

Ingen av terroraksjonene vi skal minne om, fant sted på norsk jord, men har i kortere perioder fått store nyhetsoppslag i Norge. En medieundersøkelse fra USA fant at terror utøvet av muslimske gjerningsmenn i årene 2011-2015 fikk større medieoppmerksomhet enn terror utøvet av personer med annen ideologisk bakgrunn (Kearns, Betus og Lemieux 2017). Det er ikke uten videre gyldig for Norge. En norsk medieanalyse viser for eksempel at det i 2016 i liten grad ble satt likhetstegn mellom muslimer som gruppe og islamistisk terror i norske medier (Retriever 2017).

For Norges del er erfaringene hittil at høyprofilerte terrorhandlinger i andre land knapt har påvirket befolkningens holdninger til innvandrere. Først da terroren kom til Norge i 2011, så vi tegn til at holdningene til innvandrere fikk en kortvarig dreining i positiv retning, trolig fordi terroren var motivert av hat mot innvandrere og muslimer (Blom 2011; Jakobsson og Blom 2014). Her følger en liste over de mest spektakulære terrorhandlingene som har kunnet påvirke opinionen siden forrige undersøkelse (basert på omtaler i norske media og Wikipedia).

Under forberedelsene til julefeiringen i Berlin 19. desember 2016 kjørte en trailer inn i julemarkedet ved Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche og drepte 12 personer og såret 50. En 24-årig tunisisk asylsøker som hadde fått avslag på asylsøknaden og skulle sendes ut av landet, stod for udåden. Han ble senere skutt og drept av politiet i Milano under pågripelsen.

På Westminster Bridge i hjertet av London ble tre drept og minst 40 skadet da en bil feide inn på fotgjengerfeltet 22. mars 2017. Sjåføren var en 52 år gammel kriminelt belastet brite som hadde konvertert til islam. I et forsøk på å komme inn i parlamentet knivstakk han og drepte en politimann som forsøkte å stoppe han, før han selv til slutt ble skutt av en annen politimann.

Knap to uker senere, 3. april 2017, eksploderte en hjemmelaget bombe med stålsplinter og spiker i en t-banevogn mellom to stasjoner i sentrum av St. Petersburg. Bomben drepte 14 passasjerer (inkludert gjerningsmannen) og såret 64. En 22-årig russisk statsborger med bakgrunn fra den usbekiske minoriteten i Kirgisistan ble utpekt som gjerningsmann. IS²-sympatier ble antatt å være motiv bak aksjonen.

7. april, fire dager etter hendelsen i St. Petersburg, kjørte en kapret lastebil gjennom gågaten Drottninggatan i Stockholm og krasjer i inngangspartiet til forretningssenteret Åhléns City. Fem personer ble drept og 15 skadet. En 39-årig usbekisk asylsøker ble pågrepet og erkjente å ha stått bak angrepet. Usbekerens hadde fått avslag på asylsøknaden og var etterlyst av politiet for å ha oversittet utreisefristen.

---

² «Den islamske stat»: Sunnimuslimsk jihadistgruppe med ambisjon om å (gjen-)opprette et «kalifat» i Syria og Irak.

22. mai 2017 ble en sprengladning detonert ved utgangen av Manchester Arena etter en popkonsert. Bomben drepte 22 personer og skadet over hundre konsertdeltakere. En 22 år gammel britisk statsborger, født i Manchester av libyske flyktninger, gjennomførte aksjonen og ble selv drept i attentatet. Motivet antas å ha vært IS-sympatier.

Om kvelden 3. juni 2017 ble Storbritannia nok en gang hjem søkt av terror, nå igjen i hovedstaden. En varebil kjørte inn i en folkemengde på fortauet av London Bridge. Tre sjåfører i 20-årene hoppet ut og begynte å knivstikke tilfeldige forbi passerende. Aksjonistene løp videre over broen til torget Borough Market der knivstikkingen fortsatte blant pub- og restaurantgjester. Sju ble drept og 48 såret. Gjerningsmennene ble til slutt skutt av politiet.

Terroren på Las Ramblas i Barcelona 17. august kom ikke på listen, ettersom feltarbeidet til undersøkelsen ble avsluttet den 16.

4. Hovedresultater

I dette kapitlet presenteres hovedresultatene fra årets undersøkelse. Resultatene er som nevnt veid med frafallsvekter som justerer for skjevheter i nettoutvalget med hensyn til alder, kjønn og utdanningsnivå. De første årene (2002-2009) ble resultatene rapportert uveid. Frafallet var den gang lavere og underrepresentasjonen av de lavt utdannede mindre. Fra og med 2010 er resultatene som offentliggjøres, veid. Ordlyden i hvert enkelt spørsmålene er gjengitt i vedlegg A.

Omtalen av resultatene i kapittel 4 vektlegger i hvilken grad årets svarfordelinger avviker fra fjorårets. I kapittel 5 undersøkes om eventuelle endringer er statistisk signifikante, og kapittel 6 kommenterer funnene i lys av forventningene som ble skissert i kapittel 3.

Kapittel 7 gjennomgår hvordan holdningene variere etter ulike kjennemerker ved respondentene. Tabellgrunnlaget for dette gjengis i vedlegg B som viser hvordan holdningene varierer etter kjønn, alder, utdanningsnivå, bostedsstrøk, landsdel, kontakt med innvandrere, økonomisk hovedaktivitet, innvandrerbakgrunn (innvandringskategori og landbakgrunn) og politisk preferanse. Som i fjorårets rapport viser vi i vedlegg C resultater fra multivariate analyser av holdningene etter diverse bakgrunnsvariabler. Poenget med dette er å undersøke om enkeltvariabler er signifikante selv ved kontroll for andre bakgrunnsfaktorer. Funn fra den multivariate analysen oppsummeres også i kapittel 7.

4.1. Spørsmål 1: Seks påstander om innvandrere

I første spørsmålet blir respondentene bedt om å ta stilling til seks forskjellige påstander om innvandrere. Svarene skåres i samme format på en skala med fem svaralternativer: Helt enig, nokså enig, både og, nokså uenig og helt uenig. «Både og» nevnes ikke i selve spørsmålet, men foreligger som et «nøytralt» svaralternativ for dem som verken godtar eller avviser utsagnet. Intervjueren har også tilgang til rubrikker for «vet ikke» og «vil ikke svare». «Vil ikke svare» er kodet «uoppgitt» og holdes utenfor tabellene. For å motvirke at noen ubevisst gir svar som blir liggende på samme side av skalaen, er utsagnene med hensikt formulert med vekselvis positivt og negativt «fortegn».

Tabell 4.1 viser også resultater fra tidligere år, men svarfordelingene fra 2003, 2005, 2007 og 2009 er utelatt av plasshensyn. Resultatene fra disse årene er dokumentert i tidligere rapporter. Utviklingen i svarfordelingen for alle årene framgår ellers av figurene 4.1– 4.6. Figurene viser andelen «enige» og «uenige»³ idet andelen «helt» og «nokså» enig/uenig er summert. Andelen «både og» eller «vet ikke» er utelatt fra figuren (men inngår i prosentueringsgrunnlaget). Data for året 2002 mangler for utsagn (f) ettersom dette utsagnet først kom med i 2003.

³ I utgangspunktet er andelen «helt» og «nokså» (u)enige beregnet med én desimal, men desimalene er ikke tatt med i tabellene. Ved summasjonen rundes resultatene opp eller ned etter gjeldende avrundingsregler, hvilket medføre at andelen «enige» eller «uenige» kan avvike +/- 1 prosentpoeng fra hva leseren selv kan utlede fra de oppgitte tallene.

Tabell 4.1 Holdning til seks påstander om innvandrere, 2002-2017. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a) «Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.»								
2002	100	18	48	12	14	5	2	1 410
2004	100	21	47	10	15	6	2	1 320
2006	100	26	46	10	12	5	1	1 288
2008	100	33	42	15	7	2	1	1 113
2010 ¹	100	31	47	8	10	3	1	1 056
2012 ¹	100	32	48	9	8	3	1	1 186
2013 ¹	100	29	43	13	10	4	1	1 152
2014 ¹	100	32	45	10	9	3	1	1 076
2015 ¹	100	30	42	15	7	3	2	1 199
2016 ¹	100	21	45	14	14	4	1	1 158
2017 ¹	100	27	44	15	10	3	1	1 101
(b) «Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.»								
2002	100	14	27	14	30	13	2	1 405
2004	100	13	27	12	31	15	2	1 318
2006	100	12	24	13	33	16	2	1 289
2008	100	8	19	19	32	19	3	1 113
2010 ¹	100	10	21	12	35	19	4	1 052
2012 ¹	100	8	24	14	34	16	3	1 186
2013 ¹	100	11	21	14	33	17	3	1 151
2014 ¹	100	8	21	13	33	21	3	1 074
2015 ¹	100	8	17	18	32	20	5	1 197
2016 ¹	100	8	22	15	35	18	2	1 157
2017 ¹	100	9	17	18	37	19	2	1 100
(c) «Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.»								
2002	100	24	39	12	14	8	2	1 409
2004	100	27	39	10	14	8	1	1 318
2006	100	31	37	11	13	7	1	1 289
2008	100	33	38	12	10	5	2	1 111
2010 ¹	100	34	38	9	10	5	3	1 055
2012 ¹	100	34	39	9	10	5	3	1 189
2013 ¹	100	32	37	12	13	4	2	1 153
2014 ¹	100	36	33	12	13	5	2	1 073
2015 ¹	100	36	35	12	8	6	2	1 197
2016 ¹	100	28	39	13	12	6	2	1 159
2017 ¹	100	33	35	13	13	5	2	1 100
(d) «Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.»								
2002	100	17	28	13	25	16	1	1 410
2004	100	14	27	10	31	16	1	1 317
2006	100	14	27	13	28	18	1	1 288
2008	100	12	21	18	29	20	1	1 110
2010 ¹	100	11	25	8	33	21	2	1 054
2012 ¹	100	10	23	12	31	23	2	1 188
2013 ¹	100	11	24	12	30	22	1	1 153
2014 ¹	100	9	19	10	31	29	2	1 074
2015 ¹	100	7	19	15	30	27	2	1 198
2016 ¹	100	9	23	13	31	23	1	1 159
2017 ¹	100	9	18	14	33	25	1	1 100
(e) «Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn.»								
2002	100	60	26	4	6	4	1	1 410
2004	100	64	23	3	6	4	0	1 319
2006	100	62	24	4	6	4	1	1 288
2008	100	70	20	5	4	2	0	1 113
2010 ¹	100	66	22	3	5	3	1	1 053
2012 ¹	100	63	23	4	6	3	1	1 186
2013 ¹	100	62	24	3	7	4	0	1 151
2014 ¹	100	67	20	4	6	2	1	1 075
2015 ¹	100	66	21	5	5	3	1	1 199
2016 ¹	100	58	28	5	6	3	1	1 159
2017 ¹	100	64	24	4	4	3	1	1 099
(f) «Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig.»								
2003	100	29	25	7	25	14	1	1 381
2004	100	25	27	8	26	13	0	1 318
2006	100	24	25	10	26	14	1	1 288
2008	100	22	24	15	26	14	0	1 110
2010 ¹	100	27	24	8	27	12	2	1 054
2012 ¹	100	25	27	11	23	13	1	1 185
2013 ¹	100	23	26	10	25	16	1	1 151
2014 ¹	100	21	25	13	26	13	2	1 073
2015 ¹	100	21	23	15	25	15	2	1 198
2016 ¹	100	23	28	12	27	9	1	1 158
2017 ¹	100	23	26	10	27	13	1	1 097

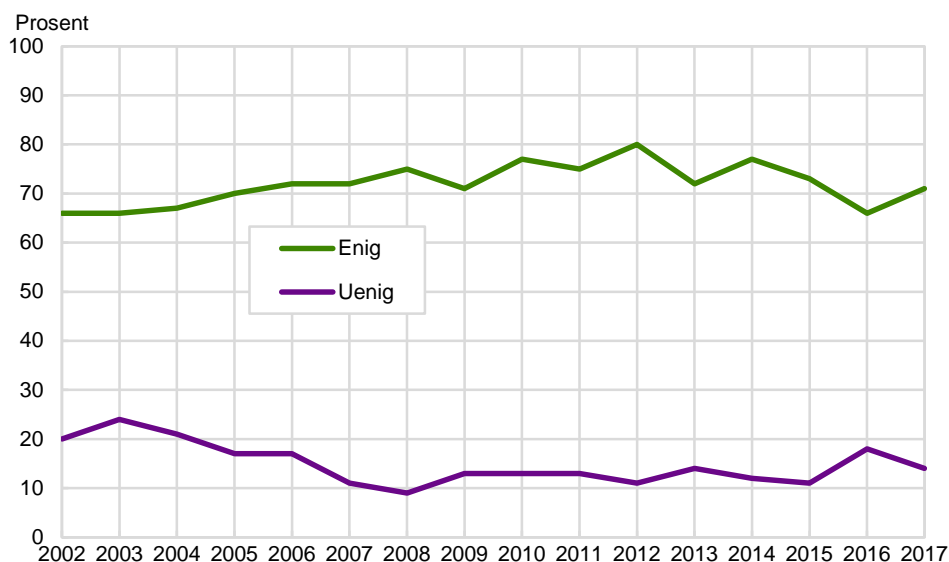
¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Nyttig innsats i norsk arbeidsliv

I 2017 er 27 prosent helt enige i at «*Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv*». Det er opp 6 prosentpoeng fra 2016, men andelen er fortsatt 3 prosentpoeng lavere enn i 2015. Andelen som er «nokså enig» i utsagnet, er ganske uendret: 44 prosent, 1 prosentpoeng lavere enn i 2016, men 2 prosentpoeng høyere enn i 2015. Andelen uenige synker med 4 prosentpoeng, fra 14 til 10 prosent «nokså uenig» og fra 4 til 3 «helt uenig». Andelen som «ikke vet» er uendret 1 prosent. Alt i alt betyr dette at andelen enige (helt eller nokså) stiger til 71 prosent (fra 66 prosent i 2016), mens andelen uenige synker til 14 prosent (fra 18 prosent i 2016).

Figur 4.1 viser grafisk utviklingen fra 2002 til 2017 i holdningen til utsagnet som anerkjenner innvandreres innsats i arbeidslivet. Vi merker oss at nedgangen i andelen som er enig i utsagnet, avløses av oppgang i 2017 etter to år med fallende tilslutning etter 2014. Andelen uenige går tilsvarende tilbake. Hovedinntrykket av utviklingen over tid er at andelen enige i utsagnet øker jevnt fra 2002 til 2012 etterfulgt av en svak nedgang. Andelen uenige er imidlertid klart høyere tidlig på 2000-tallet for så å synke til lavere nivåer. I 2003 var 24 prosent uenige i utsagnet mot 14 prosent i 2017. Noe av nedgangen i andelen uenige er avløst av økte andeler «både og» (som ikke vises på figuren).

Figur 4.1 Holdning til utsagnet «*Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv*»¹

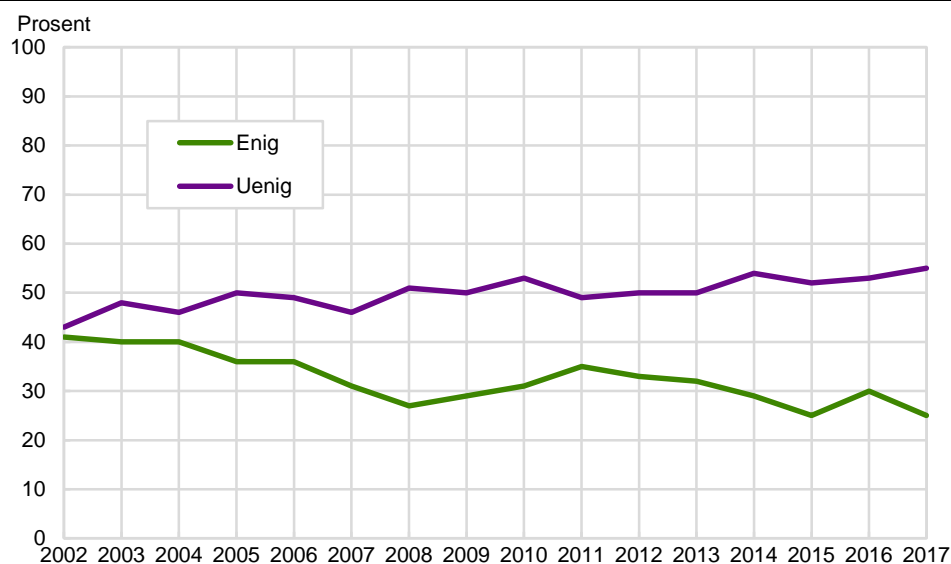

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Misbruker sosiale velferdsordninger

Neste utsagn inneholder den negativt ladde påstanden at «*Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*». Andelen «helt enig» har tre år på rad ligget stille på 8 prosent. I 2017 stiger andelen marginalt til 9 prosent. Samtidig synker andelen «nokså enig» med 5 prosentpoeng til 17 prosent, samme andel som i 2015. «Både og»-andelen stiger med 3 prosentpoeng til 18 prosent, mens andelen uenige går opp 2 prosentpoeng. Tatt hver for seg stiger andelen «nokså uenig» med 2 prosentpoeng til 37 prosent og andelen «helt uenig» med 1 prosentpoeng til 19 prosent.⁴ Det gir en andel som avviser utsagnet, helt eller delvis, mer enn dobbelt så høy som andelen som godtar det, henholdsvis 55 og 25 prosent. «Vet ikke»-andelen er uendret 2 prosent. Sammenliknet med resultatet i 2015 har andelen uenige økt med 3 prosentpoeng, mens andelen enige er uendret.

⁴ Samlet blir økningen likevel ikke mer enn 2 prosentpoeng pga. avrunding, jf. fotnote 3.

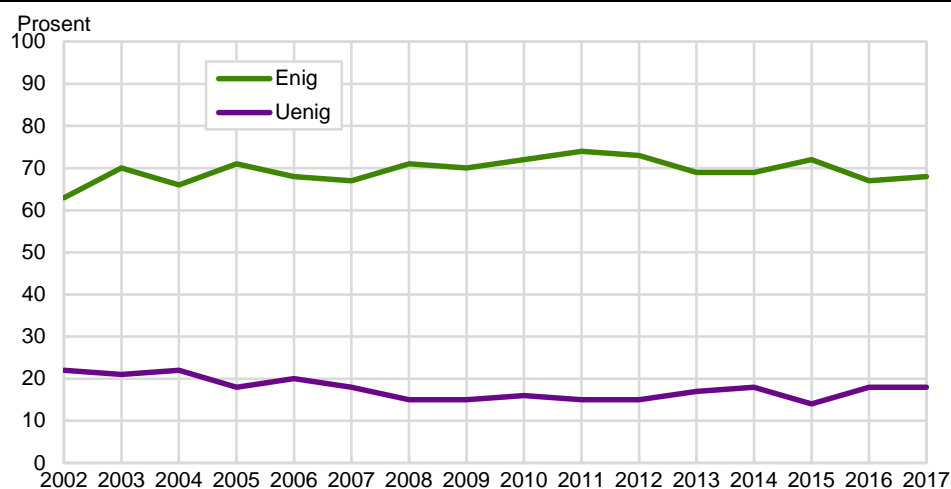
Figur 4.2 Holdning til utsagnet «Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene»¹

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Figur 4.2 har et klart budskap om synkende mistillit over tid til innvandrernes omgang med sosiale velferdsordninger. Andelen som godtar påstanden at velferdsordningene misbrukes, synker jevnt fra 41 prosent i 2002 til 25 prosent i 2017, mens andelen som er uenige, stiger fra 43 prosent i 2002 til foreløpig høyeste nivå i 2017, 55 prosent. Utviklingen fra 2016 til 2017 bidrar bare til å «smentere» denne tendensen.

Beriker det kulturelle livet

Det tredje utsagnet er positivt ladet og har ordlyden «Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge». Her viser svarene en økning i andelen «helt enig» på 5 prosentpoeng (til 33 prosent) og en nedgang i andelen «nokså enig» på 4 prosentpoeng (til 35 prosent) i 2017. Sammenlagt betyr det en økning i andelen enige fra 67 til 68 prosent. Likeledes øker andelen «nokså uenig» 1 prosentpoeng (til 13 prosent), mens andelen «helt uenig» synker 1 prosentpoeng (til 5 prosent). Det gir en uendret andel uenige på 18 prosent. Andelen som svarer «både og» eller «vet ikke» (henholdsvis 13 og 2 prosent), endres ikke. Målt mot 2015 betyr resultatet i 2017 en overføring på 4 prosentpoeng fra enig til uenig.

Figur 4.3 Holdning til utsagnet «Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge»¹

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

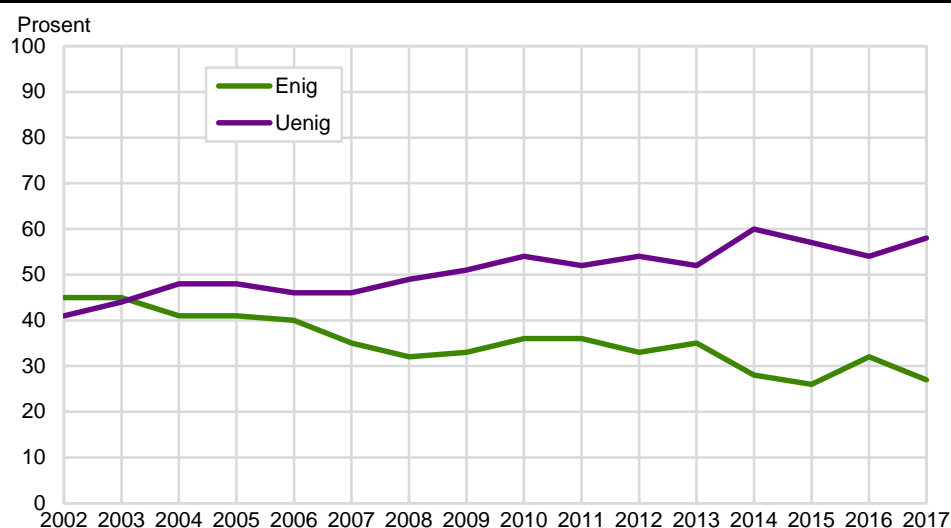
Figur 4.3 viser dette grafisk. Siste års utvikling betyr at nedgangen i andelen enige og oppgangen i andelen uenige fra 2015 til 2016 flater ut. Det overordnede inntrykket preges av stor stabilitet, kombinert med en svak tendens til økende aksept av utsagnet – særlig rundt tiårsskiftet.

Kilde til utrygghet

Fjerde utsagn er igjen en negativt vinklet påstand: «*Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet*». Andelen som sier seg «helt enig» i påstanden, er uendret 9 prosent, mens andelen «nokså enig» synker med 5 prosentpoeng til 18 prosent. I alt er det følgelig 27 prosent som er enige. Andelen som er «nokså uenig» i påstanden, øker med 2 prosentpoeng, og det samme gjør også andelen «helt uenig». I alt er 58 prosent uenige, en økning på 4 prosentpoeng siden 2016. Andelen «både og» øker også 1 prosentpoeng (til 14 prosent). Sammenliknet med utfallet i 2015 er resultatet i 2017 svært likt (1 prosentpoengs økning både i «enig» og «uenig»).

I dette spørsmålet har oppfatningen endret seg betydelig over tid, som figur 4.4 viser. Første gang påstanden ble presentert, var andelen enige større enn andelen uenige. Etter hvert har andelen uenige økt mens andelen enige har avtatt. Resultatene i 2017 føyer seg pent inn i denne trenden etter «avviket» i 2016. Størst var forskjellen mellom andelen enige og uenige i 2014 (32 prosentpoeng). I 2017 er forskjellen igjen på over 30 prosentpoeng etter nedgangen (til 22 prosentpoeng) i 2016.

Figur 4.4 Holdning til utsagnet «Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet»¹

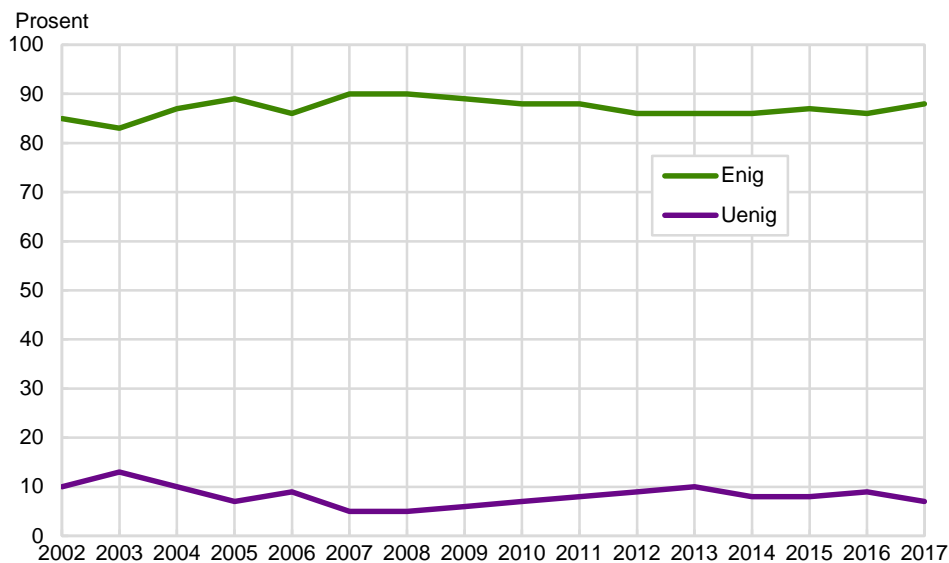

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Samme mulighet til arbeid

Det femte utsagnet er en støtte til kravet om likebehandling av innvandrere på arbeidsmarkedet: «*Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn*». Mens andelen «helt enig» var 66 prosent i 2015, sank den til 58 prosent i 2016. I 2017 er andelen tilbake til 64 prosent, en økning i andelen «helt enig» på 6 prosentpoeng siden 2016. Endringen «dempes» noe av en tilbakegang i andelen «nokså enig» på 4 prosentpoeng til 24 prosent. Andelen «nokså uenig» reduseres med 2 prosentpoeng, mens andelen «helt uenig» er uendret 3 prosent. Alt i alt betyr det at 88 prosent er enig i utsagnet, mens bare 7 prosent sier seg uenig.

Utviklingen i holdningen på dette området framstår som meget stabil (jf. figur 4.5). Andelen enige ligger alle år over 80 prosent, mens andelen uenige holder seg rundt 10 prosent eller lavere størsteparten av tiden. Det er således minimal støtte i befolkningen for en forestilling om at innvandrere legitimt kan forskjellsbehandles på arbeidsmarkedet.

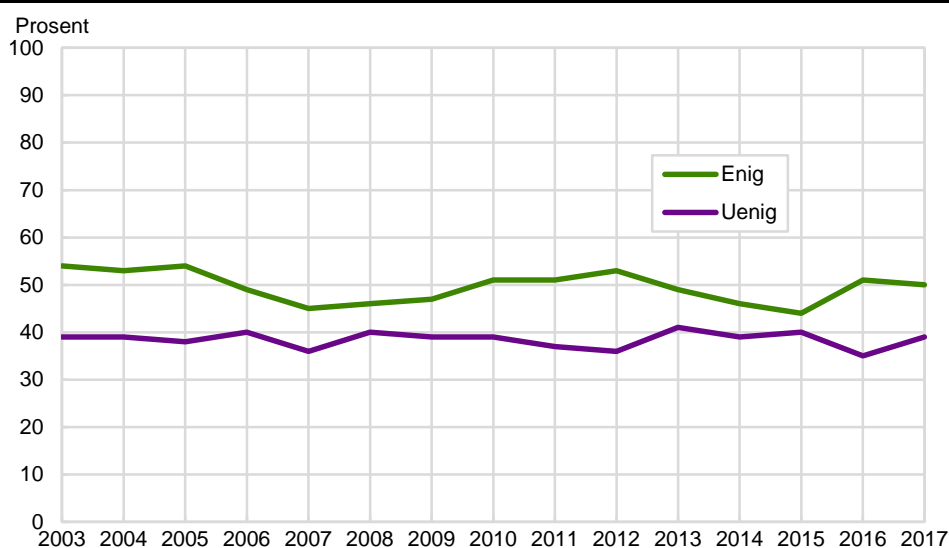
Figur 4.5 Holdning til utsagnet «Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn»¹

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Så like nordmenn som mulig

Den siste av de seks påstandene sikter mot å avdekke hvor tolerant befolkningen er når det gjelder innvandrernes adgang til å avvike fra norske standarder for livsstil og preferanser. Fra tidligere undersøkelser har vi sett at strenge krav til konform atferd gjerne går sammen med en negativ holdning til innvandre generelt.

Påstanden som respondentene bes ta stilling til, er denne: «*Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig*». Andelen som er «helt enig» i dette, er uendret 23 prosent, mens andelen «nokså enig» synker 2 prosentpoeng til 26 prosent. Andelen «nokså uenig» blir også uendret 27 prosent, mens andelen «helt uenig» øker med 4 prosentpoeng til 13 prosent. Det betyr at 50 prosent godtar påstanden, mens 39 prosent avviser den (jf. fotnote 3). Andelen som svarer «både og» eller «vet ikke» er henholdsvis 10 og 1 prosent.

Figur 4.6 Holdning til utsagnet «Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig»¹

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2017

Sett i sammenheng over tid styrker det inntrykket av at andelen som vektlegger ønskeligheten av størst mulig tilpasning til norsk livsstil, fluktuerer rundt 50 prosent, mens andelen som opponerer mot dette kravet ligger 10 prosentpoeng lavere, rundt 40 prosent (figur 4.6). Det er vanskelig å få øye på noen klar tendens over tid i synet på dette spørsmålet.

4.2. Spørsmål 2: Eget forhold til innvandrere i tre forskjellige "scenarier".

Spørsmål 2 er ment å gi en indikasjon på hvor villig respondenten er til å inngå i nære eller mindre nære sosiale relasjoner med innvandrere. Spørsmålet innledes med en presisering av at innvandreren forventes å beherske norsk.

Ordlyden er denne: *«I de følgende spørsmålene forutsetter vi at innvandreren behersker norsk. Ville du synes det var ubehagelig dersom (a) du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer, (b) du fikk en innvandrer som ny nabo, eller (c) du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer?»*

I 2014 utvidet vi innledningen med et tillegg om at innvandreren *«kommer fra land utenom Vest-Europa og Nord-Amerika»*. Formålet var å undersøke om denne innsnevringen av innvandrernes landbakgrunn førte til observerbare endringer i svarfordelingen fra tidligere års (meget stabile) funn. Det gjorde det ikke. På delspørsmålene om innvandrere som hjemmehjelp og nabo var svarfordelingen i 2014 den samme som året før. På delspørsmålet om innvandrer som svigersønn/-datter ble andelen som bekreftet at det ville oppleves ubehagelig, redusert med 2 prosentpoeng (Blom 2014). Etter dette konkluderte vi at det ikke synes avgjørende for holdningene som uttrykkes hvorvidt spørsmålene eksplisitt utelukker de lettest integrerbare innvandrergruppene eller ikke. Når ikke annet er sagt, er det trolig uansett bare et mindretall av befolkningen som tenker på innvandrere med slik landbakgrunn når de besvarer spørsmålene vi stiller. At landbakgrunn ikke presiseres i spørsmålene, er derfor trolig av underordnet betydning.

Tabell 4.2 viser hvordan årets svarfordeling er i forhold til tidligere års resultater. Når det gjelder spørsmålet om det ville være ubehagelig for en selv eller nære familiemedlemmer å få en *hjemmehjelp* som var innvandrer, svarer 6 prosent bekreftende – en nedgang på 1 prosentpoeng siden 2016. 93 prosent svarer «nei» og 1 prosent «vet ikke».

Å få en innvandrer som ny *nabo* er det bare 4 prosent som har motforestillinger mot i 2017. Dette er en nedgang på 2 prosentpoeng fra året før, men samme andel som i 2015. 95 prosent svarer «nei», og 1 prosent svarer «vet ikke».

Når det gjelder spørsmålet om ubehag ved å få en innvandrer som *svigersønn eller-datter*, er svaret det samme som i fjor: 20 prosent «ja». 75 prosent svarer «nei» og 5 prosent «vet ikke».

Figur 4.7 viser andelen «ja» og «nei» for alle tre underspørsmål over hele perioden. Andelen som misliker tanken å skulle få en innvandrer som hjemmehjelp eller ny nabo, endres lite over tid. Det er likevel en marginal nedgang i ja-andelen å spore fra tidlig 2000-tall til i dag. Utviklingen over tid er derimot svært synlig når det gjelder å akseptere en sønn eller datters ønske om å gifte seg med en innvandrer. Motstanden mot et slikt scenario har gått nokså jevnt ned siden 2002, avbrutt av enkelte «platåfaser» innimellom, der nedgangen bremses opp. Den lengste platåfasen hittil var fra 2008 til 2013 da rundt 25 prosent uttrykte ubehag ved scenariet. Laveste målte andel var 17 prosent i 2015.

Tabell 4.2 Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2002-2017. Prosent.
«Ville du synes det var ubehagelig dersom..»

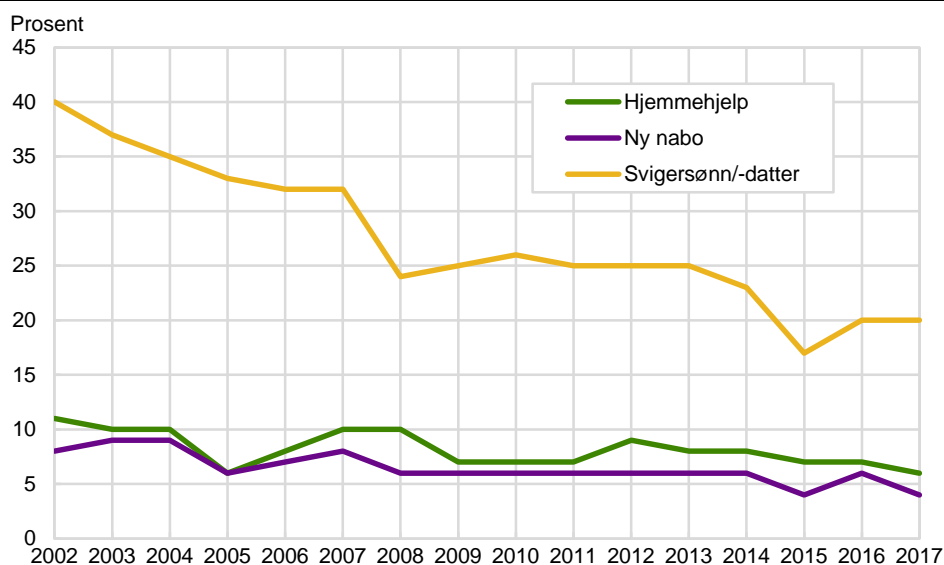
År	Alle	Ja	Nei	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a)..du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer?»					
2002	100	11	88	1	1 410
2004	100	10	90	1	1 319
2006	100	8	91	1	1 286
2008	100	10	90	1	1 109
2010 ¹	100	7	91	2	1 054
2012 ¹	100	9	90	1	1 188
2013 ¹	100	8	91	1	1 151
2014 ²	100	8	90	3	1 070
2015 ¹	100	7	91	2	1 199
2016 ¹	100	7	92	1	1 159
2017 ¹	100	6	93	1	1 099
(b)..du fikk en innvandrer som ny nabo?»					
2002	100	8	90	2	1 410
2004	100	9	90	1	1 316
2006	100	7	91	2	1 287
2008	100	6	94	1	1 110
2010 ¹	100	6	92	2	1 053
2012 ¹	100	6	92	2	1 188
2013 ¹	100	6	92	2	1 152
2014 ²	100	6	92	2	1 070
2015 ¹	100	4	94	2	1 198
2016 ¹	100	6	92	1	1 159
2017 ¹	100	4	95	1	1 100
(c) ..du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer?»					
2002	100	40	53	7	1 409
2004	100	35	60	5	1 317
2006	100	32	62	6	1 286
2008	100	24	69	6	1 107
2010 ¹	100	26	67	7	1 052
2012 ¹	100	25	69	6	1 184
2013 ¹	100	25	69	6	1 151
2014 ²	100	23	69	8	1 068
2015 ¹	100	17	76	7	1 196
2016 ¹	100	20	74	6	1 157
2017 ¹	100	20	75	5	1 098

¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

² Fotnote 1 gjelder også her. I 2014 hadde dessuten spørsmålet et tillegg i innledningen om at innvandreren «kommer fra land utenom Vest-Europa og Nord-Amerika».

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Figur 4.7 Andel som svarer ja på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere¹: Ville det være ubehagelig dersom (a) du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer, (b) du fikk en innvandrer som ny nabo, eller (c) du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? Holdninger²

¹ I 2014 hadde spørsmålet et tillegg i innledningen om at innvandreren «kommer fra land utenom Vest-Europa og Nord-Amerika».

² Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

4.3. Spørsmål 3: Flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i Norge.

Vårt tredje spørsmål dreier seg om mottak av flyktninger. Hvor lett eller vanskelig bør det være for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge? For andre gang på rad viste fjorårets undersøkelse nedgang i andelen som mente det burde bli «lettere». 12 prosent inntok dette standpunktet i 2016, mot 15 prosent i 2015 og 18 prosent i 2014. Fjorårets nedgang kunne antas å ha sammenheng med den overraskende store tilstrømningen av flyktninger høsten 2015 (nærmere 22 000 fra september til november måned, jf. figur 3.2).

Med lave tall på asylsøkere i 2016 (3 460) og første halvår i 2017 (2 383) er det grunn til å se med spesiell interesse på de nye tallene for befolkningens oppfatning om «flyktningers adgang til Norge».

Spørsmålet som stilles har ordlyden: «Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?»

Tabell 4.3 Holdning til flyktningers adgang til Norge, 2002-2017. Prosent¹. «Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?»

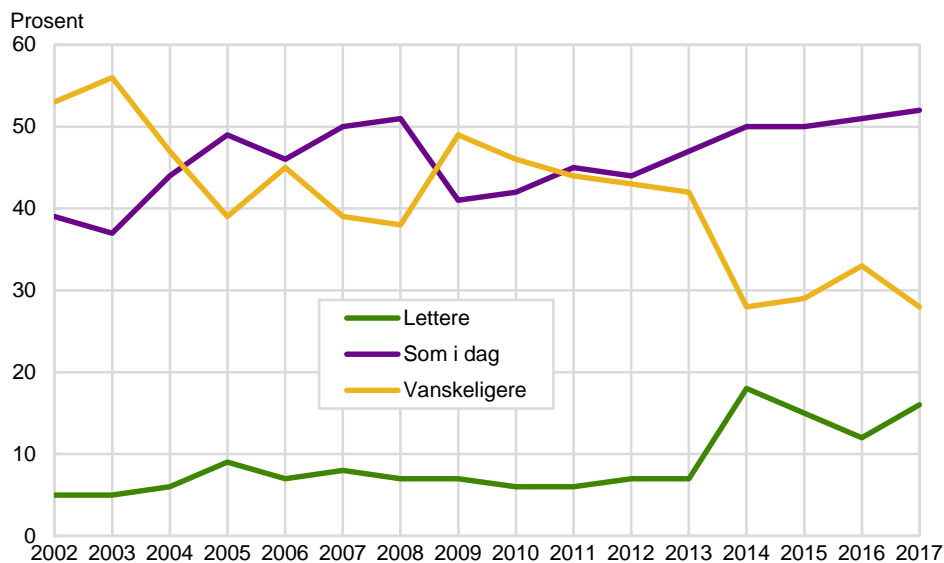
År	Alle	Lettere	Som i dag	Vanskeligere	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
2002	100	5	39	53	2	1 408
2004	100	6	44	47	2	1 317
2006	100	7	46	45	2	1 288
2008	100	7	51	38	4	1 108
2010 ¹	100	6	42	46	6	1 052
2012 ¹	100	7	44	43	5	1 185
2013 ¹	100	7	47	42	4	1 149
2014 ¹	100	18	50	28	4	1 073
2015 ¹	100	15	50	29	5	1 197
2016 ¹	100	12	51	33	5	1 159
2017 ¹	100	16	52	28	4	1 098

¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Tabell 4.3 viser at andelen som mener det bør bli lettere å få opphold, har økt med 4 prosentpoeng siden 2016 og utgjør nå 16 prosent, 1 prosentpoeng høyere enn i 2015. 52 prosent mener adgangen til opphold bør være «som i dag», opp 2 prosentpoeng siden 2014-2015. Andelen som synes det bør bli vanskeligere, synker med 5 prosentpoeng til 28 prosent.

Figur 4.8 viser hvordan svarene på spørsmålet om mottak av flyktninger ser ut når de framstilles grafisk i langtidsperspektiv. De første årene «kjemper» andelen som ønsker «status quo» og andelen som ønsker at det skal bli vanskeligere å få opphold, om «ledertrøya». Fra og med 2011 har ønsket om «status quo» overtaket. Det blir stadig tydeligere fra og med 2013. I 2014 øker uventet andelen som ønsker lettelse i asylantenes adgang til opphold i Norge. Økningen er hele 11 prosentpoeng og kommer trolig som en reaksjon på redslene som utspiller seg på bakken i Syria. I 2017 er andelen som ønsker lettelse i asyllovgivningen, i ferd med å nærme seg samme nivå som i 2014.

Figur 4.8 Bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag? Holdninger¹

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

4.4. Spørsmål 4: Personlig kontakt med innvandrere.

Blant spørsmålene vi stiller er det også noen om graden av kontakt mellom befolkningen og innvandrere.

Det innledende ja/nei-spørsmålet har ordlyden «*Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.?*» I 2015 svarte 78 prosent av befolkningen bekreftende på dette. Det var derfor noe overraskende at andelen bare var 72 prosent i 2016. I årets undersøkelse er andelen som svarer ja på spørsmålet, tilbake på nivået fra 2015: 78 prosent. Utviklingen i svarene illustreres i tabell 4.4.

Tabell 4.4 Kontakt med innvandrere som bor i Norge, andel med kontakt. 2002-2017. Prosent

År	Alle	Ja	Nei	Tallet på personer som svarte
Kontakt med innvandrere?				
2002	100	67	33	1 408
2004	100	67	33	1 318
2006	100	68	32	1 288
2008	100	74	26	1 111
2010 ¹	100	75	24 ²	1 054
2012 ¹	100	71	28 ²	1 187
2013 ¹	100	78	22	1 150
2014 ¹	100	70	30	1 072
2015 ¹	100	78	21 ²	1 198
2016 ¹	100	72	28	1 159
2017 ¹	100	78	22	1 100

¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

² "Vet ikke" utgjorde 1 prosent av svarene.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

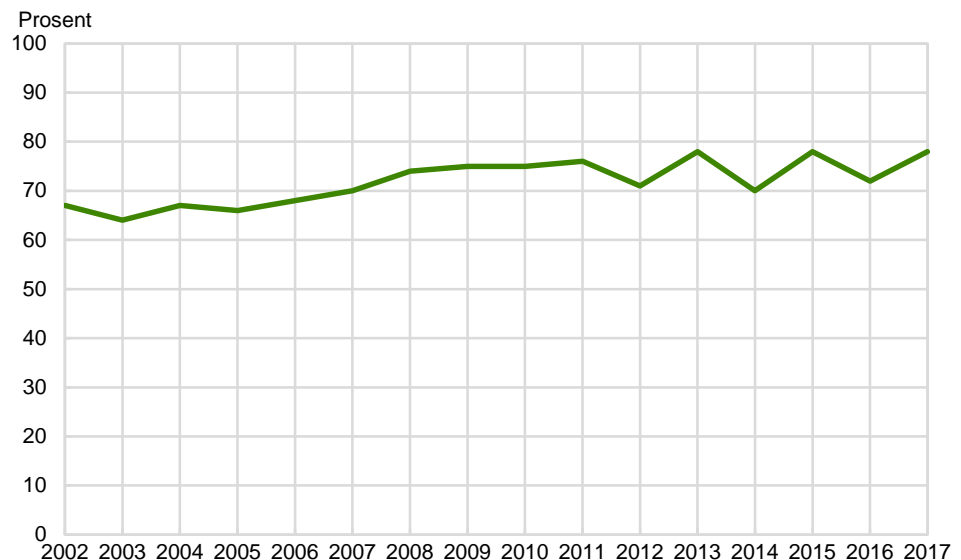
I denne holdningsundersøkelsen utgjør innvandrere selv (inkludert noen få norskfødte med to innvandrerforeldre) 11 prosent av *nettoutvalget* (etter veiing 13 prosent) (jf. tabell 2.2). Ikke engang alle innvandrere (med norskfødte barn) svarer at de har kontakt med innvandrere. Blant innvandrere med bakgrunn fra land utenom Europa og Nord-Amerika er det 8 prosent som benekter å ha kontakt med innvandrere (jf. vedlegg B).

Et bilde av utviklingen over tid i andelen som svarer ja på spørsmålet om kontakt med innvandrere, vises i figur 4.9. Andelen som har kontakt, tenderer til å oscillere spesielt

i senere år. Vi tror en grad av tilfeldighet ved hvem den enkelte respondent kommer til å tenke på idet hun/han får spørsmålet, spiller en rolle. Tilfeldigheten kan være større ved et slikt spørsmål enn ved spørsmål som knytter an til en mer stabil verdistruktur.

Figuren viser også at til tross for en viss ustabilitet de senere årene er det ikke vanskelig å se en langsiktig stigende tendens. En åpenbar grunn til stigningen er selvfølgelig at andelen innvandrere i befolkningen i samme periode har økt. Det innebærer økte sjanser for kontakt med innvandrere. Fra 5,7 prosent i 2002 har andelen innvandrere (uten norskfødte barn) steget til 13,8 prosent i 2017 (Statistisk sentralbyrå 2017d).

Figur 4.9 Andel som har kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.¹

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Hvilke arenaer for kontakt?

De som sier de har kontakt med innvandrere, får fire tilleggsspørsmål. Det første av dem lyder: «*I hvilke sammenhenger har du kontakt med innvandrere som bor i Norge? Er det – på jobben, – i nabolaget, – (blant) venner og kjente, – i nær familie, (eller) – på annen måte.*» Dette er, som vi ser, de samme arenaene som ble hintet om allerede i innledningsspørsmålet om kontakt. Det må da forventes at respondentene kan svare ja på minst én av arenaene som nevnes. Det er ellers fullt mulig å svare ja på flere.

Tabell 4.5 viser utfallet på dette tilleggsspørsmålet. Tabellen oppgir andelen av *hele utvalget* som hevder å ha kontakt på den enkelte arena. De som svarte nei på det innledende spørsmålet, får verken dette eller de øvrige tre tilleggsspørsmålene. De inngår likevel i prosentueringsgrunnlaget for svarene i tabell 4.5.

52 prosent i 2017 svarer at de har kontakt med innvandrere *på jobben*. Dette er en oppgang på 4 prosentpoeng siden 2016. En like høy eller høyere andel er registrert bare én gang tidligere (i 2015).

Tabell 4.5   Kontakt med innvandrere som bor i Norge, ulike arenaer, 2002-2017. Personer uten innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget. Prosent

	År	Ja	Nei	Tallet på personer som svarte
Andel med kontakt...				
På jobben	2002	41	59	1 408
	2004	39	61	1 318
	2006	41	59	1 288
	2008	48	52	1 111
	2010 ¹	49	51	1 045
	2012 ¹	45	55	1 180
	2013 ¹	50	50	1 150
	2014 ¹	46	54	1 070
	2015 ¹	54	46	1 192
	2016 ¹	48	52	1 156
I nabolaget	2017 ¹	52	48	1 100
	2002	22	78	1 408
	2004	24	76	1 318
	2006	24	76	1 288
	2008	26	74	1 111
	2010 ¹	29	71	1 045
	2012 ¹	28	72	1 180
	2013 ¹	31	69	1 150
	2014 ¹	27	73	1 070
	2015 ¹	32	68	1 192
Blant venner/kjente	2016 ¹	32	68	1 156
	2017 ¹	36	64	1 100
	2002	27	73	1 408
	2004	29	71	1 318
	2006	31	69	1 288
	2008	32	68	1 111
	2010 ¹	38	62	1 045
	2012 ¹	35	65	1 180
	2013 ¹	41	59	1 150
	2014 ¹	34	66	1 070
I nær familie	2015 ¹	40	60	1 192
	2016 ¹	37	63	1 156
	2017 ¹	43	57	1 100
	2002	9	91	1 408
	2004	9	91	1 318
	2006	10	90	1 288
	2008	13	87	1 111
	2010 ¹	12	88	1 045
	2012 ¹	12	88	1 180
	2013 ¹	13	87	1 150
På annen måte	2014 ¹	12	88	1 070
	2015 ¹	15	85	1 192
	2016 ¹	11	89	1 156
	2017 ¹	14	86	1 100
	2002	10	90	1 408
	2004	9	91	1 318
	2006	9	91	1 288
	2008	9	91	1 111
	2010 ¹	16	84	1 045
	2012 ¹	11	89	1 180
	2013 ¹	13	87	1 150
	2014 ¹	9	91	1 070
	2015 ¹	12	88	1 192
	2016 ¹	12	88	1 156
	2017 ¹	14	86	1 100

¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Den neste arenaen det spørres om, er *i nabolaget*. I fjor (2016) var det 32 prosent som bekreftet kontakt på denne arenaen. I årets undersøkelse nevnes nabolaget som arena for kontakt av 36 prosent av respondentene – igjen en økning på 4 prosentpoeng. Dette er for øvrig den høyeste andelen som har blitt målt til nå på denne arenaen.

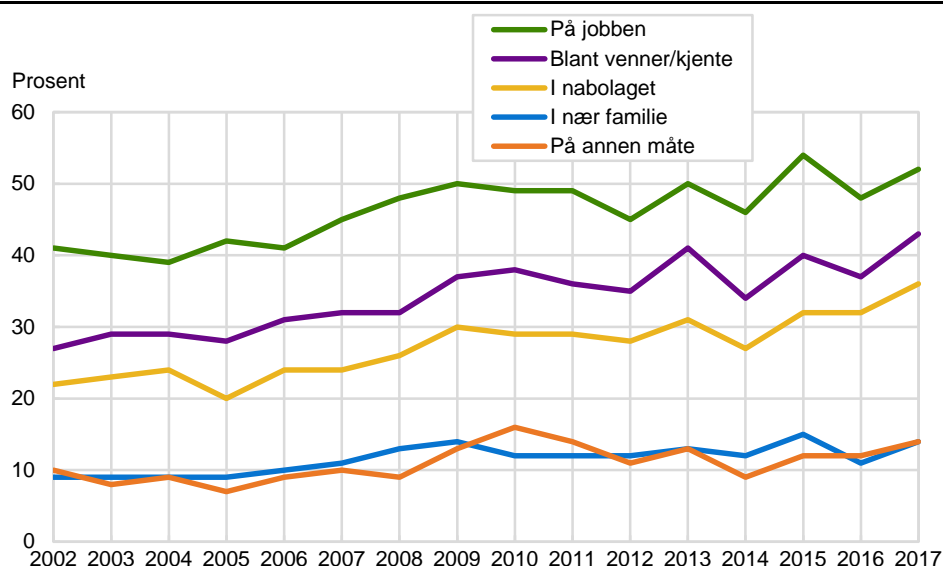
Kontakt med innvandrere gjennom *venner og kjente* er likevel mer utbredt enn kontakt i nabolaget. Andelen som oppgir å møte innvandrere på denne arenaen, var 43 prosent i 2017, opp 6 prosentpoeng siden 2016 – igjen høyere enn noen gang tidligere.

Ja-andelen har deretter et fall ned til arenaen for kontakt *i nær familie*. I 2017 er det 14 prosent som oppgir kontakt på dette området. Dette er likevel en økning på 3 prosentpoeng siden 2016, og bare 1 prosentpoeng lavere enn i 2015.

14 prosent oppgir også at de har kontakt «*på annen måte*» – samme andel som i nær familie og 2 prosentpoeng høyere enn i fjor. En høyere andel er bare målt i 2010 (16 prosent).

Figur 4.10 gir et bilde av «bruken» av de enkelte kontaktarenaene over tid. Vi gjenkjenner her både stigningen i andelen med kontakt fra tidlig 2000-tall og det «hakkete» mønsteret de seneste årene. Figuren viser ellers at utviklingen i kontakt på den enkelte arena har vært ganske parallell over tid. Det gir et hint om at det kanskje snarere er snakk om endringer i *oppfatningen* av kontakt, enn faktiske endringer i forekomsten av kontakt. Vi merker oss hvordan andelen med kontakt til innvandrere falt fra 2015 til 2016 og øker igjen fra 2016 til 2017 på alle arenaene.

Figur 4.10 Andelen av befolkningen som har kontakt med innvandrere på ulike sosiale arenaer. Personer uten innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget¹

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Hvor mange arenaer?

Det er som nevnt anledning til å svare ja på flere av arenaene for kontakt. Et mål på omfanget av kontakten kan dermed være *hvor mange* arenaer den enkelte oppgir (tabell 4.6). Personer med kontakt til innvandrere på flere arenaer har rimeligvis sterkere bånd til (eller større kontaktflate med) innvandrere enn hva personer med kontakt på én arena har.

Tabell 4.6   Kontakt med innvandrere som bor i Norge, på antall arenaer, 2002-2017. Prosent.

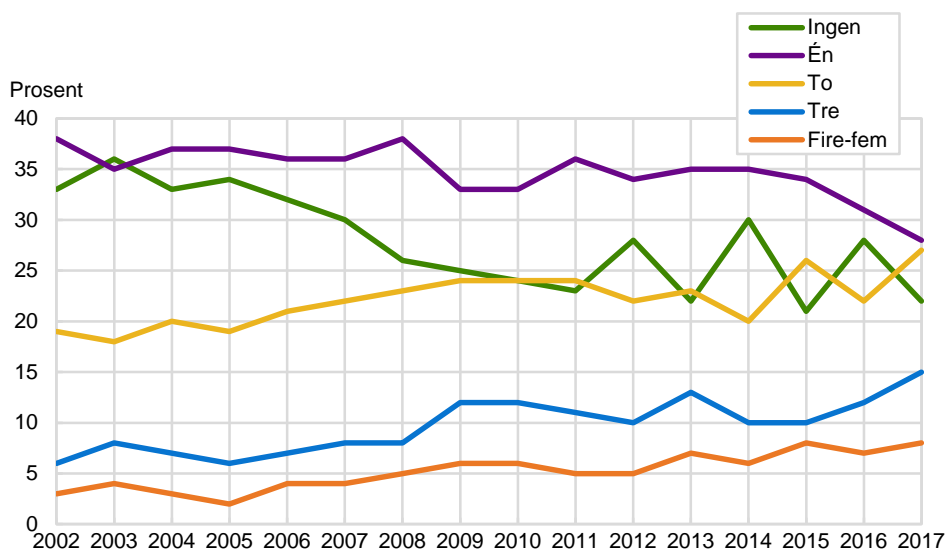
År	2002	2004	2006	2008	2010 ¹	2012 ¹	2013 ¹	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹
Ingen kontakt	33	33	32	26	24	28	22	30	21	28	22
En	38	37	36	38	33	34	35	35	34	31	28
To	19	20	21	23	24	22	23	20	26	22	27
Tre	6	7	7	8	12	10	13	10	10	12	15
Fire	2	3	3	4	5	4	5	4	5	6	6
Fem	1	0	1	1	1	1	2	2	3	1	2
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antall personer som svarte	1 408	1 318	1 288	1 111	1 045	1 181	1 150	1 070	1 192	1 156	1 100

¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Som nevnt er 22 prosent uten kontakt med innvandrere i 2017, hvilket også tabell 4.4 viste. Det er 6 prosentpoeng lavere enn i fjor. Andelen med kontakt bare på én arena er også marginalt lavere i år, 28 prosent mot 31 prosent i fjor. Kontakt på to arenaer er derimot mer utbredt enn tidligere. I år gjelder det 27 prosent, 5 prosentpoeng høyere enn i 2016. 15 prosent har kontakt med innvandrere på tre arenaer. Det er 3 prosentpoeng høyere enn i fjor. Andelen med kontakt på fire eller fem arenaer er til sammen 8 prosent, mot i fjor 7 prosent.

Figur 4.11 gjengir de samme dataene grafisk og utfyller bildet også med resultater for årene som er utelatt i tabellen. Langtidstrenden er at andelen med kontakt på ingen eller én arena synker, mens andelen med kontakt på to eller flere arenaer stiger. I år – i motsetning til i 2016 – beskriver dette også siste års utvikling. Vi får dessuten demonstrert at kontakt på én arena er det mest vanlige gjennom hele perioden unntatt i 2003.

Figur 4.11   Andel som oppgir å ha kontakt med innvandrere etter antall arenaer for kontakt¹

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2017

Kontakt med hvor mange innvandrere?

Det andre tilleggsspørsmålet dreier seg om antall innvandrere en har kontakt med og har ordlyden: «Hvor mange innvandrere har du kontakt med? Er det ...» Svaralternativene som nevnes, er «1, 2-4, 5-10, Flere enn 10». Som med de øvrige tilleggsspørsmålene rettes det bare til dem som allerede har sagt at de har kontakt med innvandrere. Spørsmålet ble innført i 2003. Tabell 4.7 viser hva respondentene svarer, prosentuert både med og uten dem som ikke hadde kontakt med innvandrere. I omtalen av resultatene er det enklest å ta utgangspunkt i tallene for dem som *har* innvandrerkontakt. Dermed unngår vi at store endringer i andelen

med kontakt dominerer bildet på bekostning av mindre endringer i tallet på innvandrere som omfattes av kontakten, som er det vi her primært er interessert i.

Blant dem som *har* kontakt med innvandrere, viser tabellen en liten økning (3 prosentpoeng) i andelen som har kontakt med fem eller flere innvandrere. Dette er på bekostning av en tilsvarende nedgang i andelen som har kontakt med fire eller færre innvandrere. Det viser seg at hele 35 prosent av dem som hevder å ha kontakt med innvandrere, påstår å ha kontakt med ikke mindre enn ti.

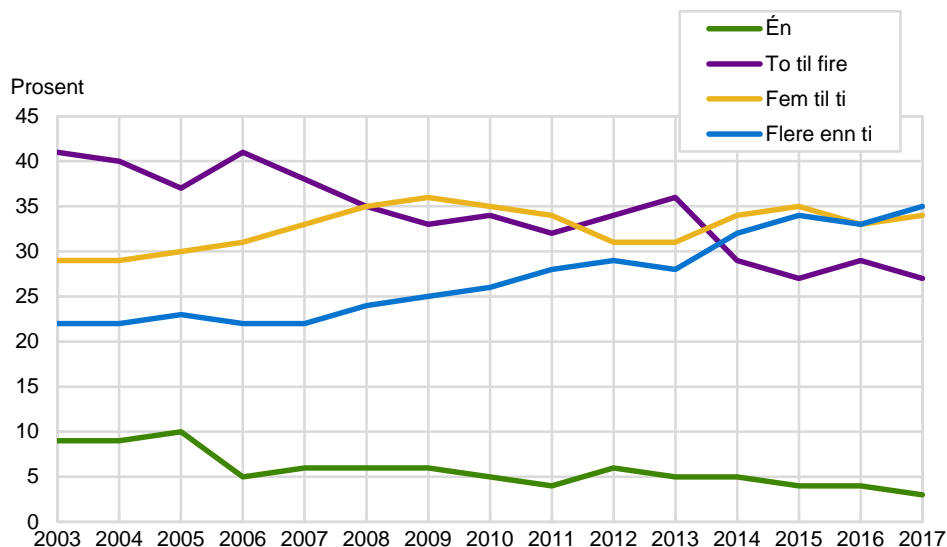
Tabell 4.7   Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall personer en har kontakt med, 2004-2017. Prosent.

År	2004		2006		2008		2010 ¹	
Har ikke kontakt	33	*	32	*	26	*	24	*
En	6	9	4	5	5	6	4	5
To til fire	27	40	28	41	26	35	26	34
Fem til ti	19	29	21	31	26	35	26	35
Flere enn ti	15	22	15	22	18	24	20	26
Vet ikke	0	0	0	0	0	0	0	0
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 317	886	1 287	886	1 111	819	1 044	802
År	2011 ¹		2012 ¹		2013 ¹		2014 ¹	
Har ikke kontakt	23	*	28	*	22	*	30	*
En	3	4	4	6	4	5	3	5
To til fire	25	32	24	34	28	36	21	29
Fem til ti	26	34	22	31	24	31	24	34
Flere enn ti	21	28	21	29	22	28	22	32
Vet ikke	1	1	0	0	0	0	0	0
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 133	869	1 181	857	1 150	894	1 069	756
År	2015 ¹		2016 ¹		2017 ¹			
Har ikke kontakt	21	*	28	*	22	*		
En	3	4	3	4	3	3		
To til fire	21	27	21	29	21	27		
Fem til ti	28	35	24	33	26	34		
Flere enn ti	26	34	24	33	27	35		
Vet ikke	0	0	0	0	1	1		
Alle	100	100	100	100	100	100		
Tallet på personer som svarte	1 192	941	1 156	829	1 100	859		

¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2004-2017

Denne andelen (som har kontakt med ikke mindre enn ti innvandrere) har vist en klart stigende tendens siden 2003, mens andelen som oppgir kontakt med to til fire innvandrere, har hatt en like klar tendens til å synke. Dette framgår av figur 4.12 som vises for den del av befolkningen som har kontakt med innvandrere. Andelen som oppgir kontakt med én innvandrer, har over tid også vært synkende.

Figur 4.12 Andel som har kontakt med ulike antall innvandrere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2017

Hvor ofte kontakt?

Et aspekt ved omfanget av kontakten mellom innvandrere og den øvrige befolkningen er selvfølgelig også hvor ofte den forekommer. Vi tok med et spørsmål om dette i 2003 som viste at daglig kontakt var det vanligste. Spørsmålet ble gjenopptatt i 2007 og har blitt gjentatt siden. Spørsmålet har ordlyden: «*Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? Er det...[svaralternativer:] Daglig, Ukentlig, Månedlig, Sjeldnere enn månedlig*».

Tabell 4.8 Kontakt med innvandrere som bor i Norge, hyppighet av kontakt, 2003-2017. Prosent.

År	2003		2007		2008		2010 ¹		2012 ¹	
Har ikke kontakt	36	*	30	*	26	*	24	*	28	*
Sjeldnere enn månedlig	3	5	4	5	4	5	2	3	3	4
Månedlig	9	14	11	15	10	13	11	14	10	13
Ukentlig	23	36	28	40	29	39	34	44	30	42
Daglig	29	45	28	39	32	43	29	38	29	40
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 382	890	1 271	894	1 111	819	1045	803	1 181	857

År	2013 ¹		2014 ¹		2015 ¹		2016 ¹		2017 ¹	
Har ikke kontakt	22	*	30	*	21	*	28	*	22	*
Sjeldnere enn månedlig	4	5	3	5	2	2	2	3	2	3
Månedlig	10	13	9	13	8	10	11	16	10	13
Ukentlig	31	39	26	36	31	39	27	38	30	38
Daglig	33	43	32	45	38	48	31	43	35	46
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 150	894	1070	757	1 192	941	1 156	829	1 100	859

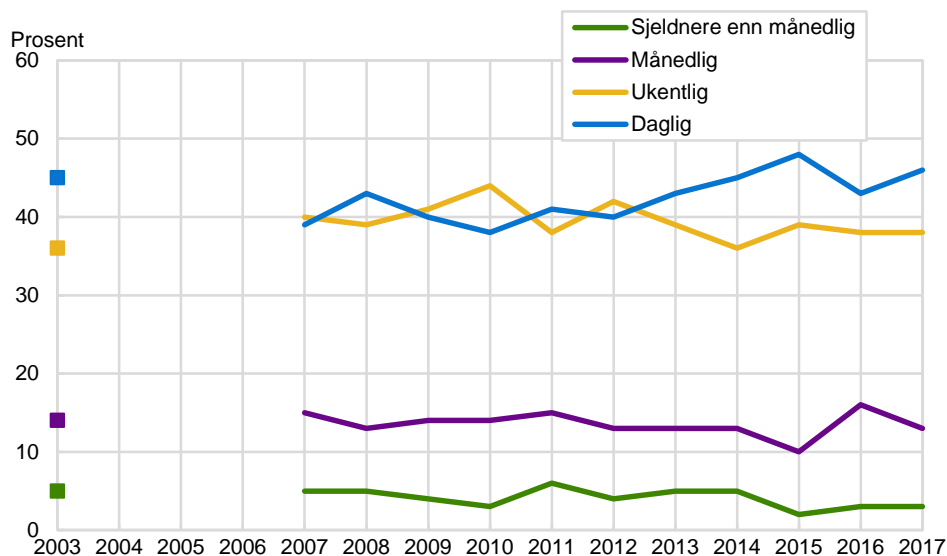
¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2017

Den største endringen siden 2016 er en økning på 3 prosentpoeng i andelen som har *daglig* kontakt. 46 prosent av dem som har kontakt med innvandrere, har daglig kontakt (jf. tabell 4.8). Ukentlig kontakt er også vanlig. 38 prosent oppgav det i 2017 – uendret fra 2016. Månedlig kontakt og sjeldnere enn månedlig er mindre vanlig, henholdsvis 13 og 3 prosent i 2017.

I figur 4.13 er dette vist for årene 2007 og senere. I figuren ser vi at daglig kontakt har rykket fra de øvrige svaralternativene de fem siste årene. Andelen med ukentlig

kontakt er om lag den samme som året før, 38 prosent. Denne andelen har endret seg mindre i løpet av årene. Prosentene som vises i figuren, er beregnet blant dem som har kontakt med innvandrere.

Figur 4.13 Andel som har kontakt med innvandrere daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003, 2007-2017

Personlig erfaring med kontakt

Det siste tilleggsspørsmålet til dem som hadde kontakt med innvandrere, har som formål å gi innblikk i kvaliteten på kontakten. Er den en kilde til frustrasjon eller tilfredshet blant respondentene? Spørsmålet har ordlyden «*Hvordan er din personlige erfaring med denne kontakten? Er den [svaralternativer:] Hovedsakelig positiv, Både positiv og negativ, Hovedsakelig negativ*». Som for det foregående spørsmålet, ble heller ikke dette stilt i årene 2004–2006.

Tabell 4.9 Kontakt med innvandrere som bor i Norge, personlig erfaring med kontakten, 2003-2017. Prosent.

År	2003		2007		2008		2010 ¹		2012 ¹	
Ingen kontakt	36	*	30	*	26	*	24		28	*
Hovedsakelig positiv	44	69	51	72	58	78	56	74	55	76
Både positiv og negativ	20	31	19	27	15	21	19	25	17	23
Hovedsakelig negativ	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 381	890	1 271	894	1 111	819	1 045	803	1 181	857
År	2013 ¹		2014 ¹		2015 ¹		2016 ¹		2017 ¹	
Ingen kontakt	22	*	30	*	21	*	28	*	22	*
Hovedsakelig positiv	56	73	53	76	59	75	55	77	59	76
Både positiv og negativ	21	27	16	23	19	24	16	22	18	23
Hovedsakelig negativ	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Tallet på personer som svarte	1 150	894	1 070	757	1 192	941	1 156	829	1 100	859

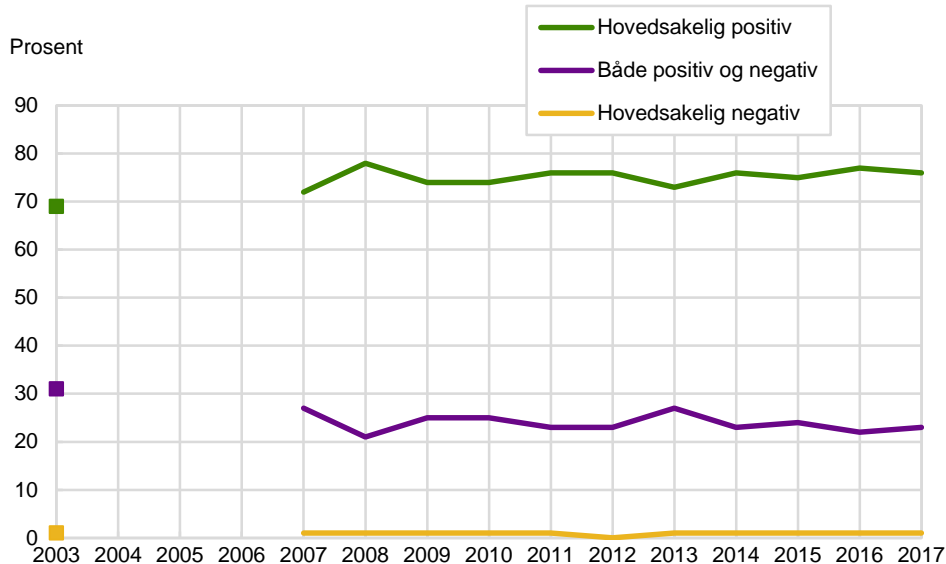
¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003-2017

Resultatet i 2017 er så godt som uendret fra resultatet i 2016 (tabell 4.9). Tre av fire (76 prosent) vurderer kontakten som «hovedsakelig positiv», mens en av fire (23 prosent) karakteriserer den som «både positiv og negativ». Bare 1 prosent tyr til karakteristikken «hovedsakelig negativ».

Langtidstrenden i disse resultatene er også bemerkelsesverdig stabil (figur 4.14). Bortsett fra to små avvik i 2008 og 2013, da andelen «hovedsakelig positiv» var henholdsvis et par prosentpoeng høyere og lavere enn i de andre årene, har resultatene praktisk talt vært uendret.

Figur 4.14 Andel med positive og negative erfaringer fra kontakt med innvandrere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget

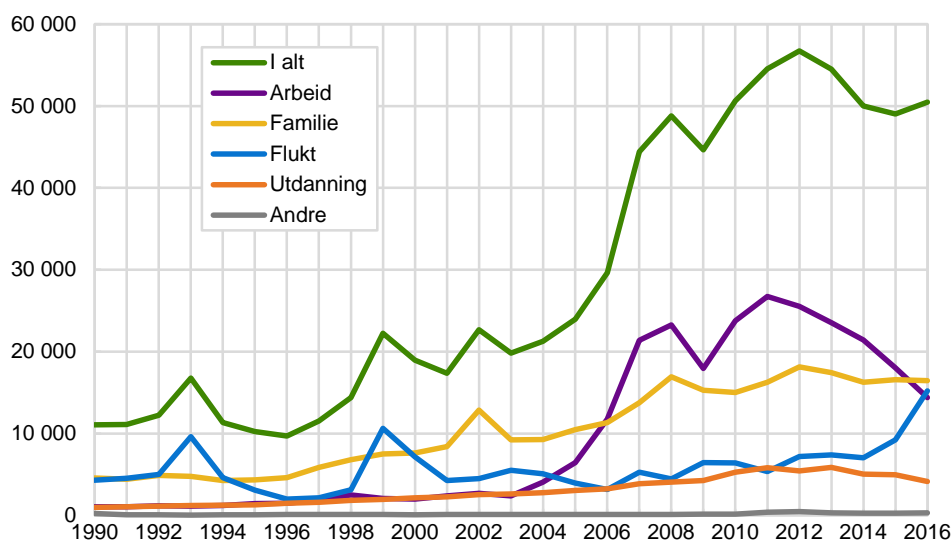

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn. Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2003, 2007-2017

4.5. Spørsmål 5: Holdning til arbeidsinnvandring.

Mens familie og flukt lenge hadde vært de to viktigste grunnene til innvandring blant ikke-nordiske statsborgere, seilte arbeidsinnvandring opp som den vanligste innvandringsgrunnen fra og med 2006 (jf. figur 4.15). EU ble i 2004 og 2007 utvidet med nye medlemsland fra Øst-Europa. I kjølvannet av dette og en oppgangskonjunktur i Norge som gav økt behov for arbeidskraft, fulgte stor arbeidsinnvandring, spesielt fra Polen og de baltiske statene (særlig Litauen).

Figur 4.15 Innvandring etter innvandringsgrunn blant ikke-nordiske statsborgere, Antall

Kilde: Statistikkbanken, tabell 07113, Statistisk sentralbyrå.

Arbeid som innvandringsgrunn nådde toppen i 2011 med et antall på nærmere 27 000. Siden da har tallet på arbeidsinnvandrere sunket og ble så vidt forbigått i 2016 av familieinnvandring og flyktninginnvandring.

Fordi arbeidsinnvandring kom slik i fokus utover på 2000-tallet, ble det innlemmet et spørsmål om dette i 2009. Det lyder: «*Til slutt en påstand om arbeidsinnvandring. Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. Er du helt enig i dette, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?*» For at ikke respondentene skulle påvirkes til ensidig å tenke i retning av arbeidsinnvandring på de øvrige spørsmålene, ble det nye spørsmålet plassert sist i spørsmålsbolken.

Tabell 4.10 viser hvordan befolkningen reagerte på dette spørsmålet i 2017 og tidligere år. Andelen som er «helt enig», går opp med hele 5 prosentpoeng til 26 prosent siden 2016. Samtidig synker andelen som er «nokså enig», med 3 prosentpoeng til 39 prosent. Samlet sett betyr det at andelen «enig» (helt eller nokså) øker med 2 prosentpoeng til 65 prosent – 1 prosentpoeng lavere enn i 2015. Andelen «både og» og «nokså uenig» er uendret, henholdsvis 16 og 12 prosent. Andelen «helt uenig» synker 1 prosentpoeng til 4 prosent, mens 3 prosent velger «vet ikke», 2 prosentpoeng lavere enn året før.

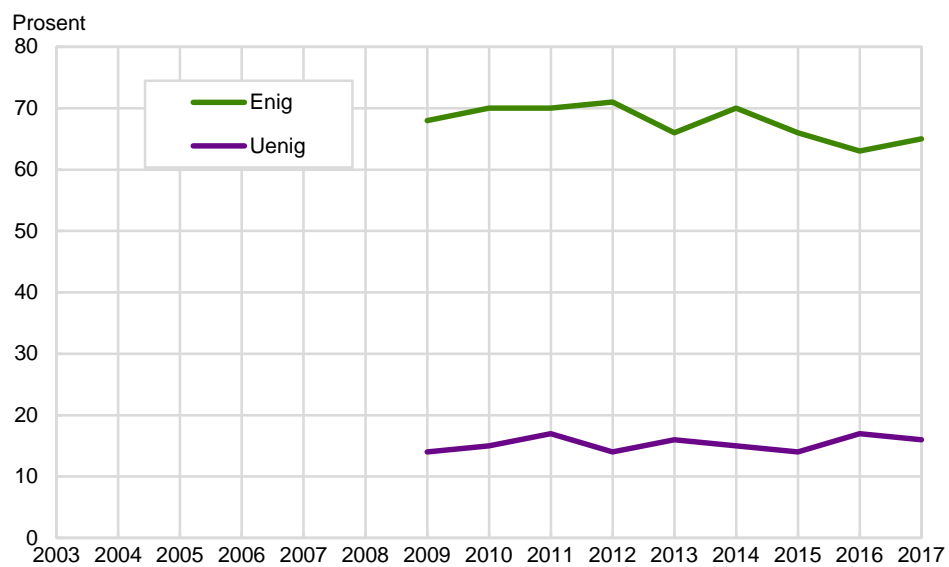
Tabell 4.10 Holdning til arbeidsinnvandring fra land utenom Norden, 2009-2016. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
«Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi.»								
2009	100	24	44	17	11	3	2	1 101
2010 ¹	100	26	44	9	12	4	6	1 052
2011 ¹	100	25	45	9	13	4	4	1 133
2012 ¹	100	27	45	10	10	4	4	1 182
2013 ¹	100	24	42	14	12	4	4	1 151
2014 ¹	100	29	41	12	11	3	4	1 071
2015 ¹	100	29	37	15	9	5	6	1 196
2016 ¹	100	21	42	16	12	5	5	1 158
2017 ¹	100	26	39	16	12	4	3	1 100

¹ Verdiene er veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2009-2017

Figur 4.16 viser hvordan oppfatningen om arbeidsinnvandring fortøner seg grafisk. Vi ser at andelen som er enig i utsagnet, er nærmere fire ganger så høy som andelen som er uenig i det. Store endringer i løpet av årene 2009–2016 er imidlertid fraværende. Andelen enige når en foreløpig topp i 2012 (71 prosent), året etter at arbeidsinnvandringen var på sitt høyeste nivå.

Figur 4.16 Holdning til utsagnet «Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi»

¹ Fra og med 2010 er verdiene veid etter bruttoutvalgets utdanningsnivå; fra og med 2016 også etter alder og kjønn.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2009-2017

5. Hvilke endringer i 2017 er statistisk signifikante?

Gjennomgangen i forrige kapittel etterlater inntrykket at årets resultater representerer en delvis retur til resultatene fra 2015 og årene umiddelbart før. Spørsmålet gjenstår imidlertid om de målte endringene er så store at de med rimelig grad av sikkerhet også ville kunne gjenfinnes i hele befolkningen (om vi hadde hatt mulighet til å undersøke). I fjorårets undersøkelse erfarte vi at 2016-resultatene avvek signifikant fra resultatene fra året før på de fleste spørsmålene. Endringene gikk entydig i retning av mindre velvilje og tiltro til innvandrere og innvandring. Når resultatene i år peker i motsatt retning, er spørsmålet selvfølgelig om også disse endringene er statistisk signifikante.

For å undersøke om holdningene kartlagt i spørsmål 1, 3 og 5 er signifikant forskjellig i 2017 fra hva som ble funnet i 2016, benyttes en tohalet t-test av forskjellen mellom gjennomsnittene på skalaene basert på hele svarfordelingen. Svarene gis skårer fra 1 til 5 der «vet ikke» og «vil ikke svare» kodes uoppgitt («missing») og holdes utenfor. Svarene på noen spørsmål er omkodet slik at høye verdier alltid betyr «innvandrervennlige» holdninger. Det er gjort i spørsmål 1a, 1c og 1e (positivt ladete utsagn) slik at «helt enig» tilordnes verdien 5, «nokså enig» verdien 4, «både og» verdien 3, «nokså uenig» verdien 2 og «helt uenig» verdien 1. Uten omkoding ville rekkefølgen vært omvendt. Svarene på spørsmål 3 om å gi opphold til flyktninger, behandles som skårer på en trepunkts skala der «lettere» kodes 3, «som i dag» kodes 2 og «vanskeligere» kodes 1.

Tabell 5.1 gjengir utfallet av de nevnte signifikanstestene for utsagnene i spørsmål 1, 3 og 5.

Tabell 5.1 Holdning til åtte utsagn om innvandrere, innvandringspolitikk og flyktninger, 2016-2017. Gjennomsnitt på skala¹ ($\bar{x}$) og t-test for om forskjellen mellom målene etter intervjuår er statistisk signifikant.² Veide verdier.³ Standardfeil i parentes

Utsagn	$\bar{x}_{2016}$	$\bar{x}_{2017}$	p for t under H_0
Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv (Spm 1a)	3,65 (0,033)	3,82 (0,032)	0,0002
Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene (Spm 1b)	3,33 (0,037)	3,41 (0,037)	0,1573
Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge (Spm 1c)	3,71 (0,035)	3,79 (0,036)	0,1233
Innvandrere flest er en kilde til trygghet i samfunnet (Spm 1d)	3,36 (0,038)	3,47 (0,039)	0,0446
Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn (Spm 1e)	4,33 (0,030)	4,42 (0,030)	0,0308
Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig (Spm 1f)	2,69 (0,039)	2,79 (0,042)	0,1047
Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. (Spm 5)	3,65 (0,033)	3,74 (0,034)	0,0522
Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag? (Spm 3)	1,78 (0,019)	1,87 (0,021)	0,0017

¹ Fem-punkts skala for de sju første utsagnene (spm1a-f, spm 5) og tre-punkts skala for det åttende (spm 3). Svarfordelingene er kodet slik at høye verdier uttrykker «innvandrervennlige» standpunkter i samtlige utsagn.

² $H_0: \bar{x}_{2017} = \bar{x}_{2016}$

³ For begge år er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling mest mulig tilsvarer bruttoutvalgenes.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2016-2017

De to første tallkolonnene viser gjennomsnittene på skalaene i 2016 ($\bar{x}_{2016}$) og 2017 ($\bar{x}_{2017}$). Jo høyere gjennomsnittsverdiene er, desto mer positive er reaksjonene på de respektive utsagnene. Tredje kolonne viser sannsynligheten p for at H_0 er sann. H_0 er den såkalte nullhypotesen om at det i virkeligheten ikke er noen endring i befolkningens holdninger fra 2016 til 2017 i det aktuelle spørsmålet.

Denne gang merker vi oss at gjennomsnittene som gjengis i den midterste tallkolonnen (for 2017), er systematisk noe høyere enn gjennomsnittene for samme utsagn i tallkolonnen lengst til venstre (for 2016). Det betyr at holdningene som uttrykkes i 2017, er noe mer «innvandervennlige» enn i 2016. Spørsmålet er bare om forskjellen er stor nok til at vi tør stole på resultatet, at det ikke like gjerne kan framkomme tilfeldig. Kolonnen lengst til høyre besvarer hvor sannsynlig det er at forskjellen mellom resultatene i 2017 og 2016 skyldes tilfeldighet.

Ifølge innførslene i høyre kolonne er dette svært usannsynlig for utsagn 1a: «Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv» og for spørsmål 3: «Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag». Sannsynligheten for at H_0 om ingen endring for disse to indikatorene skal være sann, er under 1 prosent (for 1a under en promille).

Lite sannsynlig (under 5 prosent) er det også at forskjellen mellom svarene på utsagn 1d: «Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet» og utsagn 1e: «Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn» er tilfeldig, dvs. at nullhypotesen H_0 om ingen endring gjelder for disse.

Signifikanstesten har altså vist at endringen i «innvandervennlig» for disse fire indikatorene er statistisk signifikant på minst 5-prosentsnivå. Når det gjelder de øvrige indikatorene som testes i tabell 5.1, er ingen av dem statistisk signifikant på 5-prosentsnivå. Nærmest kommer spm 5 om arbeidsinnvandring.

Spørsmål 2 om opplevd "ubehag" ved ulike scenarier og spørsmål 4 om forskjellige former for og grader av kontakt med innvandrere har enten dikotome formater eller andre formater som egner seg mindre godt for testing av forskjeller i form av avstand mellom gjennomsnitt. I stedet signifikanstester vi eventuelle forskjeller mellom målinger for disse indikatorene ved hjelp av tosidige kji-kvadratter. Testobservatoren kji-kvadrat (χ^2) viser størrelsen på avviket mellom observert og forventet verdi ved *statistisk uavhengighet* mellom målevariabel og intervjuår. Jo større kji-kvadrat, desto mindre sannsynlig er det at målevariabel og intervjuår er statistisk uavhengige størrelser.

Tabell 5.2 viser resultatet av enkle toveis kji-kvadratter for om reaksjonen på spørsmål 2 er forskjellig fra i fjor til i år. Spørsmål 2 handler om aksept av nærhet til innvandrere i forskjellige scenarier: som hjemmehjelp, som nabo eller som svigersønn/-datter. Utfallsvariabelen er dikotom (ja/nei). «Vet ikke» og «vil ikke svare» er satt til oppgitt.

Kji-kvadrattesten viser at endringen i svarene fra 2016 til 2017 er statistisk signifikant for scenario b. Nedgangen fra 6 til 4 prosent i andelen som synes det ville være ubehagelig å få en innvandrer som ny nabo, framstår som statistisk signifikant (på 1 promillenivå). Det er svært lite sannsynlig at målingene i 2016 og 2017 er statistisk uavhengig av intervjuår. For de to øvrige spørsmålene er forskjellene mellom målingene så små at de meget vel kan være uavhengig av intervjuår.

Tabell 5.2 Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2016-2017. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant¹ (DF=1). Veide verdier²

Spørsmål:	X ²	p for X ² under H ₀
Ville du synes det var ubehagelig dersom.....		
..du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer? (Spm 2a)	0,5729	0,4491
..du fikk en innvandrer som ny nabo? (Spm 2b)	12,1873	0,0005
..du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? (Spm 2c)	0,1576	0,6914

¹ H₀: Holdningen i 2017 er lik holdningen i 2016² For begge år er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling tilsvarer bruttoutvalgenes.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2016-2017

I tabell 5.3 vises resultatet av kjikvadrattester for om endringen i diverse mål på befolkningens kontakt med innvandrere er statistisk signifikant. Vi ser for det første at oppgangen i andelen som i det hele tatt har kontakt (fra 72 til 78 prosent), er høyst signifikant ($p < 0,0001$). Søker en videre å besvare på hvilke livsområder eller arenaer kontakten har gått signifikant opp, viser tabellen at det gjelder alle arenaer ($p < 0,05$).

Når det gjelder spørsmålene om hvor mange innvandrere den enkelte har kontakt med (spm 4c), hyppigheten av kontakt (spm 4d) og den personlige erfaringen med kontakten (spm 4e), er ingen av svarene i 2017 signifikant forskjellig fra svarene i 2016 – gitt at spørsmålet undersøkes for dem som i utgangspunktet *har* kontakt med innvandrere. Det er rimelig å holde utenfor forskjellene som skyldes ulikheter i *andelen som har kontakt* med innvandrere, ettersom disse sammenhengene testes i spm 4a og spm 4b.

Tabell 5.3 Svar på spørsmål om kontakt med innvandrere, 2016-2017. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom diverse mål på kontakt etter intervjuår er statistisk signifikant¹. Veide verdier²

Spørsmål:	X ²	DF	p for X ² under H ₀
Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, for eksempel på jobben, i nabolaget, blant venner, familie eller liknende? (Spm 4a)	17,3900	1	<0,0001
I hvilke sammenhenger har du kontakt med innvandrere som bor i Norge? (Spm 4b)			
- På jobben	6,3075	1	0,0120
- I nabolaget	7,5987	1	0,0058
- Venner og kjente	17,0540	1	0,0001
- I nær familie	7,7496	1	0,0054
- På annen måte	5,9143	1	0,0150
Gitt at du har kontakt, hvor mange innvandrere har du kontakt med? (Spm 4c) Svaralternativer: 1, 2-4, 5-10, 10+	2,2897	3	0,5145
Gitt at du har kontakt, hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? (Spm 4d) Svaralternativer: Daglig, ukentlig, månedlig, sjeldnere enn månedlig	4,6755	3	0,1972
Gitt at du har kontakt, hvordan er din personlige erfaring med denne kontakten? (Spm 4e) Svaralternativer: Hovedsakelig positiv, både positiv og negativ, hovedsakelig negativ	0,2421	2	0,8860

¹ H₀: Omfang av kontakt (andel, antall, frekvens, erfaring) i 2017 er lik omfang av kontakt (i henhold til samme mål) i 2016.² For begge årene er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling tilsvarer bruttoutvalgenes.

Merk for øvrig at personer uten innvandrerkontakt inngår i massen for spm4a og spm4b, som i tabell 4.4 og tabell 4.5, men ikke i massen for spm 4c, spm 4d og spm 4e.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2016-2017

Oppsummert

Vi har i dette avsnittet sett at økningen fra 66 til 71 prosent i andelen som er enige i at «Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv», er statistisk signifikant ($p < 0,001$). Det samme er oppgangen fra 12 til 16 prosent i andelen som synes det bør bli «lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge» og nedgangen fra 33 til 28 prosent i andelen som synes det «bør bli vanskeligere» å få opphold ($p < 0,01$).

Signifikante endringer ($p < 0,05$) i innvandervennlig retning finner vi også for holdningen til påstanden «Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet» og utsagnet «Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn». Andelen som ser innvandrere som en kilde til utrygghet, synker fra 32 til 27 prosent, mens andelen som er helt enig i at innvandrere bør likebehandles på arbeidsmarkedet, stiger fra 58 til 64 prosent. Nedgangen fra 6 til 4 prosent i andelen som ville finne det ubehagelig å få en innvandrersom nabo, er også statistisk signifikant ($p < 0,001$) trass i at endringen er liten. Dertil kommer at økningen i andelen som har kontakt med innvandrere, totalt sett og på den enkelte arena, er signifikant.

Når det gjelder synet på innvandrernes forhold til sosiale velferdsordninger, bidrag til kulturlivet, hva som er ønskelig tilpasning til norsk levemåte og verdien av arbeidsinnvandring, er endringene fra 2016 til 2017 ikke statistisk signifikante.

6. Merknader til endringene fra 2016 til 2017

Foran har vi sett at flere av holdningsindikatorne beveget seg i innvandervennlig retning fra 2016 til 2017. Det gjaldt både i spørsmålet om innvandreres innsats i arbeidslivet og rett til likebehandling ved søknad om arbeid. Det gjaldt også asylsøkeres og flyktningers adgang til opphold i landet og hvorvidt innvandrere er en kilde til utrygghet i samfunnet. Reaksjonen på disse spørsmålene innebærer at andelen som inntar liberale eller innvandervennlige holdninger i 2017, er større enn i 2016 og på vei tilbake til nivået i 2015.

I kapittel 3 pekte vi på hendelser og utviklingstrekk ved samtiden som kan tenkes å ha betydning for holdningene befolkningen inntar til innvandrere og innvandring. Som ved tidligere undersøkelser trekker vi fram den mulige betydningen av økonomiske konjunkturer, endringer i tallet på asylsøkere og frykten for terroraksjoner på norsk jord. Konklusjonen på gjennomgangen ble at utviklingen innen to av disse områdene (økonomi og asylankomster) predikerer en holdningsendring i velvillig retning, mens utviklingen på det tredje området (terror) peker i motsatt retning.

Ettersom vi nå har gjennomgått utfallet av holdningsundersøkelsen i 2017 (kapittel 4), er det på sin plass å kommentere funnene i lys av prediksjonene.

Når det gjelder terrortruslenes mulige virkning på holdningene, finner vi som ved tidligere år ingen umiddelbar sammenheng. De mange IS-inspirerte terroraksjonene på europeisk jord i første halvdel av 2017, synes ikke ha gjort befolkningen mindre positive til innvandrere og innvandring. Hadde det motsatte vært tilfelle, ville vi i det minste ventet å finne at oppslutningen om påstanden at «innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet» hadde økt.

I stedet finner vi signifikante endringer i holdningene som er forenlige med begge de to andre observerte trendene: konjunkturoppgang og lave asylsøkertall. Et nærliggende spørsmål er da hvilke av disse to som har bidratt mest til endringen i holdningene i innvandervennlig retning. Vårt «stalltips» er at nedgangen i asylsøkertallet trolig har vært viktigst.

Av argumenter vil vi anføre at en intervjuundersøkelse gjennomført av Ipsos (2017) viser at det allerede i februar 2017 hadde skjedd en betydelig endring i holdningene i innvandervennlig retning sammenliknet med samme tid året før. Dette, kombinert med andre data som viser at det økonomiske oppsvinget tidlig på året 2017 neppe var særlig lett for befolkningen å oppdage enn si feste lit til (jf. flere av forventningsindeksene), gir grunn til å tro at holdningsendringen primært er en frukt av nedgangen og «normaliseringen» av asylsøkertallene.

Annen empiri synes for øvrig å belegge at tallet på asylsøkere nettopp er en faktor som evner å påvirke holdningene. I en analyse av utviklingen av holdningene til innvandrere og innvandring, basert på data fra Norsk Monitor for årene 1993-2015, viser Hellevik og Hellevik (2017) at graden av imøtekommenhet i holdningene avtar noe utover høsten 2015. Dette sammenfaller med veksten i tallet på asylsøkere. Forfatterne tolker det som en indikasjon på at asyltilstrømmningen trolig påvirket holdningene i negativ retning.

Når asylsøkertallene nå er svært lave, slik de har vært siden desember 2015 (jf. figur 3.2), er det for øvrig ikke overraskende at noen flere kan komme til å synes de er blitt «for lave» og dermed gir økt oppslutning om synspunktet at det bør bli «lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge». Muligens kan dette

standpunktet også fargelegge svarene som gis på de øvrige holdningsspørsmålene i mer velvillig retning.

For øvrig kan det være omtaler i media eller egne erfaringer i forbindelse med mottak og tilbakesendelse av flyktninger som kan ha påvirket svarene i mer velvillig retning. Allerede i desember 2016 og tidlig i 2017 ble det reist kritikk mot økningen i avslag på asylsøknader, tvangsreturer og bruken av midlertidig opphold for enslige mindreårige asylsøkere mellom 16 og 18 år. Barn som UDI finner at ikke har behov for asyl i Norge, skal returneres til internflukt i hjemlandet, men får lov til å bli i Norge til de fyller 18 år hvis de mangler omsorgspersoner i områdene de planlegges returnert til. En begrensende faktor i form av et «rimelighetshensyn» ble fjernet fra Utlendingsloven 1. oktober 2016 hvilket medførte at flere fikk midlertidig opphold framfor permanent beskyttelse.

Barneombudet og frivillige organisasjoner som arbeider med barns rettigheter, har i økende grad kritisert myndighetene for bruken av midlertidig opphold for enslige mindreårige asylsøkere. Midlertidig opphold hevdes å undergrave barnas motivasjon for integrering, kan skade deres psykiske og fysiske helse, evne til å konsentrere seg om skole og øke risikoen for forsvinninger, depresjon eller selvmord. De hevder også at ordningen er i konflikt med bestemmelser i Barnekonvensjonen.

I tillegg til den fryktdempende reduksjonen i asylankomster og på den annen side muligheten for at asylinstituttet praktiseres for strengt for noen grupper, er det selvfølgelig også rom for at den forsiktige bedringen i de økonomiske konjunkturerne våren 2017 kan ha hatt sitt å si for den økte velviljen til innvandrere og flyktninger som framgår av vår undersøkelse.

7. Holdninger etter bakgrunnskjennetegn

Etter å ha kommentert hvilke endringer i holdningene fra i fjor til i år som er statistisk signifikante, har turen kommet til å se nærmere på sammenhengen mellom holdningsindikatorne og kjennemerker ved personene som uttrykker dem. Vi refererer her til tabellene i vedlegg B. Erfaringsmessig er endringene fra det ene året til det neste i disse sammenhengene heller små, slik en kan forvente med holdninger forankret i en nokså stabil verdistruktur. Nye sammenhenger kan likevel oppstå over tid, mens andre svekkes eller forsvinner. Tabellene i vedlegget er forenklet ved at kategoriene «helt» og «nokså» (u)enig er slått sammen til kategorien «(u)enig». Formålet er å forenkle tilegnelsen av tabellenes innhold.

Som sist har vi også i denne rapporten valgt å undersøke om holdningene varierer etter de enkelte kjennemerker når andre faktorer samtidig holdes uendret. Er for eksempel holdningene mer liberale eller innvandervennlige i de mest tettbygde strøk av landet når utdanningsnivået (som er høyest i disse områdene) kontrolleres? Og hva med Oslo/Akershus-området? Er det i denne landsdelen at holdningene er mest positive når en tar hensyn til at det samtidig er der befolkningen har mest kontakt med innvandrere? Multippel lineær regresjon (OLS) hjelper til å besvare slike spørsmål. Vedlegg C rapporterer disse analysene.

Som i signifikanstestene foran estimeres et anslag for effekten av bakgrunnsfaktorene på de viktigste holdningsvariablene. Disse er i utgangspunktet ensrettet slik at høye verdier betyr liberale holdninger og omvendt. Estimaten viser hvordan ett trinns økning på forklaringsvariabelen medfører oppgang (positivt fortegn) eller nedgang (negativt fortegn) i skårene på den avhengige variabelen under kontroll for øvrige faktorer i modellen. Ved kategoriske forklaringsvariabler (som landsdel) viser estimatene effekten av verdiene på forklaringsvariabelen *relativt til referanseverdien*. Parameterestimatene suppleres med et signifikansanslag som hjelper oss å skille mellom sikre og mindre sikre sammenhenger. Det gir dermed et hint om hvilke bakgrunnsfaktorer som er av betydning for holdningene. Tre modeller estimeres for hver avhengig variabel. De to første (a og b) har henholdsvis utdanning og antall kontaktarenaer utelatt; den siste modellen (c) inkluderer begge disse – i tillegg til kjønn, alder, bostedsstrøk (tett/spredt), landsdel, økonomisk hovedaktivitet, antall kontaktarenaer og innvandrerbakgrunn.

I avsnittene som følger, kommenteres både de bivariate sammenhengene mellom bakgrunnsfaktorene og holdningsvariablene og resultatene fra de multivariate regresjonsanalysene. Det innebærer en «pendling» fram og tilbake mellom vedlegg B og C.

7.1. Kjønn

Kvinner inntar gjennomgående mer innvandervennlige holdninger enn menn. Vi finner denne tendensen i et flertall av holdningsindikatorne, men ikke i utsagnet om innvandreres likebehandling på arbeidsmarkedet. Spørsmålene om omfanget av kontakt med innvandrere viser ingen vesentlige kjønnsforskjeller. Størst forskjeller etter kjønn kommer til syne i utsagnene om innvandreres kulturelle bidrag, hvorvidt innvandrere bør bli som nordmenn og flyktningers adgang til opphold. Kjønn er statistisk signifikant i de multivariate analysene for disse tre holdningsindikatorne. Tilsvarende funn er gjort i tidligere undersøkelser.

Til illustrasjon kan nevnes at 73 prosent av kvinnene er enige i at innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge. Andelen menn som mener det samme, er 63 prosent. 57 prosent menn er enig i at innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig, mens 42 prosent kvinner er av samme oppfatning.

Andelen som synes det bør bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet, er likeledes 20 prosent blant kvinner og 12 prosent blant menn.

7.2. Alder

I fjorårets undersøkelse fant vi flere eksempler på at det var den nest yngste aldersgruppen (25-44 år) som inntok de mest liberale eller «innvandervennlige» standpunktene. I årets undersøkelse er de bivariate sammenhengene snarere ganske lineære med de yngste (16-24 år) og de eldste (67-79) som de henholdsvis mest og minst liberale. Mellom yttergruppene plasserer de øvrige to aldersgruppene seg med ideologiske mellomstandpunkter.

Når det f.eks. gjelder påstanden at «innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv», er 79 prosent blant de yngste enige i dette mot bare 60 prosent blant de eldste. Imellom kommer 25-44-åringene med 74 prosent enige og 45-66-åringene med 68 prosent.

Tilsvarende er 72 prosent av de yngste uenige i at «innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet, mot bare 43 prosent av de eldste – en forskjell på 29 prosentpoeng. På plassene imellom kommer de unge voksne (25-44 år) og de eldre voksne (45-66 år) med henholdsvis 60 og 55 prosent uenige.

En spesielt stor forskjell mellom de yngste og de eldste finner vi for holdningen til påstanden at «innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig». 65 prosent av de eldste sier seg enig i dette, mens oppslutningen om påstanden blant de yngste er knapt halvparten, 31 prosent. Også for denne påstanden plasserer de øvrige aldersgruppene seg et sted imellom.

De multivariate analysene finner at alder har en statistisk signifikant effekt på fem av de åtte holdningsindikatorer som er undersøkt. Det synes å være slik at parameterestimaterne for den yngste aldersgruppen blir større når utdanningsnivå hentes inn i modellene. Det indikerer at betydningen av ungdom for holdningene til innvandrere vokser i betydning når alderseffekten ikke lenger dempes av at mange unge ikke har rukket å fullføre høyere utdanning. Et liknende funn ble også konstatert i fjorårets undersøkelse.

7.3. Utdanningsnivå

Som sedvanlig viser også årets undersøkelse at holdningene til innvandrere og innvandring varierer etter utdanningsnivået til personene som blir spurt. Igjen er det slik at lav utdanning kvalifiserer for mindre «innvandervennlige» holdninger enn høy utdanning. I hovedsak tenderer andelen som slutter opp om et positivt ladet utsagn om innvandrere, til suksessivt å øke med økende utdanningsnivå. For eksempel er andelen som mener innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge, henholdsvis 60, 65, 76 og 81 prosent etter hvert som utdanningsnivået øker fra laveste til høyeste nivå.

Svært ofte er imidlertid spranget i holdningene større mellom videregående utdanning og kort høyere utdanning (1-4 år) enn mellom grunnskole og videregående utdanning eller mellom kort og lang (5 år +) høyere utdanning. Eksempler på dette finnes i fleng. Mens 66 prosent av de grunnskoleutdannede og 67 prosent av dem utdannet på videregående nivå, er enige i at innvandrere flest gjør en nyttig innsats i arbeidslivet, er 79 prosent av dem med kort og lang høgskole-/universitetsutdanning av samme oppfatning. Likeledes er 72 prosent av de høgskole-/universitetsutdannede (uansett varighet) uenige i at innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet, mot henholdsvis 49 eller 51 prosent på laveste eller nest laveste utdanningsnivå.

I de multivariate analysene er betydningen av utdanning statistisk signifikant for alle de åtte indikatorene som er undersøkt. Sammenhengen svekkes ikke vesentlig ved innføring av kontroll for antall arenaer som involveres i kontakten med innvandrere, selv om andelen uten innvandrerkontakt er mye høyere ved lav enn ved høy utdanning (henholdsvis 31 og 9 prosent). Med utdanning på grunnskolenivå som referansekategori er for øvrig også utdanning på videregående nivå statistisk signifikant for flere av utsagnene.

7.4. Bostedsstrøk

Kjennemerket *bostedsstrøk* skiller mellom bosted i tettbygde eller spredtbygde strøk. Tettbygde strøk er områder som omfattes av tettsteder, mens spredtbygde strøk er alle områder utenfor. Ifølge SSBs tettstedsdefinisjon oppfattes en hussamling som et *tettsted* dersom det bor minst 200 personer der og avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter. Tettstedene differensieres etter innbyggertall, fra strøk med under 2 000 bosatte til strøk med 100 000 bosatte eller flere. Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Drammen er kommuner med over 96 prosent bosatte i tettbygde strøk. I fylkene Hedmark, Oppland, Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag er tettstedsandelen 60 prosent eller litt lavere.

Som hovedtendens er holdningene til innvandrere og innvandring mest velvillig i tettbygde strøk med over 100 000 bosatte. Hvor de minst velvillige holdningene er å finne langs dimensjonen bostedsstrøk, varierer noe fra spørsmål til spørsmål. Det kan være i spredtbygde strøk, men ikke nødvendigvis. I spørsmålet om å gi opphold til flyktninger og asylsøkere er det 24 prosent i de mest tettbygde strøk som mener det bør bli lettere, mens det er i tettbygde strøk med under 2 000 bosatte at færrest (6 prosent) er av samme oppfatning. I spredtbygde strøk er det 16 prosent som mener det bør bli lettere å få opphold.

Når det gjelder andelen som er *uten* kontakt med innvandrere, er den minst i de mest tettbygde strøk (15 prosent) og størst i spredtbygde strøk (31 prosent). Blant dem som har kontakt, er andelen som har kontakt med mange (over ti) og daglig kontakt størst i de mest urbane områdene (henholdsvis 44 prosent og 51 prosent). Motsvarende tall for bosatte i spredtbygde strøk er henholdsvis 32 og 40 prosent.

I de multivariate analysene er det få sammenhenger mellom bostedsstrøk og holdninger til innvandrere som er statistisk signifikante. Det er bare i utsagnet om at innvandrere beriker kulturlivet, at tettbygde strøk med minst 100 000 innbyggere har en statistisk signifikant effekt når spredtbygde strøk er referansekategori. Det er dessuten bare i modellen uten utdanningsnivå at den signifikante sammenhengen forekommer. Alt i alt er det i stor grad på grunn av høyere utdanningsnivå og større innvandrerkontakt at holdningene til innvandrere og innvandring er mer positive i de mest tettbygde strøk. Det ble konkludert også i fjorårets undersøkelse.

7.5. Landsdel

Det kan være vanskelig å få oversikt over hvordan holdningene varierer etter landsdel, ettersom mønsteret skifter fra spørsmål til spørsmål: Et ganske konsistent funn – nå som tidligere – er likevel at holdningene er mest innvandervennlige i Akershus og Oslo. Noen eksempler: 65 prosent av beboerne i denne regionen er uenige i at innvandrere flest er en kilde til utrygghet, mens tilsvarende andel ikke overstiger 60 prosent i andre regioner. Andelen som synes det ville være ubehagelig å få en innvandrer som svigersønn/-datter, er 14 prosent i Akershus og Oslo mot det dobbelte i Hedmark og Oppland. Det er også i Oslo og Akershus at andelen som vil gjøre det lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold, er størst – 21 prosent mot 11 prosent i Nord-Norge og 16 prosent i landsgjennomsnitt.

Som ventet er det mer kontakt mellom befolkningen og innvandrerne i Oslo og Akershus enn ellers i landet. Andelen som i det hele tatt har kontakt med innvandrere, er 87 prosent i Oslo mot 78 prosent på landsbasis. I Hedmark og Oppland er tilsvarende andel 65 prosent. Andelen med daglig kontakt (av dem som har kontakt) er likeledes større i Oslo og Akershus (over halvparten) enn andre steder i landet, og det gjelder også andelen som er i kontakt med mange innvandrere (flere enn ti).

Etter hovedstadsregionen er det enten 'Østlandet ellers' (det vil si Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark) eller Trøndelag som oftest skårer mest innvandrervennlig på holdningsspørsmålene.

Minst velvilje synes denne gang befolkningen i Hedmark/Oppland eller Nord-Norge å vise. Hver av disse landsdelene skårer lavest eller nest lavest på seks av de åtte utsagnene i vedlegg C. Agder og Rogaland kommer dertil sist når det gjelder å godta likebehandling av innvandrere på arbeidsmarkedet (10 prosentpoeng lavere enn Akershus og Oslo), og tilsvarende gjelder også Vestlandet (Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal) når det gjelder å verdsette arbeidsinnvandring. Som vi vet ble næringslivet i disse landsdelene hardt rammet av fallet i oljeprisen med tap av arbeidsplasser som følge. Denne konteksten kan ha påvirket svarene.

I de multivariate analysene er 'Østlandet ellers' satt som referansekategori. Gjennomsnittsskåren i denne landsdelen er i mange spørsmål ikke langt unna skåren i Akershus og Oslo. Dette får som følge at skåren i Oslo og Akershus bare unntaksvis er signifikant forskjellig fra referansekategorien. I stedet finner vi flere tilfeller av signifikante negative forskjeller til referansekategorien for landsdeler som Hedmark/Oppland, Agder/Rogaland og Vestlandet. At ikke også Nord-Norge kommer med i «samme selskap», skyldes for en del kontrollene for utdanningsnivå og grad av innvandrerkontakt (der Nord-Norge skårer lavt).

7.6. Økonomisk hovedaktivitet

I undersøkelsen inngår en handfull spørsmål om inntektsgivende arbeid «forrige uke» eller fravær fra slikt arbeid, skolegang/studier og mottak av diverse offentlige ytelser. Svarene gjør det mulig å kategorisere respondentene etter «økonomisk hovedaktivitet»: inntektsgivende arbeid, skolegang/studier eller mottak av trygder/pensjoner. Sistnevnte omfatter mottak av AFP, alderspensjon, etterlatte-/enkepensjon, uførepensjon, stønad til enslig forsørger, arbeidsledighet eller avtjening av verneplikt.

En vanlig forestilling når det gjelder et kjennemerke som dette, er at de trygdede/pensjonistene vil oppfatte innvandrerne som potensielle konkurrenter om samfunnets velferdsmidler og dermed innta negative holdninger til dem. Omvendt vil elever/studenter innta positive holdninger fordi de ser seg selv som en relativt privilegert gruppe i samfunnet lite truet av innvandrere som stiller med et handikap i form av lavere utdanning, språkproblemer og diskriminering. Følgelig kan elevene/studentene koste på seg et minstemål av generøse holdninger. Mellom disse ytterpunktene vil majoriteten i inntektsgivende arbeid befinne seg (jf. Hernes og Knudsen 1992).

Funnene fra undersøkelsen er i hovedsak forenlig med dette bildet. Noen eksempler: 79 prosent av skoleelevene/studentene sier seg enig i at innvandrere flest gjør en nyttig innsats i arbeidslivet. 74 prosent av de sysselsatte er av samme mening, mot bare 60 prosent av de trygdede/pensjonsmottakerne. 69 prosent av elevene/studentene opponerer mot oppfatningen at innvandrere er en kilde til utrygghet. Det gjør også 61 prosent av de sysselsatte, men bare 46 prosent av de trygdede/pensjonistene. Forskjellene er også store når det gjelder synet på mottak

av asylsøkere/flyktninger. 27 prosent av elevene/studentene mener det bør bli lettere å få opphold. 16 prosent av de sysselsatte er enige i dette, men bare 10 prosent av de trygdede/pensjonistene.

I noen spørsmål er oppfatningen omtrent den samme blant elever/studenter og sysselsatte, mens det fortsatt er en avstand til pensjonistene/trygdemottakerne. I de to førstnevnte gruppene er for eksempel 73 prosent enige i at innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge. Blant pensjonistene/trygdemottakerne er andelen enige 56 prosent. Bildet er tilsvarende når det gjelder å godta innvandrere som hjemmehjelp eller nabo og i vurderingen av nytten ved arbeidsinnvandring.

Tendensen er imidlertid en annen når det gjelder kontakt med innvandrere. Her er det gjennomgående de sysselsatte som har mest kontakt. Det ser vi både når det gjelder antall arenaer de møter innvandrere på, antall innvandrere de har kontakt med (dersom de først har kontakt) og hyppigheten av kontakt. En grunn kan være at arbeidsplassen representerer en arena som overgår andre arenaer med hensyn til mulighetene for kontakt med innvandrere. Likevel er det elevene/studentene som i størst grad evaluerer kontakten med innvandrere som «hovedsakelig positiv».

I den multivariate analysen er det status som elev/student som på flest holdningsindikatorer framstår som statistisk signifikant. Det gjelder både i synet på innvandrernes arbeidsinnsats som nyttig, i påstanden at innvandrere beriker kulturen, i synet på betydningen av arbeidsinnvandring og i ønsket om at flyktninglovgivingen oppmykes. Status som sysselsatt betyr også signifikant mer positive holdninger til nytten av innvandrernes innsats i arbeidslivet og bidrag til kulturen enn hva de de trygdede/pensjonistene erkjenner. Selv med kontroll for alder og utdanningsnivå (som er ganske ulik etter hovedaktivitet) er hovedaktivitet likevel en signifikant faktor i mange av de multivariate modellene.

7.7. Antall arenaer for kontakt med innvandrere

De som svarer ja på spørsmålet om de har kontakt med innvandrere som bor i Norge, blir bedt om å angi i hvilke sammenhenger. «Er det på jobben, i nabolaget, (blant) venner og kjente, i nær familie (eller) på annen måte». Flere svar er tillatt. Antallet steder for kontakt, eller «arenaer», telles opp for den enkelte respondent. Antall arenaer betraktes her som en uavhengig variabel.

Det viser seg tydelig at de som har kontakt med innvandrere på mange arenaer, også har mer innvandrervennlige eller liberale holdninger. Dette funnet går igjen hvert år. Det som eventuelt kan være uklart, er hva som kommer først: mengden av kontaktpunkter eller den positiv holdningen til innvandrere og innvandring som fører til at en etablerer kontakt. Det kan denne undersøkelsen ikke besvare, men en dansk undersøkelse av Rafiqi og Thomsen (2014) mener å kunne vise at det primært er kontakten som påvirker holdningene.

For de fleste holdningsindikatorene er det dessuten slik at andelen av respondentene som inntar innvandrervennlige standpunkter, øker desto flere arenaer for kontakt som er involvert. Påstanden «Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv», får for eksempel tilslutning fra 56 prosent av dem som ikke har kontakt med innvandrere. Med kontakt på én arena øker andelen enige til 69 prosent. Med kontakt på to arenaer øker andelen enige til 76 prosent, og blant personer med innvandrerkontakt på tre eller flere arenaer er hele 83 prosent enige i påstanden.

Også de multivariate analysene viser at andelen som slutter opp om innvandrers positive utsagn, øker med antall arenaer for kontakt. I disse analysene er fravær av kontakt med innvandrere satt som referansekategori.

Én av de regulære holdningsindikatorne avviker fra dette mønsteret idet andelen som inntar en velvillig holdning, går ned når antall kontaktarenaer øker fra to til tre eller flere. Det gjelder utsagnet om flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i landet. Uten innvandrerkontakt mener 10 prosent av befolkningen at det bør bli lettere å få opphold. Andelen øker til 14 prosent om personene har kontakt med innvandrere på én arena og videre til 21 prosent med kontakt på to arenaer. Med kontakt med innvandrere på tre eller flere arenaer faller (av en eller annen grunn) andelen som synes det bør bli lettere å få opphold, til 17 prosent. De multivariate analysene avdekker også dette.

7.8. Andre mål på kontakt med innvandrere

Tre andre spørsmål kartlegger graden av kontakt med innvandrere, i tillegg til antall kontaktarenaer. Det ene har ordlyden «Hvor mange innvandrere har du kontakt med? Er det 1, 2-4, 5-10 (eller) flere enn 10». Det andre gjelder «Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? Er det daglig, ukentlig, månedlig (eller) sjeldnere enn månedlig». Det tredje omhandler kvaliteten av kontakten: «Hvordan er din personlige erfaring med denne kontakten? Er den hovedsakelig positiv, både positiv og negativ (eller) hovedsakelig negativ». Disse spørsmålene stilles bare til dem som har opplyst å ha kontakt med innvandrere.

Tendensen i sammenhengen mellom disse variablene og holdningsindikatorne er i hovedsak som for antall kontaktarenaer: jo mer kontakt, desto mer velvillige holdninger. Kausalretningen er imidlertid også her diskutabel. Det er ikke nødvendigvis mengden av kontakt som genererer innholdet i holdningene; det kan også være omvendt.

Følgende eksempel illustrerer at holdningene er mer positive blant personer med mye innvandrerkontakt: Uten innvandrerkontakt mener 35 prosent at det vil være ubehagelig om en sønn eller datter skulle ønske å gifte seg med en innvandrer. Andelen synker til 23-24 prosent om vedkommende har kontakt med én eller to innvandrere. Derfra synker andelen ytterligere til 15 prosent om personen som blir spurt, har kontakt med fem til ti innvandrere. Endelig gjør motforestillingene mot et slikt ekteskap seg bare gjeldende blant 11 prosent dersom vedkommende er blant dem med flere enn ti innvandrerbekjenskaper.

Lineære sammenhenger som dette kan ha avvik der for eksempel personer med én innvandrerkontakt er mindre velvillig enn personer uten kontakt. Det forekommer for eksempel for andelen som synes det bør bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet. Det er imidlertid så få som bare har kontakt med én innvandrer, at usikkerheten ved slike anslag blir ekstra stor.

Hyppig kontakt tenderer til å gå sammen med mer velvillige holdninger. Vi ser det f.eks. i synet på nytten av arbeidsinnvandring. 52-53 prosent av dem som er uten kontakt eller som har kontakt med innvandrere sjeldnere enn månedlig (svært få), er enige i at arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi. Med månedlig kontakt er 58 prosent enig i dette. Ukentlig kontakt høyner andelen enige til 70 prosent, mens daglig kontakt går sammen med støtte til påstanden om nytten av arbeidsinnvandring blant 74 prosent.

Det er også en høyere andel blant dem som har daglig kontakt med innvandrere, som vurderer kontakten med innvandrere som hovedsakelig positiv (79 prosent) enn blant dem som bare har månedlig eller sjeldnere enn månedlig kontakt (69 prosent).

Ikke overraskende finner vi ellers at personer som vurderer kontakten med innvandrere som hovedsakelig positiv, er mer innvandrervennlig innstilt enn dem

som beskriver kontakten med innvandrere som både positiv og negativ. Ikke sjelden er de sistnevnte likevel mer innvandrervennlige enn dem som er helt uten innvandrerkontakt. For eksempel mener 15 prosent uten kontakt at det ville være ubehagelig å få en innvandrer som hjemmehjelp. Blant dem som vurderer kontakten med innvandrere som både positiv og negativ, er 9 prosent av samme oppfatning. Bare 1 prosent av dem som oppfatter innvandrerkontakten som hovedsakelig positiv, finner det ubehagelig med en innvandrer som hjemmehjelp. De som vurderer kontakten med innvandrere som hovedsakelig negativ, er for få til å gi grunnlag for statistikk.

Det er selvfølgelig også en indre sammenheng mellom de ulike indikatorene for kontakt med innvandrere. For eksempel er andelen som har kontakt med innvandrere på tre eller flere arenaer, større blant dem som har kontakt med flere enn ti innvandrere (54 prosent) enn blant dem som har kontakt med to til fire innvandrere (6 prosent). Kontakt med én innvandrer foregår normalt på én arena (97 prosent). Likeledes er daglig kontakt med innvandrere langt vanligere blant dem som har kontakt med flere enn ti innvandrere (69 prosent) enn blant dem som bare omgås én innvandrer (24 prosent).

Vi har for øvrig valgt å holde andre variabler for kontakt med innvandrere enn antall arenaer utenfor de multivariate analysene, blant annet for å unngå at multikolinearitet (korrelasjon mellom forklaringsvariabler) får spille en rolle.

7.9. Innvandrere og deres norskfødte barn

Kjennemerket «Innvandrere og deres norskfødte barn» kombinerer opplysninger om innvandringskategori og landbakgrunn. Det er 113 innvandrere (utenlandsfødte med to norskfødte foreldre) og 10 norskfødte med (to) innvandrerforeldre i nettoutvalget, til sammen 123 personer. Etter landbakgrunn, det vil si eget eller foreldres utenlandske fødeland, fordeler de seg mellom Europa og Nord-Amerika (69 personer) og «Øvrige verden» (54 personer) (hovedsakelig Afrika og Asia [inkludert Tyrkia], noen få fra Sør- og Mellom-Amerika, ingen fra Oseania). De resterende 981 personene har minst én norskfødt forelder (inkludert 2 personer uten opplysninger om dette) og grupperes her som «Øvrige befolkning». Som vist i tabell 2.2 utgjør innvandrere og deres norskfødte barn 12,7 prosent i vårt veide nettoutvalg. Den virkelige andelen i populasjonen per 1.1.2017 i alder 16-79 år utgjør 17,4 prosent av befolkningen i samme alder (Statistisk sentralbyrå 2017e).

Hovedtendensen i svarene fra de tre kategoriene er, som en kunne vente, at personer med innvandrerbakgrunn noe oftere uttrykker positive holdninger til innvandrere. Blant innvandrerne (og deres norskfødte barn) er 82 prosent av dem med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika enige i at innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv. Tilsvarende oppslutning er 90 prosent blant innvandrere (og norskfødte med innvandrerforeldre) med landbakgrunn fra «Øvrige verden». I resten av befolkningen er oppslutningen om utsagnet 69 prosent.

Et annet talende eksempel gjelder andelen som synes det burde bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge. 22 prosent av innvandrerne (og norskfødte med innvandrerforeldre) med bakgrunn fra Europa og Nord-Amerika er enig i dette. Andelen er 26 prosent blant innvandrere og deres norskfødte barn fra den «Øvrige verden». I befolkningen ellers slutter 15 prosent opp om dette synet. Vi har tidligere hørt at andelen som mener det bør bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, er 16 prosent i 2017 (jf. kapittel 4.3). Vi ser her at andelen enige ville vært 1 prosentpoeng lavere dersom innvandrere ikke hadde inngått i befolkningen.

Det fins også eksempler i materialet på at innvandrere (og deres norskfødte barn) kan være mer kritiske til egen gruppe (eller kanskje helst til andre innvandrere) enn den øvrige befolkningen. F.eks. er bare 39 prosent av innvandrerne med landbakgrunn «øvrige verden» uenig i at innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene. Mange velger i stedet å svare «både og». Andelen uenige i befolkningen uten innvandrerbakgrunn er 56 prosent. Et annet eksempel er at 57 prosent av innvandrerne fra «øvrige verden» er enige i at innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig, mot 49 prosent i befolkningen uten innvandrerbakgrunn.

Bakgrunnsfaktoren «Innvandrere og deres norskfødte barn» er statistisk signifikant i om lag halvparten av de multivariate analysene gjengitt i vedlegg C. Med befolkningen uten innvandrerbakgrunn som referansekategori, er det gjerne innvandrere fra «øvrige verden» som oppviser signifikant forskjellige estimater.

7.10. Partipolitisk preferanse

Spørsmålet om politisk preferanse kom inn igjen i undersøkelsen i fjor (2016) etter å ha vært utelatt fra spørreskjemaet siden 2004 da holdninger til innvandrere inngikk i SSBs omnibusundersøkelser for siste gang. Med nedleggelsen av omnibus og flyttingen av holdningsspørsmålene til Reise- og ferieundersøkelsen i 2005 ble spørsmålet om politisk preferanse borte.

Spørsmålet er det samme nå som den gang (selv om ordlyden er ubetydelig endret): «Helt til sist et spørsmål om stemmegivning, hvilket parti ville du stemt på dersom det var stortingsvalg i morgen?» Svaralternativene leses ikke høyt for respondentene. 76 prosent gir svar som lar seg plassere i det etablerte partimangfoldet. Resten er ulike former for ikke-svar: 3 prosent unnlater å stemme, 5 prosent ville stemt blankt, 6 prosent har ikke stemmerett (hvorav mange innvandrere), 10 prosent «vet ikke» og 1 prosent er uoppgitt.

Basert på et gjennomsnitt av skårene på de åtte holdningsindikatorne som vises i vedlegg C, kan partienes tilhengere rangordnes etter graden av velvilje de viser overfor innvandrere. Følgende rangordningen framkommer fra mye til lite: Miljøpartiet de grønne (MDG), Venstre, Sosialistisk Venstreparti (SV), Arbeiderpartiet (AP), Kristelig Folkeparti (KrF), Senterpartiet (Sp), Høyre og Fremskrittspartiet (FrP). Rødt utelates da de foreløpig nevnes av for få til å gi grunnlag for pålitelig statistikk.

Ingen av de åtte enkeltindikatorne gir nøyaktig denne rangordenen etter partipreferanse, men svarene på spørsmålet om flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i landet, kommer ganske nær. Partienes tilhengere er her rangordnet etter andelen som synes det bør bli lettere å få opphold (andel «lettere»-svar i parentes). MDG (45 prosent), Sosialistisk Venstreparti (44 prosent), Venstre (37 prosent), Kristelig Folkeparti (32 prosent), Arbeiderpartiet (24 prosent), Senterpartiet (11 prosent) og Fremskrittspartiet (0 prosent).

En noe annen rekkefølge framtrer når det gjelder andelen som har kontakt med innvandrere på tre eller flere arenaer. Da kommer Arbeiderpartiets, MDGs og SVs tilhengere øverst med 28 prosent, dernest KrFs tilhengere med 27 prosent og Venstres med 24 prosent. På de neste plassene følger Fremskrittspartiet (20 prosent), Høyre (19 prosent) og Senterpartiet (16 prosent).

Referanser

- Blom, S. (2004): «Holdninger til innvandrere og innvandring». I K.R. Tronstad (red.): *Innvandring og innvandrere 2004*, Statistiske analyser (SA) **66**, Statistisk sentralbyrå, kap. 7: 115-123.
<http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa66/sa66.pdf>
- Blom, S. (2006): «Holdninger til innvandrere og innvandring». I G. Daugstad (red.): *Innvandring og innvandrere 2006*, Statistiske analyser (SA) **83**, Statistisk sentralbyrå, kap. 7: 129-140.
<http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa83/sa83.pdf>
- Blom, S. (2011): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2011*. Rapporter 2011/41, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201141/rapp_201141.pdf
- Blom, S. (2016): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2016*. Rapporter 2016/41, Statistisk sentralbyrå. <http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/holdninger-til-innvandrere-og-innvandring-2016>
- European Commission (2017): A European spring? Latest standard Eurobarometer shows optimism is on the rise. Press release, Brussels, 2 August 2017.
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-2127_en.htm
- Financial News Index (2017). <https://www.retriever-info.com/fni/>
- Finans Norge (2017): Hele Norge har fremtidstro. 22. august 2017.
<https://www.finansnorge.no/aktuelt/sporreundersokelser/forventningsbarometeret1/forventningsbarometeret-2017/hele-norge-har-fremtidstro/>
- Finseraas, H., A.W. Pedersen og A.-H. Bay (2016): When the going gets tough: The differential impact of national unemployment on the perceived threats of immigration, *Political Studies* **64** (1): 60-73.
<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1111/1467-9248.12162>
- Hellevik, O. og T. Hellevik (2017): Utviklingen i synet på innvandrere og innvandring i Norge. *Tidsskrift for samfunnsforskning* **58** (3): 250-283. DOI: [10.18261/issn.1504-291X-2017-03-01](https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2017-03-01)
https://www.idunn.no/tfs/2017/03/utviklingen_i_synet_paa_innvandrere_og_innvandring_i_norge
- Hernes, G. og K. Knudsen (1992): Norwegians' attitudes toward new immigrants, *Acta Sociologica* **35** (2): 123-139.
<http://asj.sagepub.com/content/35/2/123.abstract>
- International Organization for Migration (2015): How the world views migration, Global Migration Data Analysis Centre, Berlin.
<http://publications.iom.int/books/how-world-views-migration>
- Ipsos (2017): Holdninger til innvandring og integrering. Ipsos April 2017.
https://www.ipsos.com/sites/default/files/2017-05/Ipsos_Rapport_Innvandring.pdf
- Jakobsson, N. og S. Blom (2014): Did the 2011 terror attacks in Norway change citizens' attitudes toward immigrants? *International Journal of Public Opinion Research* **26** (4): 475-486. <https://doi.org/10.1093/ijpor/edt036>
- Kearns, E.M., A. Betus og A. Lemieux (2017): Why do some terrorist attacks receive more media attention than others? (March 5, 2017). *Social Science Research Network (SSRN)*.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2928138

- NAV (2017): Hovedtall om arbeidsmarkedet. Oktober 2017.
<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Statistikk/Arbeidssokere+og+stillinger+statistikk/Hovedtall+om+arbeidsmarkedet>
- Opinion (2017): Forbrukertilliten er betydelig styrket i løpet av 2017. Forbrukertillitsindeksen 29. september 2017. <http://opinion.no/wp-content/uploads/2017/09/Forbrukertillitsindeksen-29.-september-2017.pdf>
- Rafiqi, A. og J.P.F. Thomsen (2014): Kontakthypotesen og majoritetsmedlemmers negative stereotyper, *Tidsskrift for samfunnsforskning* **55** (4): 415-438.
https://www.idunn.no/file/pdf/66727997/kontakthypotesen_og_majoritetsmedlemmers_negative_stereoty.pdf
- Retriever (2017): Islam og muslimer i norske medier i 2016. A.K. Strand, H. Nervik og K. Nilsen.
http://www.frittord.no/images/uploads/files/Muslimer_og_islam_i_mediene_2016.pdf
- Statistisk sentralbyrå (2017a): 11 000 fra Syria fikk opphold i fjor. Publisert 19. juni 2017. <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/artikler-og-publikasjoner/11-000-fra-syria-fikk-opphold-i-fjor>
- Statistisk sentralbyrå (2017b): Innvandrere etter innvandringsgrunn. Statistikkbanken, tabell 07113.
<https://www.ssb.no/statistikkbanken/selectout/pivot.asp?checked=true>
- Statistisk sentralbyrå (2017c): «Konjunkturutviklingen i Norge» i *Økonomiske analyser* 3/2017:12-32. <http://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/oa/3-2017>
- Statistisk sentralbyrå (2017d): Statistikkbanken, tabell 05182 (Personer, etter innvandringskategori og kjønn) og tabell 05810 (Folkemengde, etter kjønn og alder). Beregnet. <https://www.ssb.no/statistikkbanken>
- Statistisk sentralbyrå (2017e): Statistikkbanken, tabell 07111 (Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre) og tabell 05810 (Folkemengde, etter kjønn og alder). Beregnet. <https://www.ssb.no/statistikkbanken>
- Thorsrud, L.A. (2016): Words are the new numbers: A newsy coincident index of business cycles. Camp Working Paper Series No. 4/2016. Centre for Applied Macro- and Petroleum Economics (CAMP), Norwegian Business School.
https://www.bi.edu/contentassets/082a6ace23ff45aeb996aa49de7b35ca/working_camp_4-2016.pdf
- Turner, T. og C. Cross (2015): Do attitudes to immigration change in hard times? Ireland in a European Context, *European Societies* **17** (3): 372-395.
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14616696.2015.1035298>
- UDI (2015): Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2015).
<https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2015/>
- UDI (2016): Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2016).
<https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2016/>
- UDI (2017a): Asylsøknader etter statsborgerskap og måned (2017).
<https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/asylsoknader-etter-statsborgerskap-og-maned-2017/>
- UDI (2017b): Relokalisering av asylsøkere fra Hellas og Italia til Norge.
<https://www.udi.no/ord-og-begreper/relokalisering-av-asylsokere-fra-hellas-og-italia-til-norge/>

UDI (2017c): Historisk lave asylankomster utfordrer beredskapen vår. Publisert 7.7.2017. <https://www.udi.no/aktuelt/historisk-lave-asylankomster-utfordrer-beredskapen-var/>

van Setten, M., P. Scheepers og M. Lubbers (2017): Support for restrictive immigration policies in the European Union 2002-2013: the impact of economic strain and ethnic threat for vulnerable economic groups, *European Societies* **19** (4): 440-465.
<http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14616696.2016.1268705?scroll=top&needAccess=true>

Vedlegg A: Spørreskjema

Spørsmål i Reise- og ferieundersøkelsen tredje kvartal 2017

Holdning til innvandrere og innvandring

Innv1a

Nå følger noen spørsmål om innvandring og innvandrere. Først noen påstander. Vil du for hver av de følgende påstandene si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?
Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.

1. Helt enig
2. Nokså enig
3. Både og
4. Nokså uenig
5. Helt uenig

Innv1b

Vil du for denne påstanden si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?
Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.

1. Helt enig
2. Nokså enig
3. Både og
4. Nokså uenig
5. Helt uenig

Innv1c

Vil du for denne påstanden si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?
Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.

1. Helt enig
2. Nokså enig
3. Både og
4. Nokså uenig
5. Helt uenig

Innv1d

Vil du for denne påstanden si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?
Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.

1. Helt enig
2. Nokså enig
3. Både og
4. Nokså uenig
5. Helt uenig

Innv1e

Vil du for denne påstanden si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?
Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn.

1. Helt enig
2. Nokså enig
3. Både og
4. Nokså uenig
5. Helt uenig

Innv1f

Vil du for denne påstanden si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?

Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig

1. Helt enig
2. Nokså enig
3. Både og
4. Nokså uenig
5. Helt uenig

Innv2a1

I de følgende spørsmålene forutsetter vi at innvandreren behersker norsk.

Ville du synes det var ubehagelig hvis du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer?

1. Ja
2. Nei

Innv2b1

Vi forutsetter at innvandreren behersker norsk.

Ville du synes det var ubehagelig dersom du fikk en innvandrer som ny nabo?

1. Ja
2. Nei

Innv2c1

Vi forutsetter at innvandreren behersker norsk.

Ville du synes det var ubehagelig dersom du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer?

1. Ja
2. Nei

Innv3

Så et spørsmål om flyktningers adgang til Norge.

Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?

1. Lettere
2. Som i dag
3. Vanskeligere

Innv4a

Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.?

1. Ja
2. Nei

Hvis Innv4a=ja (stilles Innv4b-e):

Innv4b

I hvilke sammenhenger har du kontakt med innvandrere som bor i Norge? Er det ...

FLERE SVAR TILLATT

1. På jobben
2. I nabolaget
3. Venner og kjente
4. I nær familie
5. På annen måte

Innv4c

Hvor mange innvandrere har du kontakt med? Er det ...

1. 1
2. 2-4
3. 5-10
4. Flere enn 10

Innv4d

Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? Er det ...

1. Daglig
2. Ukentlig
3. Månedlig
4. Sjeldnere enn månedlig

Innv4e

Hvordan er din personlige erfaring med denne kontakten?

Er den ...

1. Hovedsakelig positiv
2. Både positiv og negativ
3. Hovedsakelig negativ

Innv5

Til slutt en påstand om arbeidsinnvandring:

"Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien." Er du helt enig i dette, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?

1. Helt enig
2. Nokså enig
3. Både og
4. Nokså uenig
5. Helt uenig

Vedlegg B: Holdninger til innvandrere og innvandring 2017 etter bakgrunnsvariabler, veide verdier

SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Kjønn		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle		71.0	14.8	13.6	0.5	100.0	1101
....							
Mann		68.1	15.9	15.2	0.7	100.0	568
Kvinne		74.0	13.7	11.9	0.3	100.0	533
SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Kjønn		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle		25.3	17.7	55.2	1.9	100.0	1100
....							
Mann		27.2	18.4	52.2	2.2	100.0	568
Kvinne		23.3	17.0	58.2	1.5	100.0	532
SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Kjønn		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle		67.7	12.8	17.8	1.7	100.0	1100
....							
Mann		62.6	15.4	20.8	1.3	100.0	568
Kvinne		73.0	10.2	14.8	2.1	100.0	532
SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Kjønn		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle		27.2	14.2	58.0	0.6	100.0	1100
....							
Mann		29.5	12.4	57.8	0.3	100.0	568
Kvinne		24.8	16.1	58.2	0.8	100.0	532
SSB REISE FERIE 3 2017		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Kjønn		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle		87.7	4.3	7.3	0.7	100.0	1099
....							
Mann		87.7	4.2	7.4	0.8	100.0	567
Kvinne		87.7	4.3	7.3	0.7	100.0	532

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	49.7	10.1	39.4	0.8	100.0	1097
....						
Mann	57.4	8.3	33.9	0.5	100.0	566
Kvinne	42.0	12.0	45.0	1.0	100.0	531

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Kjønn	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	92.9	1.0	100.0	1099
....					
Mann	5.9	93.2	0.9	100.0	566
Kvinne	6.4	92.6	1.0	100.0	533

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Kjønn	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	4.0	95.3	0.7	100.0	1100
....					
Mann	4.9	94.0	1.1	100.0	567
Kvinne	3.2	96.6	0.2	100.0	533

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Kjønn	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.0	75.5	4.6	100.0	1098
....					
Mann	21.0	74.6	4.4	100.0	567
Kvinne	18.9	76.4	4.8	100.0	531

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.7	51.7	28.5	4.1	100.0	1098
....						
Mann	11.9	54.9	29.0	4.2	100.0	568
Kvinne	19.7	48.5	27.9	4.0	100.0	530

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt	
Alle	22.3	28.1	27.0	22.6	100.0	1100
....						
Mann	22.2	29.2	27.7	20.9	100.0	568
Kvinne	22.5	26.9	26.2	24.3	100.0	532

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Kjønn	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt	
Alle	3.4	27.4	33.9	35.2	100.0	853
....						
Mann	3.4	29.1	33.7	33.8	100.0	442
Kvinne	3.5	25.6	34.1	36.7	100.0	411

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	
Alle	3.0	13.1	38.3	45.6	100.0	858
....						
Mann	2.8	13.8	39.6	43.8	100.0	444
Kvinne	3.2	12.4	37.0	47.4	100.0	414

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
Kjønn	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt	
Alle	1.0	22.7	76.2	100.0	857
....					
Mann	0.8	25.3	73.9	100.0	445
Kvinne	1.3	20.1	78.6	100.0	412

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	65.5	15.7	16.2	2.6	100.0	1100
....						
Mann	64.7	14.4	19.2	1.7	100.0	567
Kvinne	66.2	17.1	13.1	3.6	100.0	533

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	71.0	14.8	13.6	0.5	100.0	1101
....						
16-24 år	78.7	13.8	7.5	.	100.0	182
25-44 år	74.2	14.5	10.5	0.8	100.0	337
45-66 år	68.3	14.4	16.8	0.5	100.0	429
67-79 år	60.3	18.1	20.9	0.7	100.0	153

SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
Alder		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		25.3	17.7	55.2	1.9	100.0	1100
....							
16-24 år		17.3	10.5	68.7	3.5	100.0	182
25-44 år		21.6	18.8	58.1	1.4	100.0	337
45-66 år		27.9	19.4	50.9	1.7	100.0	429
67-79 år		38.0	18.7	41.9	1.4	100.0	152
SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
Alder		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		67.7	12.8	17.8	1.7	100.0	1100
....							
16-24 år		68.8	10.7	16.9	3.5	100.0	182
25-44 år		73.2	10.7	15.1	1.0	100.0	337
45-66 år		67.7	14.3	16.1	1.8	100.0	428
67-79 år		51.2	16.9	31.2	0.7	100.0	153
SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
Alder		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		27.2	14.2	58.0	0.6	100.0	1100
....							
16-24 år		18.9	8.7	71.6	0.8	100.0	182
25-44 år		26.6	13.3	59.8	0.2	100.0	337
45-66 år		27.8	16.0	55.3	0.9	100.0	428
67-79 år		37.8	18.8	43.4	.	100.0	153
SSB REISE FERIE 3 2017		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
Alder		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		87.7	4.3	7.3	0.7	100.0	1099
....							
16-24 år		91.2	2.7	6.1	.	100.0	182
25-44 år		87.8	4.6	7.1	0.5	100.0	337
45-66 år		88.3	4.4	6.0	1.3	100.0	427
67-79 år		81.4	4.7	13.2	0.7	100.0	153
SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
Alder		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		49.7	10.1	39.4	0.8	100.0	1097
....							
16-24 år		31.4	12.2	55.9	0.6	100.0	182
25-44 år		47.9	12.1	39.6	0.5	100.0	337
45-66 år		54.4	9.3	34.9	1.4	100.0	425
67-79 år		65.2	4.5	30.3	.	100.0	153

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Alder	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	92.9	1.0	100.0	1099
....					
16-24 år	7.1	92.3	0.6	100.0	182
25-44 år	4.3	95.1	0.7	100.0	336
45-66 år	4.5	94.5	1.0	100.0	428
67-79 år	14.5	83.3	2.2	100.0	153

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Alder	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	4.0	95.3	0.7	100.0	1100
....					
16-24 år	3.3	96.1	0.6	100.0	182
25-44 år	3.1	96.3	0.7	100.0	336
45-66 år	3.4	95.8	0.7	100.0	429
67-79 år	9.2	90.1	0.7	100.0	153

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Alder	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.0	75.5	4.6	100.0	1098
....					
16-24 år	13.7	84.1	2.2	100.0	182
25-44 år	17.3	79.3	3.3	100.0	336
45-66 år	21.7	71.7	6.6	100.0	429
67-79 år	30.3	64.4	5.3	100.0	151

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Alder	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.7	51.7	28.5	4.1	100.0	1098
....						
16-24 år	22.8	51.0	19.5	6.6	100.0	182
25-44 år	17.8	48.7	29.0	4.4	100.0	337
45-66 år	13.6	54.3	28.8	3.3	100.0	427
67-79 år	7.0	53.8	37.4	1.9	100.0	152

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Alder	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt	
Alle	22.3	28.1	27.0	22.6	100.0	1100
....						
16-24 år	24.7	33.2	23.5	18.7	100.0	182
25-44 år	16.1	26.8	28.6	28.5	100.0	337
45-66 år	19.4	25.5	32.2	22.8	100.0	429
67-79 år	45.1	32.3	12.0	10.7	100.0	152

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Alder						
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt	
Alle	3.4	27.4	33.9	35.2	100.0	853
....						
16-24 år	4.0	28.4	39.8	27.8	100.0	137
25-44 år	3.2	26.2	35.3	35.3	100.0	283
45-66 år	2.7	25.2	31.5	40.7	100.0	348
67-79 år	6.7	39.7	28.2	25.4	100.0	85

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Alder						
	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	
Alle	3.0	13.1	38.3	45.6	100.0	858
....						
16-24 år	2.4	12.8	43.8	41.0	100.0	138
25-44 år	1.2	12.7	37.7	48.4	100.0	285
45-66 år	2.9	12.2	35.2	49.7	100.0	350
67-79 år	12.7	19.1	44.1	24.0	100.0	85

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt					Tallet på personer som svarte
Alder						
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv		I alt	
Alle	1.0	22.7	76.2	100.0	857	
....						
16-24 år	.	14.9	85.1	100.0	138	
25-44 år	1.6	22.0	76.4	100.0	284	
45-66 år	.	25.4	74.6	100.0	349	
67-79 år	5.0	28.3	66.8	100.0	86	

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					Tallet på personer som svarte
Alder						
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	65.5	15.7	16.2	2.6	100.0	1100
....						
16-24 år	64.6	16.7	13.2	5.5	100.0	182
25-44 år	65.9	17.3	14.7	2.1	100.0	336
45-66 år	66.7	13.7	17.0	2.6	100.0	429
67-79 år	61.8	16.0	21.7	0.5	100.0	153

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Utdanning	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	70.3	14.7	14.4	0.6	100.0	1063
....						
Grunnskolenivå	65.5	15.6	18.9	.	100.0	213
Videregående skolenivå	66.5	15.7	16.9	0.9	100.0	424
Universitets- /høgskolenivå, kort	78.7	13.4	7.5	0.4	100.0	307
Universitets- /høgskolenivå, lang	79.0	11.9	8.2	0.9	100.0	119
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Utdanning	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	25.5	17.5	55.3	1.7	100.0	1062
....						
Grunnskolenivå	35.4	19.3	44.1	1.2	100.0	213
Videregående skolenivå	29.6	17.3	50.5	2.6	100.0	424
Universitets- /høgskolenivå, kort	12.8	16.5	70.0	0.6	100.0	307
Universitets- /høgskolenivå, lang	13.3	16.4	68.6	1.7	100.0	118
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Utdanning	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	68.1	13.2	17.6	1.2	100.0	1062
....						
Grunnskolenivå	60.3	14.9	24.1	0.8	100.0	213
Videregående skolenivå	65.2	13.6	19.8	1.4	100.0	424
Universitets- /høgskolenivå, kort	76.1	11.9	11.0	1.0	100.0	307
Universitets- /høgskolenivå, lang	81.0	10.0	7.3	1.7	100.0	118
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Utdanning	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	27.8	14.5	57.2	0.4	100.0	1062
....						
Grunnskolenivå	35.1	15.8	49.0	.	100.0	213
Videregående skolenivå	32.5	16.1	50.8	0.7	100.0	424
Universitets- /høgskolenivå, kort	17.4	11.1	71.5	.	100.0	307
Universitets- /høgskolenivå, lang	14.0	12.7	71.6	1.7	100.0	118

SSB REISE FERIE 3 2017		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
Utdanning		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		88.1	3.8	7.5	0.6	100.0	1061
....							
Grunnskolenivå		83.1	6.0	10.9	.	100.0	212
Videregående skolenivå		88.5	4.0	6.9	0.6	100.0	424
Universitets- /høgskolenivå, kort		90.7	2.8	5.9	0.7	100.0	307
Universitets- /høgskolenivå, lang		92.6	.	5.7	1.7	100.0	118
SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
Utdanning		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		50.7	10.1	38.6	0.6	100.0	1059
....							
Grunnskolenivå		54.5	11.7	33.5	0.4	100.0	211
Videregående skolenivå		58.9	8.1	32.3	0.7	100.0	424
Universitets- /høgskolenivå, kort		37.4	11.7	50.6	0.4	100.0	306
Universitets- /høgskolenivå, lang		37.2	11.3	49.8	1.7	100.0	118
SSB REISE FERIE 3 2017		Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				I alt	Tallet på personer som svarte
Utdanning		Ja	Nei	Vet ikke			
Alle		6.0	93.0	1.0		100.0	1061
....							
Grunnskolenivå		8.4	90.3	1.3		100.0	213
Videregående skolenivå		7.9	90.6	1.5		100.0	422
Universitets- /høgskolenivå, kort		1.4	98.6	.		100.0	307
Universitets- /høgskolenivå, lang		2.6	96.6	0.8		100.0	119
SSB REISE FERIE 3 2017		Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
Utdanning		Ja	Nei	Vet ikke			
Alle		3.9	95.4	0.7		100.0	1062
....							
Grunnskolenivå		5.9	93.3	0.8		100.0	213
Videregående skolenivå		4.9	94.0	1.0		100.0	423
Universitets- /høgskolenivå, kort		1.0	99.0	.		100.0	307
Universitets- /høgskolenivå, lang		1.6	97.6	0.8		100.0	119

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Utdanning	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.3	75.1	4.6	100.0	1060
....					
Grunnskolenivå	21.0	75.8	3.2	100.0	213
Videregående skolenivå	25.8	68.7	5.5	100.0	423
Universitets- /høgskolenivå, kort	13.6	82.2	4.2	100.0	306
Universitets- /høgskolenivå, lang	11.1	84.0	4.9	100.0	118

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Utdanning	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt	
Alle	14.6	52.2	29.3	3.9	100.0	1061
....						
Grunnskolenivå	13.0	45.1	39.0	3.0	100.0	213
Videregående skolenivå	9.7	52.6	33.0	4.6	100.0	423
Universitets- /høgskolenivå,kort	21.7	56.9	18.1	3.3	100.0	306
Universitets- /høgskolenivå,lang	23.1	56.8	15.9	4.2	100.0	119

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Utdanning				Tre eller flere	I alt	
	Ingen	En	To			
Alle	22.8	27.9	26.7	22.7	100.0	1062
....						
Grunnskolenivå	30.7	28.7	20.6	19.9	100.0	213
Videregående skolenivå	25.3	26.0	26.1	22.7	100.0	424
Universitets- /høgskolenivå,kort	15.4	30.9	29.8	23.9	100.0	306
Universitets- /høgskolenivå,lang	9.3	26.4	37.2	27.1	100.0	119

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Utdanning	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt	
Alle	3.7	26.6	35.0	34.7	100.0	823
....						
Grunnskolenivå	3.4	30.2	35.6	30.8	100.0	147
Videregående skolenivå	5.6	27.4	34.1	32.8	100.0	314
Universitets- /høgskolenivå,kort	2.0	25.8	31.6	40.6	100.0	256
Universitets- /høgskolenivå,lang	1.0	17.7	45.6	35.7	100.0	106

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					
Utdanning						Tallet på personer som svarte
	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	
Alle	3.1	13.5	38.9	44.5	100.0	827
....						
Grunnskolenivå	2.6	15.0	41.0	41.4	100.0	147
Videregående skolenivå	3.9	12.8	38.0	45.2	100.0	314
Universitets-/høgskolenivå, kort	3.4	15.5	33.7	47.4	100.0	258
Universitets-/høgskolenivå, lang	.	8.6	50.2	41.2	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt					
Utdanning						Tallet på personer som svarte
	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt		
Alle	1.1	23.1	75.8	100.0		826
....						
Grunnskolenivå	1.6	26.8	71.7	100.0		147
Videregående skolenivå	1.4	26.0	72.6	100.0		315
Universitets-/høgskolenivå, kort	0.8	18.6	80.6	100.0		257
Universitets-/høgskolenivå, lang	.	15.6	84.4	100.0		107

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					
Utdanning						Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	64.4	15.8	16.9	2.8	100.0	1062
....						
Grunnskolenivå	55.7	21.1	19.4	3.8	100.0	212
Videregående skolenivå	62.3	14.1	21.2	2.5	100.0	424
Universitets-/høgskolenivå, kort	74.3	14.5	9.0	2.2	100.0	307
Universitets-/høgskolenivå, lang	71.4	13.6	11.6	3.4	100.0	119

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					
Bostedsstrøk						Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	71.0	14.8	13.7	0.5	100.0	1097
....						
Spredtbygde strøk	64.8	14.4	19.3	1.5	100.0	184
Tettb.strøk under 2000 bosatte	75.9	14.4	8.7	1.0	100.0	93
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	68.1	16.0	15.5	0.4	100.0	315
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	70.4	14.0	15.3	0.4	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte	78.3	14.5	7.2	.	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	25.3	17.7	55.2	1.9	100.0	1096
....						
Spredtbygde strøk	30.0	17.3	49.2	3.5	100.0	184
Tettb.strøk under 2000 bosatte	31.7	16.8	49.5	2.1	100.0	93
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	25.5	18.6	53.9	2.0	100.0	314
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	22.5	18.3	58.0	1.2	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte	21.8	16.5	60.7	1.1	100.0	255
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	67.8	12.8	17.9	1.6	100.0	1096
....						
Spredtbygde strøk	61.4	14.8	22.4	1.4	100.0	183
Tettb.strøk under 2000 bosatte	57.9	11.9	26.2	4.0	100.0	93
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	64.5	15.7	18.6	1.2	100.0	315
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	70.7	11.7	16.8	0.8	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte	77.5	8.9	11.5	2.1	100.0	255
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	27.1	14.3	58.0	0.6	100.0	1096
....						
Spredtbygde strøk	30.0	14.7	55.3	.	100.0	183
Tettb.strøk under 2000 bosatte	31.6	13.3	52.5	2.6	100.0	93
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	29.0	18.3	52.8	.	100.0	315
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	26.4	14.2	59.1	0.4	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte	21.7	9.3	67.8	1.1	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2017		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		87.8	4.3	7.3	0.7	100.0	1095
....							
Spredtbygde strøk		87.5	3.3	8.3	1.0	100.0	183
Tettb.strøk under 2000 bosatte		85.2	8.0	5.8	1.0	100.0	93
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte		87.4	5.8	6.3	0.5	100.0	314
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte		85.8	4.2	9.3	0.7	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte		91.5	1.7	6.2	0.7	100.0	255
SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		49.8	10.0	39.4	0.8	100.0	1093
....							
Spredtbygde strøk		50.4	9.8	38.4	1.5	100.0	182
Tettb.strøk under 2000 bosatte		56.3	7.5	34.1	2.1	100.0	93
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte		51.3	11.2	37.2	0.3	100.0	313
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte		50.1	9.9	39.6	0.4	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte		44.8	9.6	45.0	0.7	100.0	255
SSB REISE FERIE 3 2017		Ubehagelig med innvandrер som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte	
Bostedsstrøk		Ja	Nei	Vet ikke			
Alle		6.1	92.9	1.0	100.0	1095	
....							
Spredtbygde strøk		5.5	92.8	1.7	100.0	184	
Tettb.strøk under 2000 bosatte		.	96.5	3.5	100.0	92	
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte		9.3	90.7	.	100.0	314	
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte		7.3	91.9	0.9	100.0	250	
Tettb.strøk 100 000-bosatte		3.8	95.5	0.8	100.0	255	
SSB REISE FERIE 3 2017		Ubehagelig med innvandrер som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte	
Bostedsstrøk		Ja	Nei	Vet ikke			
Alle		4.0	95.3	0.7	100.0	1096	
....							
Spredtbygde strøk		4.6	95.4	.	100.0	184	
Tettb.strøk under 2000 bosatte		.	96.5	3.5	100.0	92	
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte		5.0	94.7	0.3	100.0	315	
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte		4.1	95.4	0.5	100.0	250	
Tettb.strøk 100 000-bosatte		3.9	95.4	0.8	100.0	255	

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	19.9	75.5	4.6	100.0	1094
....					
Spredtbygde strøk	18.6	78.8	2.6	100.0	183
Tettb.strøk under 2000 bosatte	16.6	71.8	11.6	100.0	92
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	25.6	70.2	4.2	100.0	314
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	23.0	71.6	5.4	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte	11.8	85.0	3.2	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.8	51.8	28.5	3.9	100.0	1094
....						
Spredtbygde strøk	15.9	47.8	33.4	2.9	100.0	183
Tettb.strøk under 2000 bosatte	6.2	56.8	31.0	5.9	100.0	92
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	11.9	56.2	28.2	3.7	100.0	315
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	16.3	47.6	32.2	4.0	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte	23.7	51.8	20.4	4.1	100.0	254

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk				Tre eller flere	I alt	
	Ingen	En	To			
Alle	22.2	28.2	27.0	22.6	100.0	1096
....						
Spredtbygde strøk	30.6	30.1	20.7	18.6	100.0	183
Tettb.strøk under 2000 bosatte	19.1	32.6	24.7	23.6	100.0	93
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	25.1	29.2	26.4	19.3	100.0	315
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	21.1	25.7	30.3	23.0	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte	14.6	26.2	30.0	29.1	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt	
Alle	3.5	27.4	33.9	35.2	100.0	851
....						
Spredtbygde strøk	8.5	28.4	31.3	31.7	100.0	128
Tettb.strøk under 2000 bosatte	4.9	28.4	29.8	36.9	100.0	74
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	2.9	31.7	38.0	27.5	100.0	239
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	2.2	24.6	36.4	36.8	100.0	196
Tettb.strøk 100 000-bosatte	1.6	24.4	29.9	44.1	100.0	214

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					
Bostedsstrøk	Sjeld- nere enn måned- lig	Måned- lig	Ukent- lig	Daglig	I alt	Tallet på personer som svarte
Alle	3.0	13.1	38.3	45.6	100.0	856
....						
Spredtbygde strøk	4.6	13.3	42.5	39.6	100.0	128
Tettb.strøk under 2000 bosatte	5.0	20.6	33.6	40.8	100.0	76
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	1.6	16.1	36.6	45.7	100.0	239
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	3.6	11.6	39.5	45.3	100.0	197
Tettb.strøk 100 000-bosatte	2.4	8.4	38.1	51.1	100.0	216

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt					
Bostedsstrøk	Hoved- sak. negat- iv	Både pos. og neg.	Hoved- sak. posit- iv	I alt	Tallet på personer som svarte	
Alle	1.0	22.8	76.2	100.0	855	
....						
Spredtbygde strøk	0.7	26.1	73.2	100.0	128	
Tettb.strøk under 2000 bosatte	1.0	22.6	76.5	100.0	76	
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	1.6	22.2	76.2	100.0	239	
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	0.9	24.9	74.2	100.0	197	
Tettb.strøk 100 000-bosatte	0.7	19.5	79.7	100.0	215	

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					
Bostedsstrøk	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	Tallet på personer som svarte
Alle	65.6	15.8	16.1	2.5	100.0	1096
....						
Spredtbygde strøk	65.7	13.8	17.8	2.7	100.0	183
Tettb.strøk under 2000 bosatte	60.3	18.6	17.2	3.9	100.0	93
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	59.4	20.2	19.1	1.3	100.0	315
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	68.0	14.5	14.7	2.8	100.0	250
Tettb.strøk 100 000-bosatte	73.0	11.8	12.1	3.1	100.0	255

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Landsdel	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	71.0	14.8	13.6	0.5	100.0	1101
....						
Akershus og Oslo	78.0	14.6	7.1	0.4	100.0	264
Hedmark og Oppland	56.2	20.1	21.3	2.4	100.0	83
Østlandet ellers	73.8	12.8	12.8	0.6	100.0	206
Agder og Rogaland	66.4	12.6	21.1	.	100.0	159
Vestlandet	71.7	14.0	13.8	0.5	100.0	176
Trøndelag	79.2	12.9	7.8	.	100.0	103
Nord-Norge	58.1	21.9	19.2	0.8	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Landsdel	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	25.3	17.7	55.2	1.9	100.0	1100
....						
Akershus og Oslo	22.7	16.2	60.3	0.8	100.0	264
Hedmark og Oppland	26.8	21.0	49.7	2.4	100.0	83
Østlandet ellers	21.7	15.7	61.3	1.2	100.0	206
Agder og Rogaland	29.8	15.5	51.8	2.9	100.0	159
Vestlandet	26.1	21.7	49.5	2.7	100.0	175
Trøndelag	20.7	22.8	55.5	0.9	100.0	103
Nord-Norge	33.4	14.1	49.4	3.1	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Landsdel	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	67.7	12.8	17.8	1.7	100.0	1100
....						
Akershus og Oslo	72.6	10.9	13.3	3.2	100.0	264
Hedmark og Oppland	64.1	11.1	23.6	1.2	100.0	83
Østlandet ellers	63.9	17.4	17.5	1.2	100.0	206
Agder og Rogaland	67.6	10.7	21.3	0.5	100.0	159
Vestlandet	71.0	8.8	17.4	2.8	100.0	175
Trøndelag	63.0	16.0	21.0	.	100.0	103
Nord-Norge	65.2	16.8	17.3	0.8	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Landsdel	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	27.2	14.2	58.0	0.6	100.0	1100
....						
Akershus og Oslo	22.5	11.3	65.2	1.1	100.0	264
Hedmark og Oppland	27.5	19.8	51.5	1.2	100.0	83
Østlandet ellers	27.9	13.7	57.7	0.7	100.0	206
Agder og Rogaland	31.6	13.0	55.4	.	100.0	159
Vestlandet	26.6	16.1	56.7	0.5	100.0	175
Trøndelag	22.2	18.5	59.2	.	100.0	103
Nord-Norge	36.5	12.8	50.7	.	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Landsdel	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	87.7	4.3	7.3	0.7	100.0	1099
....						
Akershus og Oslo	91.8	2.6	4.5	1.0	100.0	264
Hedmark og Oppland	88.9	3.7	6.2	1.2	100.0	83
Østlandet ellers	88.4	5.1	6.2	0.4	100.0	206
Agder og Rogaland	82.3	7.3	9.9	0.6	100.0	159
Vestlandet	87.8	3.1	8.6	0.5	100.0	175
Trøndelag	85.3	7.8	5.2	1.7	100.0	103
Nord-Norge	85.9	0.9	13.2	.	100.0	109

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					Tallet på personer som svarte
Landsdel	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	49.7	10.1	39.4	0.8	100.0	1097
....						
Akershus og Oslo	42.8	9.6	46.5	1.0	100.0	264
Hedmark og Oppland	59.7	8.3	29.5	2.4	100.0	83
Østlandet ellers	49.8	14.3	35.9	.	100.0	205
Agder og Rogaland	50.5	11.0	38.4	.	100.0	159
Vestlandet	54.2	10.0	35.3	0.5	100.0	175
Trøndelag	45.7	6.2	45.4	2.7	100.0	102
Nord-Norge	54.4	7.6	38.0	.	100.0	109

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Landsdel	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	92.9	1.0	100.0	1099
....					
Akershus og Oslo	3.5	95.3	1.2	100.0	264
Hedmark og Oppland	4.0	93.6	2.4	100.0	83
Østlandet ellers	5.8	93.2	1.0	100.0	206
Agder og Rogaland	7.8	91.4	0.8	100.0	158
Vestlandet	6.7	92.8	0.5	100.0	175
Trøndelag	8.3	90.5	1.2	100.0	103
Nord-Norge	8.8	91.2	.	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Landsdel	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	4.0	95.3	0.7	100.0	1100
....					
Akershus og Oslo	2.6	96.3	1.1	100.0	264
Hedmark og Oppland	6.6	91.0	2.4	100.0	83
Østlandet ellers	3.8	95.6	0.6	100.0	206
Agder og Rogaland	3.6	96.4	.	100.0	158
Vestlandet	5.0	95.0	.	100.0	176
Trøndelag	4.9	93.9	1.2	100.0	103
Nord-Norge	4.2	95.8	.	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Landsdel	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.0	75.5	4.6	100.0	1098
....					
Akershus og Oslo	13.8	83.1	3.1	100.0	264
Hedmark og Oppland	27.9	63.1	9.0	100.0	83
Østlandet ellers	24.7	69.8	5.5	100.0	206
Agder og Rogaland	21.1	73.2	5.8	100.0	157
Vestlandet	18.0	77.0	5.0	100.0	175
Trøndelag	14.8	82.3	2.9	100.0	103
Nord-Norge	26.6	71.1	2.3	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Landsdel	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.7	51.7	28.5	4.1	100.0	1098
....						
Akershus og Oslo	20.6	54.1	22.4	2.9	100.0	264
Hedmark og Oppland	14.1	54.8	25.3	5.7	100.0	83
Østlandet ellers	13.7	48.2	33.1	5.0	100.0	206
Agder og Rogaland	16.1	46.4	32.2	5.4	100.0	159
Vestlandet	14.0	54.1	28.1	3.8	100.0	175
Trøndelag	16.4	52.0	27.5	4.2	100.0	101
Nord-Norge	10.5	54.2	32.9	2.3	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Landsdel	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt	
Alle	22.3	28.1	27.0	22.6	100.0	1100
....						
Akershus og Oslo	12.9	25.5	30.6	31.0	100.0	264
Hedmark og Oppland	35.2	28.2	19.7	17.0	100.0	83
Østlandet ellers	23.4	28.5	25.8	22.2	100.0	206
Agder og Rogaland	22.2	26.1	27.0	24.8	100.0	158
Vestlandet	19.6	35.3	26.8	18.3	100.0	176
Trøndelag	33.1	20.6	29.1	17.3	100.0	103
Nord-Norge	27.8	31.7	24.3	16.2	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Landsdel	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt	
Alle	3.4	27.4	33.9	35.2	100.0	853
....						
Akershus og Oslo	1.5	22.8	32.8	42.9	100.0	228
Hedmark og Oppland	8.0	30.0	43.4	18.6	100.0	55
Østlandet ellers	3.2	27.0	37.0	32.8	100.0	158
Agder og Rogaland	4.0	25.8	31.7	38.5	100.0	123
Vestlandet	5.6	29.9	32.9	31.7	100.0	140
Trøndelag	.	36.1	29.6	34.3	100.0	70
Nord-Norge	5.0	29.7	34.5	30.9	100.0	79

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					
Landsdel	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	Tallet på personer som svarte
Alle	3.0	13.1	38.3	45.6	100.0	858
....						
Akershus og Oslo	2.5	7.8	36.2	53.6	100.0	230
Hedmark og Oppland	8.0	14.2	40.0	37.8	100.0	55
Østlandet ellers	1.7	18.2	36.0	44.1	100.0	159
Agder og Rogaland	4.6	9.7	37.1	48.6	100.0	123
Vestlandet	1.7	18.0	41.9	38.4	100.0	141
Trøndelag	4.6	12.9	41.7	40.8	100.0	70
Nord-Norge	2.3	14.5	40.1	43.1	100.0	80

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt					
Landsdel	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt		Tallet på personer som svarte
Alle	1.0	22.7	76.2	100.0		857
....						
Akershus og Oslo	0.7	18.1	81.2	100.0		229
Hedmark og Oppland	.	30.0	70.0	100.0		55
Østlandet ellers	1.2	18.6	80.2	100.0		159
Agder og Rogaland	2.0	22.4	75.6	100.0		124
Vestlandet	0.6	23.5	75.9	100.0		140
Trøndelag	.	29.3	70.7	100.0		70
Nord-Norge	2.7	33.0	64.4	100.0		80

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					
Landsdel	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	Tallet på personer som svarte
Alle	65.5	15.7	16.2	2.6	100.0	1100
....						
Akershus og Oslo	69.4	13.7	14.8	2.1	100.0	264
Hedmark og Oppland	67.2	13.3	18.4	1.2	100.0	83
Østlandet ellers	60.5	17.5	17.8	4.2	100.0	205
Agder og Rogaland	62.6	21.6	12.5	3.3	100.0	159
Vestlandet	61.8	15.4	19.7	3.1	100.0	176
Trøndelag	70.9	14.2	11.8	3.1	100.0	103
Nord-Norge	69.0	12.3	18.7	.	100.0	110

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					
Økonomisk hovedaktivitet	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	Tallet på personer som svarte
Alle	71.3	15.0	13.2	0.5	100.0	1080
....						
Inntektsgivende arbeid	74.3	13.1	12.0	0.6	100.0	650
Skolegang/studier	79.3	15.5	5.2	.	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	60.2	19.3	20.2	0.3	100.0	290

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	25.1	17.7	55.4	1.8	100.0	1079
....						
Inntektsgivende arbeid	23.1	18.1	57.4	1.4	100.0	650
Skolegang/studier	19.8	11.0	66.0	3.3	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	32.5	20.2	45.3	2.0	100.0	289
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	68.4	12.8	17.4	1.5	100.0	1079
....						
Inntektsgivende arbeid	72.7	11.5	14.7	1.1	100.0	649
Skolegang/studier	72.7	9.4	15.3	2.6	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	56.1	17.6	24.6	1.7	100.0	290
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	27.0	14.4	58.2	0.5	100.0	1079
....						
Inntektsgivende arbeid	25.1	13.5	61.2	0.1	100.0	649
Skolegang/studier	17.7	12.8	68.5	1.0	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	36.1	17.1	45.8	1.0	100.0	290
SSB REISE FERIE 3 2017	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	87.7	4.3	7.3	0.7	100.0	1078
....						
Inntektsgivende arbeid	89.2	4.1	6.2	0.6	100.0	649
Skolegang/studier	91.7	2.7	5.7	.	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	82.3	5.7	10.7	1.2	100.0	289
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	49.8	10.3	39.2	0.7	100.0	1077
....						
Inntektsgivende arbeid	49.8	11.5	37.9	0.9	100.0	648
Skolegang/studier	32.1	9.3	57.9	0.7	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	59.0	8.2	32.5	0.3	100.0	289

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	92.9	1.0	100.0	1078
....					
Inntektsgivende arbeid	4.4	94.8	0.9	100.0	649
Skolegang/studier	5.3	94.1	0.7	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	10.6	88.0	1.4	100.0	289

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	3.9	95.4	0.7	100.0	1079
....					
Inntektsgivende arbeid	3.2	96.1	0.7	100.0	650
Skolegang/studier	2.9	96.5	0.7	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	6.2	93.2	0.6	100.0	289

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.1	75.3	4.5	100.0	1077
....					
Inntektsgivende arbeid	17.5	78.0	4.5	100.0	650
Skolegang/studier	15.3	80.9	3.8	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	28.9	66.2	4.9	100.0	287

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.6	52.2	28.2	4.0	100.0	1077
....						
Inntektsgivende arbeid	15.6	52.8	27.2	4.3	100.0	649
Skolegang/studier	27.0	53.1	14.0	5.9	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	9.8	50.1	37.7	2.4	100.0	288

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt	
Alle	22.3	28.2	26.6	23.0	100.0	1079
....						
Inntektsgivende arbeid	14.7	26.3	31.2	27.8	100.0	650
Skolegang/studier	23.2	33.6	20.8	22.3	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	39.4	29.8	18.9	11.9	100.0	289

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet							
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt		
Alle	3.4	27.5	33.8	35.3	100.0		840
....							
Inntektsgivende arbeid	2.8	24.7	33.9	38.5	100.0		556
Skolegang/studier	0.9	30.8	41.2	27.1	100.0		108
Trygde-/pensjonsmottak	7.0	34.4	28.3	30.3	100.0		176

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt		
Alle	3.0	13.0	38.6	45.4	100.0		843
....							
Inntektsgivende arbeid	1.1	10.9	37.4	50.7	100.0		557
Skolegang/studier	2.9	14.9	42.1	40.1	100.0		108
Trygde-/pensjonsmottak	9.4	18.5	40.3	31.8	100.0		178

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt					Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt		
Alle	1.1	22.6	76.3	100.0		843
....						
Inntektsgivende arbeid	0.6	22.0	77.4	100.0		556
Skolegang/studier	.	14.6	85.4	100.0		108
Trygde-/pensjonsmottak	3.2	30.1	66.6	100.0		179

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					Tallet på personer som svarte
Økonomisk hovedaktivitet						
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	65.6	15.8	16.1	2.5	100.0	1079
....						
Inntektsgivende arbeid	67.4	14.3	16.2	2.1	100.0	650
Skolegang/studier	68.2	17.5	8.7	5.5	100.0	140
Trygde-/pensjonsmottak	59.8	18.4	19.8	2.0	100.0	289

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere						
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	71.1	14.8	13.5	0.5	100.0	1100
....						
Ingen	55.7	20.5	23.0	0.9	100.0	241
En	69.2	17.8	12.7	0.3	100.0	312
To	76.3	11.5	11.6	0.6	100.0	301
Tre eller flere	82.5	9.5	7.7	0.4	100.0	246

SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		25.3	17.6	55.2	1.9	100.0	1099
....							
Ingen		34.6	23.5	39.8	2.1	100.0	240
En		25.1	19.5	54.3	1.2	100.0	312
To		23.6	12.8	61.9	1.7	100.0	301
Tre eller flere		18.4	15.3	63.7	2.7	100.0	246

SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		67.8	12.8	17.8	1.7	100.0	1099
....							
Ingen		50.5	19.5	29.3	0.7	100.0	241
En		67.4	15.3	15.2	2.1	100.0	312
To		73.1	8.3	16.7	1.9	100.0	301
Tre eller flere		78.9	8.2	11.1	1.8	100.0	245

SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		27.2	14.2	58.0	0.6	100.0	1099
....							
Ingen		40.9	16.2	42.9	.	100.0	241
En		25.5	18.9	55.3	0.3	100.0	312
To		24.9	11.7	62.9	0.6	100.0	301
Tre eller flere		18.7	9.3	70.6	1.4	100.0	245

SSB REISE FERIE 3 2017		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		87.7	4.3	7.3	0.7	100.0	1098
....							
Ingen		81.0	6.1	12.6	0.3	100.0	241
En		87.1	5.7	6.9	0.3	100.0	311
To		91.8	2.6	4.8	0.9	100.0	301
Tre eller flere		90.2	2.7	5.6	1.5	100.0	245

SSB REISE FERIE 3 2017		Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle		49.8	10.1	39.4	0.8	100.0	1096
....							
Ingen		62.4	9.2	28.4	.	100.0	240
En		47.3	11.6	39.8	1.3	100.0	310
To		48.2	6.9	44.4	0.6	100.0	301
Tre eller flere		42.3	12.9	43.7	1.1	100.0	245

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	92.9	1.0	100.0	1098
....					
Ingen	15.0	83.6	1.4	100.0	241
En	4.5	94.8	0.7	100.0	311
To	4.1	94.9	1.0	100.0	301
Tre eller flere	1.8	97.4	0.8	100.0	245

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	4.0	95.3	0.7	100.0	1099
....					
Ingen	10.2	88.9	0.9	100.0	241
En	3.3	96.0	0.7	100.0	311
To	2.3	97.4	0.2	100.0	301
Tre eller flere	0.9	98.3	0.9	100.0	246

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.0	75.5	4.6	100.0	1098
....					
Ingen	34.6	61.1	4.2	100.0	240
En	20.0	73.4	6.6	100.0	311
To	16.7	79.6	3.7	100.0	301
Tre eller flere	9.4	87.3	3.3	100.0	246

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.7	51.7	28.5	4.1	100.0	1097
....						
Ingen	10.0	47.8	39.8	2.4	100.0	240
En	14.3	51.2	29.9	4.7	100.0	311
To	21.3	51.7	22.7	4.2	100.0	301
Tre eller flere	16.6	56.2	22.4	4.8	100.0	245

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt	
Alle	3.4	27.4	33.9	35.2	100.0	853
....						
En	9.2	41.1	32.5	17.2	100.0	310
To	0.3	31.2	39.0	29.4	100.0	297
Tre eller flere	.	5.9	29.7	64.4	100.0	246

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	Tallet på personer som svarte
Alle	3.0	13.1	38.3	45.6	100.0	858
....						
En	6.3	21.2	38.5	34.0	100.0	311
To	1.9	12.9	41.0	44.1	100.0	301
Tre eller flere	0.3	3.3	34.8	61.6	100.0	246

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt					
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt		Tallet på personer som svarte
Alle	1.0	22.7	76.2	100.0		857
....						
En	1.7	21.8	76.5	100.0		312
To	0.7	22.3	77.0	100.0		300
Tre eller flere	0.6	24.4	75.0	100.0		245

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	Tallet på personer som svarte
Alle	65.5	15.7	16.2	2.7	100.0	1099
....						
Ingen	51.6	22.7	21.8	3.9	100.0	241
En	65.3	16.4	17.2	1.2	100.0	312
To	67.6	13.0	16.0	3.4	100.0	300
Tre eller flere	77.1	11.1	9.6	2.3	100.0	246

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	Tallet på personer som svarte
Alle	71.1	14.8	13.6	0.5	100.0	1094
....						
Har ikke kontakt	55.7	20.5	23.0	0.9	100.0	241
En	53.4	21.7	21.5	3.3	100.0	29
To til fire	72.3	14.2	13.5	.	100.0	228
Fem til ti	73.5	16.1	10.4	.	100.0	294
Flere enn 10	82.3	8.8	8.4	0.6	100.0	302

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	Tallet på personer som svarte
Alle	25.4	17.5	55.3	1.8	100.0	1093
....						
Har ikke kontakt	34.6	23.5	39.8	2.1	100.0	240
En	35.2	20.4	44.3	.	100.0	29
To til fire	26.3	16.4	55.9	1.4	100.0	228
Fem til ti	21.5	15.1	61.8	1.7	100.0	294
Flere enn 10	20.0	15.4	62.4	2.2	100.0	302

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	68.0	12.6	17.9	1.4	100.0	1093
....						
Har ikke kontakt	50.5	19.5	29.3	0.7	100.0	241
En	68.1	6.3	18.1	7.5	100.0	29
To til fire	66.7	11.5	21.8	.	100.0	228
Fem til ti	74.3	11.9	12.9	0.9	100.0	294
Flere enn 10	77.5	9.2	10.3	3.0	100.0	301
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	27.4	14.1	58.1	0.4	100.0	1093
....						
Har ikke kontakt	40.9	16.2	42.9	.	100.0	241
En	40.5	21.0	38.5	.	100.0	29
To til fire	24.1	14.4	61.5	.	100.0	228
Fem til ti	25.1	14.2	59.9	0.9	100.0	294
Flere enn 10	19.7	11.4	68.2	0.7	100.0	301
SSB REISE FERIE 3 2017	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	87.9	4.2	7.4	0.6	100.0	1092
....						
Har ikke kontakt	81.0	6.1	12.6	0.3	100.0	241
En	90.3	9.7	.	.	100.0	29
To til fire	89.9	5.0	5.1	.	100.0	228
Fem til ti	91.5	3.0	5.5	.	100.0	294
Flere enn 10	88.2	2.6	7.3	1.9	100.0	300
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	50.0	10.0	39.3	0.6	100.0	1090
....						
Har ikke kontakt	62.4	9.2	28.4	.	100.0	240
En	58.4	13.0	28.5	.	100.0	29
To til fire	48.2	9.6	41.4	0.9	100.0	228
Fem til ti	46.2	11.5	42.0	0.4	100.0	293
Flere enn 10	44.2	9.4	45.2	1.2	100.0	300

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	93.0	0.9	100.0	1092
....					
Har ikke kontakt	15.0	83.6	1.4	100.0	241
En	9.3	87.3	3.4	100.0	29
To til fire	5.6	93.9	0.5	100.0	227
Fem til ti	1.5	97.8	0.7	100.0	294
Flere enn 10	3.5	95.8	0.7	100.0	301

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	4.1	95.3	0.6	100.0	1093
....					
Har ikke kontakt	10.2	88.9	0.9	100.0	241
En	.	96.6	3.4	100.0	29
To til fire	4.7	95.3	.	100.0	227
Fem til ti	1.5	98.5	.	100.0	294
Flere enn 10	1.4	97.5	1.1	100.0	302

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.1	75.5	4.4	100.0	1092
....					
Har ikke kontakt	34.6	61.1	4.2	100.0	240
En	23.6	69.5	6.8	100.0	29
To til fire	22.5	73.9	3.6	100.0	227
Fem til ti	15.1	81.4	3.5	100.0	294
Flere enn 10	10.7	83.4	5.9	100.0	302

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.8	51.8	28.5	3.9	100.0	1091
....						
Har ikke kontakt	10.0	47.8	39.8	2.4	100.0	240
En	5.2	43.7	43.3	7.9	100.0	29
To til fire	16.3	55.5	25.0	3.2	100.0	227
Fem til ti	18.3	51.2	25.6	4.9	100.0	294
Flere enn 10	18.9	53.8	23.1	4.2	100.0	301

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt	
Alle	22.5	28.0	26.8	22.7	100.0	1094
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	241
En	.	96.5	3.5	.	100.0	29
To til fire	.	54.3	39.4	6.3	100.0	228
Fem til ti	.	34.6	39.7	25.6	100.0	294
Flere enn 10	.	17.6	28.8	53.6	100.0	302

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	
Alle	3.0	13.2	38.2	45.5	100.0	853
....						
En	27.2	28.8	20.5	23.5	100.0	29
To til fire	5.8	27.0	42.7	24.5	100.0	228
Fem til ti	1.3	9.1	49.4	40.2	100.0	294
Flere enn 10	0.3	4.8	25.7	69.2	100.0	302

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
Kontakt med hvor mange innvandrere?	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt	
Alle	1.0	22.9	76.1	100.0	852
....					
En	.	20.5	79.5	100.0	29
To til fire	1.6	21.9	76.5	100.0	228
Fem til ti	0.3	19.2	80.5	100.0	294
Flere enn 10	1.4	27.3	71.3	100.0	301

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar					Tallet
Kontakt med hvor mange innvandrere?	positivt til norsk økonomi					på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	65.6	15.7	16.3	2.5	100.0	1093
....						
Har ikke kontakt	51.6	22.7	21.8	3.9	100.0	241
En	56.0	14.1	29.9	.	100.0	29
To til fire	61.6	19.1	18.6	0.7	100.0	228
Fem til ti	72.8	11.0	13.5	2.8	100.0	294
Flere enn 10	74.2	11.9	11.2	2.7	100.0	301

SSB REISE FERIE 3 2017 -----	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	71.1	14.8	13.6	0.5	100.0	1099
....						
Har ikke kontakt	55.7	20.5	23.0	0.9	100.0	241
Sjeldnere enn månedlig	64.4	24.4	7.4	3.8	100.0	27
Månedlig	71.8	13.5	14.7	.	100.0	114
Ukentlig	74.4	12.4	13.2	.	100.0	332
Daglig	78.3	13.1	8.0	0.7	100.0	385

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	25.3	17.6	55.3	1.9	100.0	1098
....						
Har ikke kontakt	34.6	23.5	39.8	2.1	100.0	240
Sjeldnere enn månedlig	15.0	28.1	49.7	7.2	100.0	27
Månedlig	27.0	14.1	57.9	1.0	100.0	114
Ukentlig	23.6	15.9	58.8	1.8	100.0	332
Daglig	21.1	15.5	61.6	1.7	100.0	385

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	67.8	12.7	17.8	1.7	100.0	1098
....						
Har ikke kontakt	50.5	19.5	29.3	0.7	100.0	241
Sjeldnere enn månedlig	72.4	14.1	9.8	3.8	100.0	27
Månedlig	73.8	13.1	13.1	.	100.0	114
Ukentlig	69.0	9.9	19.3	1.8	100.0	332
Daglig	75.7	10.5	11.2	2.5	100.0	384

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	27.3	14.1	58.1	0.6	100.0	1098
....						
Har ikke kontakt	40.9	16.2	42.9	.	100.0	241
Sjeldnere enn månedlig	38.2	15.9	45.9	.	100.0	27
Månedlig	24.6	14.8	60.6	.	100.0	114
Ukentlig	24.7	11.0	64.1	0.2	100.0	332
Daglig	20.8	15.1	62.7	1.4	100.0	384

SSB REISE FERIE 3 2017	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	87.8	4.2	7.3	0.7	100.0	1097
....						
Har ikke kontakt	81.0	6.1	12.6	0.3	100.0	241
Sjeldnere enn månedlig	80.9	10.9	8.2	.	100.0	27
Månedlig	88.2	6.9	4.9	.	100.0	114
Ukentlig	89.4	2.6	6.6	1.3	100.0	332
Daglig	91.0	3.1	5.2	0.7	100.0	383

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	49.8	10.1	39.3	0.8	100.0	1095
....						
Har ikke kontakt	62.4	9.2	28.4	.	100.0	240
Sjeldnere enn månedlig	56.1	4.6	35.4	3.9	100.0	27
Månedlig	42.4	8.6	48.1	0.9	100.0	114
Ukentlig	44.4	11.1	43.4	1.1	100.0	331
Daglig	48.1	10.5	40.6	0.7	100.0	383

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	92.9	1.0	100.0	1097
....					
Har ikke kontakt	15.0	83.6	1.4	100.0	241
Sjeldnere enn månedlig	15.6	75.9	8.6	100.0	27
Månedlig	5.5	94.5	.	100.0	114
Ukentlig	4.1	94.7	1.2	100.0	331
Daglig	1.8	98.0	0.2	100.0	384

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	4.0	95.3	0.7	100.0	1098
....					
Har ikke kontakt	10.2	88.9	0.9	100.0	241
Sjeldnere enn månedlig	10.9	85.2	3.8	100.0	27
Månedlig	4.1	95.9	.	100.0	114
Ukentlig	2.7	96.7	0.6	100.0	331
Daglig	0.8	98.6	0.6	100.0	385

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.0	75.5	4.6	100.0	1097
....					
Har ikke kontakt	34.6	61.1	4.2	100.0	240
Sjeldnere enn månedlig	21.5	66.0	12.5	100.0	27
Månedlig	23.2	72.1	4.7	100.0	114
Ukentlig	17.4	78.7	3.9	100.0	331
Daglig	11.9	83.3	4.8	100.0	385

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.7	51.7	28.5	4.0	100.0	1096
....						
Har ikke kontakt	10.0	47.8	39.8	2.4	100.0	240
Sjeldnere enn månedlig	19.5	40.8	28.6	11.0	100.0	27
Månedlig	13.5	49.6	33.1	3.7	100.0	114
Ukentlig	15.5	56.5	24.9	3.1	100.0	330
Daglig	19.9	51.6	23.1	5.3	100.0	385

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt	
Alle	22.4	28.0	27.0	22.6	100.0	1099
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	241
Sjeldnere enn månedlig	.	74.6	22.4	3.0	100.0	27
Månedlig	.	58.3	34.4	7.3	100.0	114
Ukentlig	.	36.3	37.3	26.4	100.0	332
Daglig	.	26.9	33.7	39.4	100.0	385

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt	
Alle	3.4	27.4	33.9	35.2	100.0	853
....						
Sjeldnere enn månedlig	30.9	52.1	14.0	3.0	100.0	27
Månedlig	7.6	56.1	23.5	12.9	100.0	114
Ukentlig	1.8	30.6	43.9	23.7	100.0	329
Daglig	1.8	14.7	29.9	53.5	100.0	383

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt	
Alle	1.0	22.8	76.2	100.0	856
....					
Sjeldnere enn månedlig	3.6	27.2	69.2	100.0	27
Månedlig	1.9	29.4	68.7	100.0	114
Ukentlig	0.5	23.9	75.6	100.0	331
Daglig	1.1	19.6	79.3	100.0	384

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					Tallet på personer som svarte
Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	65.5	15.7	16.2	2.7	100.0	1098
....						
Har ikke kontakt	51.6	22.7	21.8	3.9	100.0	241
Sjeldnere enn månedlig	52.6	22.9	24.5	.	100.0	27
Månedlig	58.1	17.6	22.9	1.4	100.0	114
Ukentlig	69.7	12.9	15.0	2.4	100.0	332
Daglig	73.7	12.6	11.1	2.6	100.0	384

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	71.1	14.8	13.6	0.5	100.0	1098
....						
Har ikke kontakt	55.7	20.5	23.0	0.9	100.0	241
Hovedsak. negativ	40.8	.	59.2	.	100.0	8
Både pos. og neg.	62.9	15.4	21.3	0.4	100.0	190
Hovedsak. positiv	79.9	12.7	7.1	0.3	100.0	659

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	25.3	17.6	55.2	1.8	100.0	1097
....						
Har ikke kontakt	34.6	23.5	39.8	2.1	100.0	240
Hovedsak. negativ	35.4	14.8	49.8	.	100.0	8
Både pos. og neg.	37.8	18.2	41.4	2.5	100.0	190
Hovedsak. positiv	18.0	15.3	65.2	1.5	100.0	659
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	67.8	12.8	17.8	1.6	100.0	1097
....						
Har ikke kontakt	50.5	19.5	29.3	0.7	100.0	241
Hovedsak. negativ	17.6	53.4	29.0	.	100.0	8
Både pos. og neg.	59.4	13.5	24.2	2.9	100.0	190
Hovedsak. positiv	77.5	9.5	11.5	1.6	100.0	658
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	27.3	14.2	58.1	0.5	100.0	1097
....						
Har ikke kontakt	40.9	16.2	42.9	.	100.0	241
Hovedsak. negativ	48.8	25.2	26.0	.	100.0	8
Både pos. og neg.	37.5	17.0	44.8	0.7	100.0	190
Hovedsak. positiv	18.8	12.5	68.2	0.6	100.0	658
SSB REISE FERIE 3 2017	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	87.8	4.3	7.3	0.6	100.0	1096
....						
Har ikke kontakt	81.0	6.1	12.6	0.3	100.0	241
Hovedsak. negativ	55.6	20.6	23.8	.	100.0	8
Både pos. og neg.	83.4	4.4	10.9	1.4	100.0	190
Hovedsak. positiv	92.1	3.3	4.1	0.5	100.0	657
SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	49.9	10.1	39.4	0.7	100.0	1094
....						
Har ikke kontakt	62.4	9.2	28.4	.	100.0	240
Hovedsak. negativ	71.0	.	29.0	.	100.0	8
Både pos. og neg.	62.9	9.7	26.4	0.9	100.0	189
Hovedsak. positiv	40.9	10.7	47.5	0.9	100.0	657

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	92.9	1.0	100.0	1096
....					
Har ikke kontakt	15.0	83.6	1.4	100.0	241
Hovedsak. negativ	34.2	65.8	.	100.0	8
Både pos. og neg.	9.4	88.4	2.3	100.0	189
Hovedsak. positiv	1.4	98.2	0.4	100.0	658

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	4.0	95.3	0.7	100.0	1097
....					
Har ikke kontakt	10.2	88.9	0.9	100.0	241
Hovedsak. negativ	34.2	65.8	.	100.0	8
Både pos. og neg.	6.4	92.4	1.2	100.0	190
Hovedsak. positiv	0.6	99.0	0.4	100.0	658

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.0	75.4	4.6	100.0	1096
....					
Har ikke kontakt	34.6	61.1	4.2	100.0	240
Hovedsak. negativ	59.2	32.4	8.4	100.0	8
Både pos. og neg.	25.8	69.0	5.3	100.0	190
Hovedsak. positiv	12.2	83.4	4.4	100.0	658

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.8	51.7	28.5	4.1	100.0	1095
....						
Har ikke kontakt	10.0	47.8	39.8	2.4	100.0	240
Hovedsak. negativ	.	40.8	59.2	.	100.0	8
Både pos. og neg.	5.6	52.7	38.7	3.0	100.0	189
Hovedsak. positiv	21.2	53.0	20.7	5.1	100.0	658

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt	
Alle	22.4	28.1	27.0	22.6	100.0	1098
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	241
Hovedsak. negativ	.	58.8	23.6	17.6	100.0	8
Både pos. og neg.	.	34.8	34.0	31.2	100.0	190
Hovedsak. positiv	.	36.3	35.1	28.6	100.0	659

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt		
Alle	3.5	27.4	34.0	35.2	100.0		852
....							
Hovedsak. negativ	.	42.4	10.4	47.2	100.0		8
Både pos. og neg.	3.1	26.3	28.6	42.1	100.0		190
Hovedsak. positiv	3.6	27.5	35.9	33.0	100.0		654

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt		
Alle	3.0	13.1	38.3	45.6	100.0		856
....							
Hovedsak. negativ	10.4	23.6	18.8	47.2	100.0		8
Både pos. og neg.	3.6	17.0	40.2	39.2	100.0		190
Hovedsak. positiv	2.8	11.8	38.0	47.4	100.0		658

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi						Tallet på personer som svarte
Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	65.5	15.7	16.2	2.6	100.0		1097
....							
Har ikke kontakt	51.6	22.7	21.8	3.9	100.0		241
Hovedsak. negativ	40.8	28.2	31.0	.	100.0		8
Både pos. og neg.	62.3	13.6	23.1	1.0	100.0		190
Hovedsak. positiv	72.1	13.5	11.8	2.5	100.0		658

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.						Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	71.0	14.8	13.6	0.5	100.0		1101
....							
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	82.0	10.7	6.0	1.3	100.0		68
Med landbakgrunn den øvrige verden	90.0	7.1	1.5	1.4	100.0		53
Den øvrige befolkningen	68.9	15.6	15.0	0.4	100.0		980

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.						Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	25.3	17.7	55.2	1.9	100.0		1100
....							
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	22.6	8.9	64.8	3.7	100.0		68
Med landbakgrunn den øvrige verden	25.3	33.2	38.6	2.9	100.0		53
Den øvrige befolkningen	25.5	17.3	55.6	1.7	100.0		979

SSB REISE FERIE 3 2017 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	67.7	12.8	17.8	1.7	100.0	1100
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	62.8	14.2	15.6	7.4	100.0	68
Med landbakgrunn den øvrige verden	79.7	6.3	7.3	6.6	100.0	53
Den øvrige befolkningen	67.3	13.2	18.7	0.9	100.0	979
SSB REISE FERIE 3 2017 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	27.2	14.2	58.0	0.6	100.0	1100
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	19.7	10.5	67.4	2.3	100.0	68
Med landbakgrunn den øvrige verden	21.3	16.6	55.5	6.6	100.0	53
Den øvrige befolkningen	28.2	14.4	57.5	.	100.0	979
SSB REISE FERIE 3 2017 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	87.7	4.3	7.3	0.7	100.0	1099
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	84.5	2.3	9.7	3.6	100.0	68
Med landbakgrunn den øvrige verden	85.8	4.0	8.9	1.4	100.0	53
Den øvrige befolkningen	88.1	4.4	7.0	0.5	100.0	978
SSB REISE FERIE 3 2017 ----- Innvandrere og deres norskfødte barn	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	49.7	10.1	39.4	0.8	100.0	1097
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	51.6	13.0	31.8	3.6	100.0	68
Med landbakgrunn den øvrige verden	57.0	13.5	28.2	1.4	100.0	53
Den øvrige befolkningen	49.1	9.7	40.7	0.5	100.0	976

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	92.9	1.0	100.0	1099
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	6.2	89.8	4.0	100.0	67
Med landbakgrunn den øvrige verden	4.1	95.9	.	100.0	53
Den øvrige befolkningen	6.2	93.0	0.8	100.0	979

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	4.0	95.3	0.7	100.0	1100
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	4.7	91.4	3.9	100.0	68
Med landbakgrunn den øvrige verden	1.9	98.1	.	100.0	53
Den øvrige befolkningen	4.1	95.4	0.5	100.0	979

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.0	75.5	4.6	100.0	1098
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	7.1	83.4	9.4	100.0	68
Med landbakgrunn den øvrige verden	3.9	93.9	2.2	100.0	53
Den øvrige befolkningen	22.0	73.6	4.4	100.0	977

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge				Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt
Alle	15.7	51.7	28.5	4.1	100.0
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	21.6	43.3	25.0	10.1	100.0
Med landbakgrunn den øvrige verden	25.9	47.3	23.2	3.6	100.0
Den øvrige befolkningen	14.6	52.7	29.1	3.6	100.0

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt
Alle	22.3	28.1	27.0	22.6	100.0
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika	1.2	26.9	34.8	37.0	100.0
Med landbakgrunn den øvrige verden	7.8	11.2	16.3	64.6	100.0
Den øvrige befolkningen	24.9	29.3	27.1	18.6	100.0

SSB REISE FERIE 3 2017		Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn		En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt	
Alle		3.4	27.4	33.9	35.2	100.0	853
....							
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika		.	16.8	20.5	62.8	100.0	66
Med landbakgrunn den øvrige verden		.	10.0	16.2	73.8	100.0	48
Den øvrige befolkningen		4.1	29.9	36.7	29.3	100.0	739

SSB REISE FERIE 3 2017		Hvor ofte kontakt med innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn		Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	
Alle		3.0	13.1	38.3	45.6	100.0	858
....							
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika		.	4.8	30.4	64.8	100.0	67
Med landbakgrunn den øvrige verden		.	7.1	14.6	78.3	100.0	49
Den øvrige befolkningen		3.6	14.4	41.1	40.9	100.0	742

SSB REISE FERIE 3 2017		Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn		Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt	
Alle		1.0	22.7	76.2	100.0	857
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika		.	22.9	77.1	100.0	67
Med landbakgrunn den øvrige verden		2.6	23.9	73.4	100.0	48
Den øvrige befolkningen		1.0	22.6	76.4	100.0	742

SSB REISE FERIE 3 2017		Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte
Innvandrere og deres norskfødte barn		Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	
Alle		65.5	15.7	16.2	2.6	1100
....						
Med landbakgrunn Europa og Nord-Amerika		79.4	5.5	11.4	3.7	67
Med landbakgrunn den øvrige verden		76.4	12.5	5.1	6.0	53
Den øvrige befolkningen		63.7	16.7	17.3	2.3	980

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	71.0	14.8	13.6	0.5	100.0	1101
....						
Rødt	82.1	17.9	.	.	100.0	13
Sosialistisk						
Venstreparti	81.3	9.5	9.2	.	100.0	30
Det Norske						
Arbeiderparti	80.7	11.8	7.1	0.4	100.0	299
Senterpartiet	66.3	14.1	18.4	1.2	100.0	86
Kristelig Folkeparti	71.3	11.1	14.6	3.0	100.0	35
Venstre	88.6	6.1	5.2	.	100.0	35
Høyre	69.2	17.6	13.2	.	100.0	221
Fremskrittpartiet	50.2	17.7	32.1	.	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	93.1	6.9	.	.	100.0	25
Felleslister/andre						
lister	81.2	18.8	.	.	100.0	5
Stemmer ikke	65.3	12.0	22.7	.	100.0	33
Blankt	59.1	29.5	11.4	.	100.0	53
Har ikke stemmerett	77.8	11.6	9.4	1.2	100.0	60
Vil ikke svare	39.7	17.0	43.3	.	100.0	12
Vet ikke	61.3	17.4	19.8	1.6	100.0	114

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	25.3	17.7	55.2	1.9	100.0	1100
....						
Rødt	.	5.6	86.3	8.1	100.0	13
Sosialistisk						
Venstreparti	9.2	10.4	80.4	.	100.0	30
Det Norske						
Arbeiderparti	16.3	14.6	67.3	1.8	100.0	299
Senterpartiet	32.7	24.2	43.0	.	100.0	86
Kristelig Folkeparti	15.4	4.7	76.9	3.0	100.0	35
Venstre	9.7	16.5	73.8	.	100.0	35
Høyre	28.5	18.7	51.3	1.5	100.0	221
Fremskrittpartiet	58.1	14.6	26.2	1.2	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	11.2	4.1	84.8	.	100.0	25
Felleslister/andre						
lister	65.6	16.6	17.8	.	100.0	5
Stemmer ikke	28.6	16.0	50.2	5.2	100.0	33
Blankt	22.4	30.2	45.9	1.5	100.0	53
Har ikke stemmerett	21.4	18.2	55.4	4.9	100.0	60
Vil ikke svare	39.6	26.3	34.0	.	100.0	12
Vet ikke	29.0	24.5	44.2	2.2	100.0	113

SSB REISE FERIE 3 2017 ----- Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	67.7	12.8	17.8	1.7	100.0	1100
....						
Rødt	100.0	.	.	.	100.0	13
Sosialistisk						
Venstreparti	76.6	7.6	9.2	6.6	100.0	30
Det Norske						
Arbeiderparti	77.5	10.2	11.9	0.4	100.0	299
Senterpartiet	57.7	16.4	25.0	0.9	100.0	86
Kristelig Folkeparti	75.6	15.2	6.3	3.0	100.0	35
Venstre	95.0	2.3	2.7	.	100.0	35
Høyre	67.8	15.2	16.6	0.5	100.0	221
Fremskrittpartiet	51.4	9.0	38.4	1.2	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	84.8	.	11.2	4.1	100.0	25
Felleslister/andre						
lister	43.1	16.6	40.3	.	100.0	5
Stemmer ikke	56.5	8.3	27.6	7.6	100.0	33
Blankt	51.8	24.9	23.3	.	100.0	53
Har ikke stemmerett	55.5	14.0	23.7	6.9	100.0	60
Vil ikke svare	60.1	7.9	32.0	.	100.0	12
Vet ikke	63.7	18.4	15.6	2.3	100.0	113

SSB REISE FERIE 3 2017 ----- Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	27.2	14.2	58.0	0.6	100.0	1100
....						
Rødt	.	8.1	91.9	.	100.0	13
Sosialistisk						
Venstreparti	18.0	.	82.0	.	100.0	30
Det Norske						
Arbeiderparti	16.0	12.0	72.0	.	100.0	299
Senterpartiet	30.4	18.1	51.6	.	100.0	86
Kristelig Folkeparti	28.5	4.7	63.9	3.0	100.0	35
Venstre	9.9	2.2	87.9	.	100.0	35
Høyre	31.4	16.8	51.8	.	100.0	221
Fremskrittpartiet	63.2	9.5	27.3	.	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	7.7	10.6	77.6	4.1	100.0	25
Felleslister/andre						
lister	40.3	.	59.7	.	100.0	5
Stemmer ikke	22.3	10.1	64.9	2.7	100.0	33
Blankt	29.5	26.4	44.1	.	100.0	53
Har ikke stemmerett	25.2	12.2	59.5	3.1	100.0	60
Vil ikke svare	58.0	7.9	34.0	.	100.0	12
Vet ikke	31.2	25.1	43.0	0.7	100.0	113

SSB REISE FERIE 3 2017	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	87.7	4.3	7.3	0.7	100.0	1099
....						
Rødt	100.0	.	.	.	100.0	13
Sosialistisk						
Venstreparti	90.8	.	9.2	.	100.0	30
Det Norske						
Arbeiderparti	89.8	4.7	5.2	0.3	100.0	298
Senterpartiet	94.1	2.4	3.5	.	100.0	86
Kristelig Folkeparti	82.3	.	14.7	3.0	100.0	35
Venstre	100.0	.	.	.	100.0	35
Høyre	89.7	2.9	7.1	0.4	100.0	221
Fremskrittpartiet	80.5	5.0	13.4	1.1	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	85.2	10.6	4.2	.	100.0	25
Felleslister/andre						
lister	61.9	.	38.1	.	100.0	5
Stemmer ikke	77.1	5.1	10.6	7.2	100.0	33
Blankt	82.7	10.4	6.9	.	100.0	53
Har ikke stemmerett	83.9	4.2	10.8	1.2	100.0	60
Vil ikke svare	67.3	7.9	24.8	.	100.0	12
Vet ikke	87.8	5.5	6.0	0.7	100.0	113

SSB REISE FERIE 3 2017	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	49.7	10.1	39.4	0.8	100.0	1097
....						
Rødt	16.4	.	75.5	8.1	100.0	13
Sosialistisk						
Venstreparti	19.5	7.1	73.4	.	100.0	30
Det Norske						
Arbeiderparti	44.1	10.7	45.2	.	100.0	298
Senterpartiet	49.6	11.6	37.5	1.2	100.0	86
Kristelig Folkeparti	54.9	8.3	33.8	3.0	100.0	35
Venstre	35.6	5.1	59.3	.	100.0	35
Høyre	53.6	8.8	37.1	0.5	100.0	221
Fremskrittpartiet	73.3	10.8	16.0	.	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	28.7	.	71.3	.	100.0	25
Felleslister/andre						
lister	100.0	.	.	.	100.0	5
Stemmer ikke	43.1	20.9	28.8	7.2	100.0	33
Blankt	59.8	14.6	25.6	.	100.0	52
Har ikke stemmerett	45.6	5.2	48.0	1.2	100.0	60
Vil ikke svare	60.4	17.2	22.3	.	100.0	12
Vet ikke	54.6	12.8	31.9	0.7	100.0	112

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.1	92.9	1.0	100.0	1099
....					
Rødt	.	100.0	.	100.0	13
Sosialistisk Venstreparti	9.2	90.8	.	100.0	30
Det Norske Arbeiderparti	3.4	96.6	.	100.0	299
Senterpartiet	7.7	89.9	2.4	100.0	86
Kristelig Folkeparti	14.4	82.6	3.0	100.0	35
Venstre	.	100.0	.	100.0	35
Høyre	6.9	92.5	0.6	100.0	220
Fremskrittspartiet	12.6	87.4	.	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	.	100.0	.	100.0	25
Felleslister/andre lister	.	81.2	18.8	100.0	5
Stemmer ikke	7.7	92.3	.	100.0	32
Blankt	4.3	93.9	1.8	100.0	53
Har ikke stemmerett	8.5	90.0	1.6	100.0	60
Vil ikke svare	9.8	80.9	9.3	100.0	12
Vet ikke	5.0	93.2	1.8	100.0	114

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	4.0	95.3	0.7	100.0	1100
....					
Rødt	.	100.0	.	100.0	13
Sosialistisk Venstreparti	9.2	90.8	.	100.0	30
Det Norske Arbeiderparti	2.1	97.9	.	100.0	299
Senterpartiet	5.0	95.0	.	100.0	86
Kristelig Folkeparti	7.7	89.3	3.0	100.0	35
Venstre	.	100.0	.	100.0	35
Høyre	4.0	96.0	.	100.0	220
Fremskrittspartiet	7.5	92.5	.	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	.	100.0	.	100.0	25
Felleslister/andre lister	18.8	81.2	.	100.0	5
Stemmer ikke	4.9	91.8	3.2	100.0	33
Blankt	8.2	90.0	1.8	100.0	53
Har ikke stemmerett	6.3	92.1	1.6	100.0	60
Vil ikke svare	9.8	90.2	.	100.0	12
Vet ikke	0.9	96.5	2.6	100.0	114

SSB REISE FERIE 3 2017	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Ja	Nei	Vet ikke	I alt	
Alle	20.0	75.5	4.6	100.0	1098
....					
Rødt	6.9	93.1	.	100.0	13
Sosialistisk					
Venstreparti	12.4	82.8	4.8	100.0	30
Det Norske					
Arbeiderparti	15.6	82.6	1.8	100.0	299
Senterpartiet	27.5	69.9	2.6	100.0	86
Kristelig Folkeparti	26.5	65.8	7.7	100.0	35
Venstre	5.0	95.0	.	100.0	35
Høyre	24.0	70.0	6.0	100.0	220
Fremskrittspartiet	42.8	51.9	5.2	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	6.9	90.1	3.0	100.0	25
Felleslister/andre lister	18.8	81.2	.	100.0	5
Stemmer ikke	15.3	78.9	5.8	100.0	33
Blankt	24.2	74.0	1.8	100.0	52
Har ikke stemmerett	12.3	80.1	7.6	100.0	60
Vil ikke svare	26.5	58.2	15.3	100.0	12
Vet ikke	13.7	77.0	9.2	100.0	113

SSB REISE FERIE 3 2017	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt	
Alle	15.7	51.7	28.5	4.1	100.0	1098
....						
Rødt	28.8	53.6	9.5	8.1	100.0	13
Sosialistisk						
Venstreparti	43.7	42.3	14.0	.	100.0	30
Det Norske						
Arbeiderparti	24.0	56.4	16.8	2.9	100.0	299
Senterpartiet	10.9	50.0	36.3	2.7	100.0	85
Kristelig Folkeparti	31.7	42.2	19.3	6.8	100.0	35
Venstre	36.7	54.7	4.8	3.8	100.0	35
Høyre	3.9	63.3	31.2	1.7	100.0	221
Fremskrittspartiet	.	28.7	68.6	2.7	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	45.1	51.3	.	3.7	100.0	25
Felleslister/andre lister	.	61.9	38.1	.	100.0	5
Stemmer ikke	8.4	52.5	27.4	11.7	100.0	32
Blankt	4.5	46.3	42.6	6.6	100.0	53
Har ikke stemmerett	25.6	46.4	22.9	5.1	100.0	60
Vil ikke svare	7.5	49.9	34.5	8.1	100.0	11
Vet ikke	9.3	46.4	35.3	9.0	100.0	114

SSB REISE FERIE 3 2017	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen				Tre eller flere	I alt	
	Ingen	En	To			
Alle	22.3	28.1	27.0	22.6	100.0	1100
....						
Rødt	9.5	45.9	34.8	9.8	100.0	13
Sosialistisk Venstreparti	20.0	25.8	26.2	28.0	100.0	30
Det Norske Arbeiderparti	21.8	23.0	27.5	27.6	100.0	299
Senterpartiet	35.4	30.7	18.3	15.5	100.0	86
Kristelig Folkeparti	12.0	26.5	34.4	27.0	100.0	35
Venstre	17.3	26.2	32.4	24.2	100.0	35
Høyre	18.5	33.1	29.8	18.6	100.0	221
Fremskrittpartiet	18.3	31.3	30.5	19.9	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	18.8	24.2	29.1	27.9	100.0	25
Felleslister/andre lister	40.3	.	25.3	34.4	100.0	5
Stemmer ikke	22.4	35.8	20.3	21.4	100.0	33
Blankt	21.0	31.8	26.8	20.4	100.0	52
Har ikke stemmerett	17.7	24.9	33.0	24.4	100.0	60
Vil ikke svare	35.6	30.6	.	33.7	100.0	12
Vet ikke	32.7	26.5	20.9	20.0	100.0	114

SSB REISE FERIE 3 2017	Kontakt med hvor mange innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen						
	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	I alt	
Alle	3.4	27.4	33.9	35.2	100.0	853
....						
Rødt	11.6	25.5	55.7	7.2	100.0	11
Sosialistisk Venstreparti	3.5	18.9	25.6	51.9	100.0	25
Det Norske Arbeiderparti	2.5	26.2	33.1	38.3	100.0	233
Senterpartiet	5.4	42.2	32.3	20.1	100.0	56
Kristelig Folkeparti	.	25.5	52.8	21.7	100.0	32
Venstre	3.6	29.4	30.4	36.7	100.0	29
Høyre	2.6	30.7	37.6	29.2	100.0	180
Fremskrittpartiet	3.3	37.0	27.1	32.7	100.0	65
Miljøpartiet de grønne	4.5	20.3	34.0	41.2	100.0	21
Felleslister/andre lister	.	.	70.2	29.8	100.0	3
Stemmer ikke	.	41.9	11.1	47.0	100.0	25
Blankt	4.5	27.5	30.3	37.6	100.0	41
Har ikke stemmerett	.	14.6	33.4	52.0	100.0	48
Vil ikke svare	26.0	20.3	33.0	20.7	100.0	8
Vet ikke	8.2	14.9	39.4	37.4	100.0	76

SSB REISE FERIE 3 2017	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	
Alle	3.0	13.1	38.3	45.6	100.0	858
....						
Rødt	8.9	33.3	24.6	33.2	100.0	12
Sosialistisk Venstreparti	.	15.1	31.1	53.8	100.0	25
Det Norske Arbeiderparti	3.3	12.7	34.6	49.4	100.0	233
Senterpartiet	2.2	23.0	40.3	34.5	100.0	56
Kristelig Folkeparti	.	21.2	51.8	26.9	100.0	32
Venstre	2.8	17.8	43.0	36.5	100.0	29
Høyre	2.1	15.1	38.5	44.3	100.0	180
Fremskrittpartiet	3.3	14.8	45.6	36.3	100.0	65
Miljøpartiet de grønne	4.5	9.0	21.7	64.8	100.0	21
Felleslister/andre lister	.	.	42.4	57.6	100.0	3
Stemmer ikke	.	4.2	35.5	60.3	100.0	25
Blankt	4.2	9.6	34.1	52.1	100.0	41
Har ikke stemmerett	.	5.7	29.8	64.6	100.0	50
Vil ikke svare	26.0	.	41.4	32.6	100.0	8
Vet ikke	5.9	7.5	52.8	33.9	100.0	78

SSB REISE FERIE 3 2017	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt	
Alle	1.0	22.7	76.2	100.0	857
....					
Rødt	.	.	100.0	100.0	12
Sosialistisk Venstreparti	.	11.9	88.1	100.0	25
Det Norske Arbeiderparti	0.4	16.5	83.1	100.0	232
Senterpartiet	.	23.8	76.2	100.0	56
Kristelig Folkeparti	6.9	14.5	78.5	100.0	32
Venstre	.	25.9	74.1	100.0	29
Høyre	0.5	24.8	74.6	100.0	181
Fremskrittpartiet	3.2	31.9	64.9	100.0	65
Miljøpartiet de grønne	.	12.6	87.4	100.0	21
Felleslister/andre lister	.	29.8	70.2	100.0	3
Stemmer ikke	.	25.9	74.1	100.0	25
Blankt	3.0	22.6	74.3	100.0	41
Har ikke stemmerett	.	28.6	71.4	100.0	49
Vil ikke svare	.	43.7	56.3	100.0	8
Vet ikke	2.0	30.3	67.7	100.0	78

SSB REISE FERIE 3 2017	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					Tallet på personer som svarte
Ville stemt om Stortingsvalg i morgen	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	65.5	15.7	16.2	2.6	100.0	1100
....						
Rødt	65.7	15.0	19.3	.	100.0	13
Sosialistisk						
Venstreparti	66.4	9.8	23.8	.	100.0	30
Det Norske						
Arbeiderparti	77.5	9.7	10.4	2.4	100.0	299
Senterpartiet	62.9	15.0	21.0	1.1	100.0	86
Kristelig Folkeparti	81.7	9.1	6.2	3.0	100.0	35
Venstre	81.5	10.7	7.8	.	100.0	35
Høyre	58.4	18.8	21.5	1.4	100.0	221
Fremskrittpartiet	47.9	15.4	34.2	2.4	100.0	80
Miljøpartiet de grønne	81.1	14.8	.	4.1	100.0	25
Felleslister/andre						
lister	78.5	21.5	.	.	100.0	5
Stemmer ikke	56.6	22.1	16.4	5.0	100.0	33
Blankt	48.3	30.0	21.8	.	100.0	52
Har ikke stemmerett	74.6	15.3	3.6	6.5	100.0	60
Vil ikke svare	63.5	6.0	30.6	.	100.0	12
Vet ikke	54.5	23.5	15.4	6.6	100.0	114

Vedlegg C: Multivariat analyse

Multipel lineær regresjon (OLS) for faktorer som virker på holdningen til innvandrere og innvandring. Ustandardiserte regresjonskoeffisienter (B). 2017. Se innledningen til kapittel 7 (s. 44) for omtale av modellene og metoden som er benyttet i vedlegget.

	Utsagn 1			Utsagn 2			Utsagn 3			Utsagn 4		
	Nyttig innsats i arbeid			Misbruker sosial velferd			Beriker kulturen			Kilde til utrygghet		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
Kjønn (ref. mann)												
Kvinne	0,09	0,09	0,09	0,14	0,09	0,09	0,30***	0,23**	0,24***	0,10	-0,02	0,08
Alder (ref. 67-79 år)												
16-24 år	-0,04	0,11	0,08	0,54**	0,75***	0,74***	0,14	0,37*	0,34	0,37	0,62**	0,61**
25-44 år	-0,15	-0,12	-0,17	0,27	0,31*	0,27	0,23	0,29	0,24	0,03	0,02	-0,03
45-66 år	-0,15	-0,10	-0,16	0,09	0,15	0,11	0,21	0,27	0,20	0,04	0,11	0,06
Utdanning (ref. grunnskole)												
Videregående		0,16	0,13		0,34***	0,31**		0,28**	0,26**		0,20	0,17
Høyere, kort		0,40***	0,37***		0,82***	0,79***		0,52***	0,47***		0,79***	0,75***
Høyere, lang		0,41**	0,37**		0,86***	0,82***		0,66***	0,60***		0,84***	0,80***
Bostedsstrøk (ref. spredtbygd)												
Tettbygd (- 99 999 innb.)	0,00	0,04	0,01	0,06	0,05	0,03	0,03	0,05	0,03	-0,04	-0,03	-0,06
Tettbygd (100 000 + innb.)	0,08	0,12	0,09	0,17	0,05	0,03	0,27*	0,14	0,12	0,19	0,09	0,07
Landsdel (ref. Østlandet ellers)												
Akershus, Oslo	0,04	0,06	0,04	-0,05	0,07	0,05	-0,01	0,08	0,05	0,09	0,16	0,13
Hedmark, Oppland	-0,30*	-0,35*	-0,31*	-0,22	-0,21	-0,17	-0,20	-0,15	-0,10	-0,03	-0,05	-0,00
Agder, Rogaland	-0,21*	-0,20	-0,19	-0,25*	-0,19	-0,18	-0,13	-0,13	-0,13	-0,08	-0,07	-0,07
Vestlandet	-0,08	-0,11	-0,11	-0,31*	-0,26*	-0,25*	-0,04	0,02	0,02	-0,10	-0,11	-0,11
Trøndelag	0,15	0,08	0,11	-0,12	-0,12	-0,09	-0,15	-0,04	-0,00	0,09	0,09	0,12
Nord-Norge	-0,20	-0,20	-0,18	-0,22	-0,14	-0,13	-0,06	0,08	0,09	-0,23	-0,19	-0,18
Hovedaktivitet (ref. trygd/pensjon)												
Arbeid	0,27**	0,31**	0,25**	0,08	0,08	0,14	0,35***	0,18	0,11	0,17	0,19	0,12
Skole, studier	0,41**	0,44**	0,36*	0,09	0,20	0,19	0,56***	0,33	0,25	0,22	0,25	0,16
Antall arenaer (ref. ingen)												
En	0,23**		0,19*	0,27*		0,17	0,40***		0,31**	0,36**		0,18
To	0,34***		0,28**	0,41***		0,25*	0,45***		0,39***	0,48***		0,25*
Tre eller flere	0,45***		0,43***	0,57***		0,44***	0,55***		0,45***	0,64***		0,52***
Innvandrerbakgrunn (ref. øvrige befolkning)												
Europa/Nord-Amerika	0,35**	0,25	0,17	0,07	0,05	-0,03	-0,10	0,03	-0,05	0,16	-0,01	-0,12
Øvrige verden	0,49***	0,65***	0,53***	-0,54**	-0,15	-0,29	0,20	0,38*	0,28	-0,09	0,24	0,07
Justert R²	0,09	0,08	0,10	0,06	0,10	0,11	0,07	0,07	0,08	0,06	0,09	0,10
N	1 070	1 034	1 033	1 055	1 021	1 020	1 060	1 027	1 026	1 069	1 034	1 033

	Utsagn 5			Utsagn 5			Utsagn 7			Utsagn 8		
	Samme mulighet til arbeid			Bør bli som nordmenn			Arbeidsinnvandring			Flyktningers adgang		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
Kjønn (ref. mann)												
Kvinne	-0,01	-0,05	-0,05	0,40***	0,28***	0,28***	0,09	0,07	0,07	0,09*	0,01	0,01
Alder (ref. 67-79 år)												
16-24 år	0,18	0,33*	0,32*	0,67**	0,87***	0,86***	-0,25	-0,16	-0,17	-0,01	0,17	0,15
25-44 år	0,15	0,18	0,15	0,18	0,17	0,12	-0,15	-0,12	-0,17	-0,01	-0,00	-0,02
45-66 år	0,17	0,26*	0,21	0,07	0,12	0,07	-0,07	0,02	-0,04	-0,00	0,07	0,04
Utdanning (ref. grunnskole)												
Videregående		0,20*	0,18		0,12	0,09		0,15	0,12		0,12*	0,11*
Høyere, kort		0,35***	0,31***		0,70***	0,65***		0,48***	0,44***		0,39***	0,37***
Høyere, lang		0,47***	0,42***		0,88***	0,83***		0,48***	0,43**		0,45***	0,43***
Bostedsstrøk (ref. spredtbygd)												
Tettbygd (- 99 999 innb.)	-0,04	-0,05	-0,07	-0,14	-0,17	-0,20	-0,12	-0,09	-0,11	-0,05	-0,05	-0,06
Tettbygd (100 000 + innb.)	0,06	-0,00	-0,01	-0,04	-0,15	-0,17	0,10	0,05	0,03	0,11	0,06	0,05
Landsdel (ref. Østlandet ellers)												
Akershus, Oslo	0,00	0,07	0,05	0,24	0,28*	0,25	0,00	0,05	0,02	0,07	0,08	0,08
Hedmark, Oppland	-0,06	-0,07	-0,03	-0,28	-0,30	-0,25	0,06	0,01	0,06	0,09	0,06	0,08
Agder, Rogaland	-0,32**	-0,29**	-0,30**	0,01	0,06	0,06	0,02	0,08	0,08	-0,01	0,04	0,04
Vestlandet	-0,26*	-0,26*	-0,25*	-0,09	-0,09	-0,09	-0,13	-0,05	-0,06	-0,02	-0,01	-0,01
Trøndelag	-0,13	-0,13	-0,10	0,22	0,29	0,33*	0,22	0,30*	0,34*	0,01	0,05	0,06
Nord-Norge	-0,18	-0,16	-0,14	-0,02	0,02	0,04	0,11	0,11	0,12	-0,02	-0,05	-0,04
Hovedaktivitet (ref. trygd/pensjon)												
Arbeid	0,08	0,09	0,03	0,06	0,08	0,00	0,14	0,16	0,08	0,10	0,06	0,03
Skole, studier	0,19	0,22	0,16	0,21	0,15	0,05	0,35*	0,44**	0,34*	0,41***	0,35***	0,33**
Antall arenaer (ref. ingen)												
En	0,20*		0,14	0,36**		0,24*	0,28**		0,26**	0,09		0,05
To	0,34***		0,28**	0,44***		0,31*	0,36***		0,31**	0,25***		0,18**
Tre eller flere	0,37***		0,34***	0,63***		0,56***	0,58***		0,54***	0,16*		0,12
Innvandrerbakgrunn (ref. øvrige befolkning)												
Europa/Nord-Amerika	-0,08	-0,15	-0,21	-0,35*	-0,48*	-0,59**	0,40**	0,41*	0,30	0,05	-0,02	-0,04
Øvrige verden	-0,21	0,05	-0,04	-0,72***	-0,52**	-0,70***	0,37*	0,68***	0,52**	0,06	0,08	0,06
Justert R²	0,04	0,04	0,06	0,08	0,10	0,12	0,06	0,06	0,08	0,06	0,09	0,09
N	1 066	1 031	1 030	1 065	1 030	1029	1 048	1 012	1 011	1 031	998	997

*p<0,05 **p<0,01 ***p<0,001

Figurregister

Figur 2.1	Frafallsprosent etter år, 2002-2017.....	8
Figur 3.1	Antall asylsøkere til Norge, 2010-2016	11
Figur 3.2	Antall registrerte asylsøkere per måned, 2015-2017	12
Figur 3.3	Andel arbeidsledige i alder 15-74 år, 2013-2017. Kvartalsvis ¹	13
Figur 4.1	Holdning til utsagnet «Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv».....	19
Figur 4.2	Holdning til utsagnet «Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene»	20
Figur 4.3	Holdning til utsagnet «Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge» ..	20
Figur 4.4	Holdning til utsagnet «Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet»	21
Figur 4.5	Holdning til utsagnet «Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn»	22
Figur 4.6	Holdning til utsagnet «Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig»	22
Figur 4.7	Andel som svarer ja på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere: Ville det være ubehagelig dersom (a) du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer, (b) du fikk en innvandrer som ny nabo, eller (c) du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? Holdninger.....	24
Figur 4.8	Bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag? Holdninger	26
Figur 4.9	Andel som har kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.....	27
Figur 4.10	Andelen av befolkningen som har kontakt med innvandrere på ulike sosiale arenaer. Personer uten innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget	29
Figur 4.11	Andel som oppgir å ha kontakt med innvandrere etter antall arenaer for kontakt	30
Figur 4.12	Andel som har kontakt med ulike antall innvandrere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget	32
Figur 4.13	Andel som har kontakt med innvandrere daglig, ukentlig, månedlig eller sjeldnere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget	33
Figur 4.14	Andel med positive og negative erfaringer fra kontakt med innvandrere. Bare personer med innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget.....	34
Figur 4.15	Innvandring etter innvandringsgrunn blant ikke-nordiske statsborgere, Antall.....	34
Figur 4.16	Holdning til utsagnet «Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi»	36

Tabellregister

Tabell 2.1	Frafallsprosent etter utvalgte år	7
Tabell 2.2	Fordeling av kjønn, alder, landsdel, innvandringskategori og utdanningsnivå (per oktober 2016) i undersøkelsens bruttoutvalg, nettoutvalg (uveid og veid) og frafall. I tillegg frafallsprosent. 2017. Prosent ...	9
Tabell 4.1	Holdning til seks påstander om innvandrere, 2002-2017. Prosent.....	18
Tabell 4.2	Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2002-2017. Prosent. «Ville du synes det var ubehagelig dersom.. ..»	24
Tabell 4.3	Holdning til flyktningers adgang til Norge, 2002-2017. Prosent. «Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?»	25
Tabell 4.4	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, andel med kontakt. 2002-2017. Prosent	26
Tabell 4.5	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, ulike arenaer, 2002-2017. Personer uten innvandrerkontakt inngår i beregningsgrunnlaget. Prosent	28
Tabell 4.6	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, på antall arenaer, 2002-2017. Prosent. Antall arenaer en har kontakt med innvandrere på.....	30
Tabell 4.7	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall personer, 2004-2017. Prosent. Antall innvandrere en har kontakt med	31
Tabell 4.8	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, hyppighet, 2003-2017. Prosent. Hvor ofte en vanligvis har kontakt med innvandrere.....	32
Tabell 4.9	Kontakt med innvandrere som bor i Norge, personlig erfaring, 2003-2017. Prosent. Personlig erfaring med kontakten med innvandrere	33
Tabell 4.10	Holdning til arbeidsinnvandring fra land utenom Norden, 2009-2017. Prosent	35
Tabell 5.1	Holdning til åtte utsagn om innvandrere, innvandringspolitikk og flyktninger, 2016-2017. Gjennomsnitt på skala ($\bar{x}$) og t-test for om forskjellen mellom målene etter intervjuår er statistisk signifikant. Veide verdier. ³ Standardfeil i parentes.....	37
Tabell 5.2	Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2016-2017. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant (DF=1). Veide verdier	39
Tabell 5.3	Svar på spørsmål om kontakt med innvandrere, 2016-2017. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom diverse mål på kontakt etter intervjuår er statistisk signifikant. Veide verdier	39

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9646-8 (trykt)
ISBN 978-82-537-9647-5 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway